

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Katedra geografie

TRH PRÁCE V OKRESE PRACHATICE

Bakalářská práce

Lenka Kosmatová

Vedoucí práce: RNDr. Jiří Čekal, Ph. D.

České Budějovice

2011

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích 29.4. 2011

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala za pomoc RNDr. Jiřímu Čekalovi, Ph. D., za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování mé bakalářské práce. Současně děkuji pracovníkům Úřadu práce v Prachaticích, kteří mi poskytli nezbytné a důležité údaje, data a informace.

Anotace

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza trhu práce a jeho vývoje v okrese Prachatice. V první části je nastíněn vývoj trhu práce v České republice po roce 1989 a jeho hlavní trendy. Krom toho je zmíněna role státu v boji proti nezaměstnanosti.

Druhá část se zabývá podrobněji charakteristikou trhu práce v okrese Prachatice od roku 1989. Pozornost je věnována zaměstnanosti, největším zaměstnavatelům, analýze nezaměstnanosti a popisu aktivní politiky zaměstnanosti. Jedna z kapitol obsahuje podrobnou analýzu nezaměstnanosti v roce 2009 s cílem určit rozsah dopadu hospodářské recese v tomto okrese. V práci je uvedena rovněž analýza uchazečů podle vybraných strukturálních znaků a analýza „problematických“ skupin uchazečů. Vzhledem k tomu, že se jedná o příhraniční oblast, nechybí též krátká zmínka o vyjížděcí za prací do zahraničí.

Klíčová slova:

trh práce, okres Prachatice, zaměstnanost, nezaměstnanost, aktivní politika zaměstnanosti

Abstract

The main goal of my bachelor thesis is an analysis of labor market and its development at Prachatice district. In the first part, development of labor market after 1989 is outlined and its main trends. Besides, also role of the state in fight against unemployment is mentioned.

The second part deals with detailed characteristic of labor market at Prachatice district since 1989. Attention is paid to employment, the biggest employers, analysis of unemployment and description of active compound of policy of unemployment. One of the chapters contents particular analysis of unemployment in 2009 with the goal to determine the range of impact of economical recession at this district. In my thesis, analysis of adepts according to chosen structural criteria is mentioned and analysis of „problematic“ groups of adepts. Because it is about a bordering area, there is also a short note about commuting for work abroad.

Key words:

Labor market, Prachatice district, employment, unemployment, active policy of unemployment

Obsah

1. ÚVOD.....	6
2. PŘEHLED LITERATURY K DANÉ PROBLEMATICE.....	7
3. METODIKA PRÁCE A ZDROJE DAT.....	10
3.1 Zdroje dat.....	10
3.2 Metodika zpracování.....	12
4. POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI V ČR.....	17
5. VÝVOJ TRHU PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE PO ROCE 1989.....	20
5.1. Situace na trhu práce do roku 1989 - centrálně řízená ekonomika.....	20
5.2. Situace na trhu práce po roce 1989 - proces transformace.....	21
5.2.1 Vývoj zaměstnanosti po roce 1989.....	21
5.2.2 Změny v odvětvové struktuře zaměstnanosti.....	23
5.2.3 Vývoj nezaměstnanosti po roce 1989.....	24
5.2.4 Struktury nezaměstnanosti v ČR.....	27
6. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OKRESU PRACHATICE.....	31
7. VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI V OKRESE PRACHATICE.....	36
7.1. Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v roce 1989.....	36
7.2. Největší zaměstnavatelé na počátku devadesátých let.....	37
7.3. Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v roce 2001.....	40
7.4. Největší zaměstnavatelé v současné době.....	42
9. ANALÝZA NEZAMĚSTNANOSTI V OKRESE PRACHATICE.....	46
9.1. Vývoj nezaměstnanosti v letech 1990-2009.....	46
9.3. Stav a vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst.....	51
9.4. Analýza struktury nezaměstnanosti v letech 1999-2009.....	54
9.4.1 Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku.....	54
9.4.2 Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence.....	55
9.4.3 Struktura uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání.....	56
9.4.4 Regionální struktura nezaměstnanosti.....	58
9.5. Sledované skupiny nezaměstnaných v období 1999-2009.....	60
10. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI OKRESU PRACHATICE.....	64

1. ÚVOD

Na počátku 90. let 20. století se s přechodem od centrálně řízené ekonomiky k ekonomice tržní začíná v České republice dostávat do popředí problematika nezaměstnanosti. Tudíž je jedním z dílčích cílů této bakalářské práce stručně popsat vývoj trhu práce v České republice od období transformace až do současnosti. Tuto kapitolu považuji za nedílnou součást práce, jelikož nástin hlavních celorepublikových trendů napomůže k lepšímu srovnání vývoje situace v České republice a v okrese Prachatice, který je hlavním řešeným územím.

Na samém začátku práce je uvedena rešerše literatury zabývající se problematikou trhu práce. Pro ucelenost a srozumitelnost textu jsou podstatné též metodické kapitoly, v nichž jsou vysvětleny některé základní pojmy související s daným tématem a v neposlední řadě kapitola vymezující principy aktivní a pasivní politiky zaměstnanosti.

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza vývoje trhu práce v okrese Prachatice po roce 1989 v celorepublikovém kontextu. Struktura kapitol naznačuje pak další dílčí cíle:

- analýza struktury zaměstnanosti v roce 1989 a 2001 v okrese Prachatice v porovnání s Českou republikou
- přehled největších zaměstnavatelů okresu Prachatice na počátku devadesátých let a v současnosti
- nástin vyjížděky za prací do zahraničí z okresu Prachatice v letech 1991 a 2001
- hodnocení vývoje nezaměstnanosti v okrese Prachatice a jeho mikroregionech do roku 2009
- podrobná analýza nezaměstnanosti v okrese Prachatice a jeho mikroregionech v průběhu roku 2009, motivovaná snahou o naznačení dopadů ekonomické krize
- analýza vývoje počtu uchazečů a počtu volných pracovních míst
- analýza struktury uchazečů o zaměstnání podle vybraných znaků s důrazem na “problematičké” skupiny (absolventi bez praxe, uchazeči starší, zdravotně postižení či s nízkým vzděláním, dlouhodobě nezaměstnaní)
- hodnocení nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti v okrese Prachatice.

Splněním dílčích cílů práce se pokusím ověřit hypotézu, že jednotlivé mikroregiony okresu Prachatice vykazují výrazně odlišné charakteristiky nezaměstnanosti. Dále se domnívám, že okres Prachatice nebyl výrazně zasažen hospodářskou krizí. Poslední hypotézou je předpoklad, že nejproblematičtější skupinou na místním trhu práce budou zejména osoby dlouhodobě nezaměstnané.

2. PŘEHLED LITERATURY K DANÉ PROBLEMATICE

2.1. Literatura zabývající se ekonomickou transformací

V bakalářské práci se nejprve zaměřuji na transformaci české ekonomiky po roce 1989 a její dopady na trh práce. Transformací české ekonomiky se zabývá kolektiv pracovníků národohospodářské fakulty Vysoké školy ekonomické (VŠE) v Praze v čele s V. Spěváčkem (2002). Na VŠE v Praze působí taktéž M. Kotýnková (2006), která se zaměřuje na proměny evropského a českého trhu práce od počátku 90. let.

Mezi další významné autory, kteří psali o transformaci, se řadí J. Jonáš (1997), L. Žídek (2006) a R. Holman (2000). Geograf J. Kunc (2005), působící na Masarykově univerzitě, napsal disertační práci na téma „*Transformace českého průmyslu po roce 1989 – vliv přímých zahraničních investic*“. Jak již samotný název napovídá, publikace se týká přímých zahraničních investic, dále pak transformačního období po roce 1989 včetně dopadů na celou českou ekonomiku a především na oblast průmyslu. „*Transformaci průmyslové výroby v České republice v 90. letech*“ se ve své disertační práci věnuje M. Vančura (2002). K problematice transformace podniků v České republice se ve své publikaci vyjádřil také L. Blažek (1997).

2.2. Literatura zabývající se samotným trhem práce

Na problematiku trhu práce lze nahlížet z mnoha úhlů pohledů, a to zejména z pohledu geografického, ekonomického či sociálního.

Geografické hledisko na trh práce

Geografové posuzují trh práce z prostorového hlediska, tzn. porovnávají mezi sebou jednotlivé regiony a stanovují rozdíly mezi nimi.

Co se týče publikační činnosti geografických pracovišť, tak k nejvýznamnějším patří Centrum pro regionální rozvoj při Masarykově univerzitě v Brně. Centrum vzniklo v roce 2000 za účelem vědeckovýzkumné činnosti. Hlavní činností je zpracovávání publikací, které se týkají geografických aspektů trhu práce. Hlavní představitelé centra V. Toušek, T. Krejčí a R. Hubl se každoročně podílejí na zpracování zpráv o průzkumu zaměstnanosti v Jihomoravském kraji. Tito geografové se zabývají např. i problematikou dojížděky za prací, což dosvědčuje publikace, která nese název: „*Největší centra dojížděky za prací na Moravě a ve Slezsku v letech 1991-2001*“ (Toušek, Krejčí, Tonev a kol., 2005)¹.

¹ Centrum pro regionální rozvoj [online]. [cit. 2010-03-10]. Dostupné z: <http://www.geogr.muni.cz/cz/vyzkum/reg_rozvoj/>.

K významným geografickým pracovištím se řadí i Karlova univerzita v Praze, kde působí J. Tomeš. Tento geograf se zaměřuje na „*Regionální rozdíly v nezaměstnanosti jako jeden z indikátorů transformačních změn po roce 1989*“, článek je součástí monografie M. Hampla a kol. „*Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*“ (1996).

Dalším geografickým pracovištěm, kde je trhu práce věnovaná pozornost, je naše katedra geografie na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Zde se uvedeným oborem zabývají zejména M. Vančura a J. Čekal.

Publikací, které se zaměřují na jednotlivé regiony, není mnoho. Touto problematikou se zabývají spíše jednotlivé články popř. absolventské práce. Příklady mohou být diplomová práce K. Korčkové (2008) o trhu práce ve městě Brně a jeho zázemí či bakalářská práce V. Čechové (2007), popisující stav trhu práce v okrese Prachatice. Klíčovou publikací pro mě byla bakalářská práce M. Hynkové (2010), která podává informace o charakteristice trhu práce v okrese Pelhřimov. Neměla bych opomenout též zajímavou práci V. Jirkalové (2010), jež se zaměřuje na porovnání trhu práce v okresech České Budějovice a Český Krumlov. Nemálo důležitou publikací je rigorózní práce Š. Palcrové (2007), zabývající se trhem práce v Jihomoravském kraji.

Sociologické hledisko na trh práce

Mnoho publikací o trhu práce pochází z dílen sociologů, kteří řeší převážně to, jaké dopady může mít nezaměstnanost popř. dlouhodobá nezaměstnanost na jedince. Dále se zabývají postavením jednotlivých sociálních skupin na trhu práce apod.

Nejvýznamnějším sociologickým pracovištěm je Fakulta sociálních studií na Masarykově univerzitě v Brně. Na této fakultě působí např. T. Sirovátka, který zaměřuje svou pozornost na výzkum politiky pracovního trhu (1995), dále na nezaměstnanost a sociální politiku (2003).

Dalším důležitým autorem působícím na Fakultě sociálních studií je P. Mareš (2002), který popisuje nezaměstnanost jako sociální problém.

Sociologickou analýzou trhu práce se zabývá P. Kuchař (2007) z Fakulty sociálních věd na Karlově Univerzitě. Jeho studie se z velké části věnuje vztahům mezi vzděláním, kvalifikací, vykonávanou prací a zaměstnáním.

Ekonomické hledisko na trh práce

Ekonomové považují trh práce za propletený systém nabídky práce a poptávky po ní. Problematice trhu práce z tohoto pohledu se věnuje D. Brožová (2006), působící na Vysoké škole ekonomické v Praze – Národohospodářská fakulta. K významným autorům patří též M. Šimek (2007) z fakulty Vysoké školy báňské – Technické univerzity v Ostravě.

Zahraniční literatura k tématice trhu práce

Vzhledem k tomu, že ve světě existuje spousta geografických škol a sdružení, která se zabývají problematikou trhu práce, uvedu jen malý zlomek publikací se zaměřením na evropský trh práce. Nezaměstnaností v Evropě se zabývá např. V. Symes (1995). Ve své knize zkoumá příčiny vysoké nezaměstnanosti nejen v rámci celé Evropy, ale i na úrovni vybraných evropských měst (např. Manchester, Rotterdam, Barcelona). Dále v knize zmiňuje roli politiky zaměstnanosti.

S. G. B. Henry a D. J. Snower (1996) se ve své publikaci snaží najít důvody vysoké nezaměstnanosti v pěti vybraných evropských zemích (Francie, Německo, Itálie, Španělsko a Spojené království).

Politiku zaměstnanosti ve střední a východní Evropě popisuje M. Godfrey (International Labour Office, 1997). Tato publikace obsahuje soubor dokumentů, které byly předloženy na mezinárodní konferenci o politikách zaměstnanosti v Budapešti v roce 1994. Nechybí zde zmínka o České republice a její politice zaměstnanosti (A. Nešporová a V. Uldrichová).

V zahraniční literatuře nalezneme taktéž spoustu knih, které řeší zajímavá témata např. S. Hanson a G. Pratt (1995) ve své knize popisují segregaci mužů a žen do různých povolání. Za zmínku stojí též autoři, kteří se zabývají mezinárodní pracovní migrací. Mezi ně patří např. A. Balch (2010), který analyzuje pracovní migraci po roce 2000. Globální nezaměstnaností devadesátých let se ve své knize věnuje J. Eatwell (1996).

Ostatní publikace

Velkým přínosem a zdrojem informací pro mou práci byly publikace Českého statistického úřadu např. publikace „*Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989*“ (1990). Neméně důležitým zdrojem dat byly Roční a pololetní zprávy vydávané Úřadem práce v Prachaticích. Statistiky poskytující informace o zaměstnanosti a volných pracovních místech, nezaměstnanosti apod.

3. METODIKA PRÁCE A ZDROJE DAT

3.1. Zdroje dat

Velká část dat je čerpána z publikací zpracovávaných Českým statistickým úřadem (ČSÚ), dále ze statistik, které zveřejňuje Správa služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (dále MPSV). Vedle těchto zdrojů byly informace čerpány z relevantních internetových stránek.

Data Českého statistického úřadu

Český statistický úřad je ústředním státním orgánem České republiky, jehož působnost je vymezena zákonem č. 89/1995 Sb., *o státní statistické službě*².

Před rokem 1989 bylo hlavním zdrojem informací o zaměstnanosti tzv. podnikové výkaznictví, které ČSÚ následně přepracovávalo do pravidelně zveřejňovaných publikací s názvem: *„Pracovníci a mzdové fondy socialistického sektoru národního hospodářství v krajích a okresech podle odvětví národního hospodářství v ČSR“*. Na základě údajů z tohoto zdroje je prováděna analýza struktury zaměstnanosti v okrese Prachatice v roce 1989.

Po roce 1989 podnikové výkaznictví zcela zaniklo z důvodu nově vznikajícího soukromého sektoru, ve kterém se na povrch dostávalo velké množství drobných podnikatelů. Drobné podnikání znemožnilo postihnout plnou zaměstnanost stávajícími metodami podnikového výkaznictví (Korčeková, 2008). Tudíž byla potřeba nastolit nová opatření. ČSÚ za tímto účelem započal od prosince roku 1992 s Výběrovým šetřením pracovních sil (VŠPS). Od 1. ledna 2002 byl dotazník VŠPS plně harmonizován se standardem Eurostatu, což umožňuje mezinárodní srovnání dat. Výsledky VŠPS poskytují informace o počtu osob zaměstnaných v národním hospodářství, o počtu nezaměstnaných, o obecné i registrované míře nezaměstnanosti apod. VŠPS se provádí čtvrtletně na náhodně vybraném vzorku domácností³. Data VŠPS nebyla pro hodnocení trhu práce v okrese Prachatice použita, jelikož sahají jen na úroveň krajů. Z toho důvodu byla data VŠPS použita jen při zpracování tematiky trhu práce celé České republiky.

² Zákon č. 89/1995 Sb., *o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů* [online]. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z: <www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zakon_o_statni_statisticke_sluzbe>.

³ *Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS* [online]. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zam_vsps>.

Sčítání lidu, domů a bytů

Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) se provádí na území celého státu jednou za deset let. Výsledky sčítání poskytují cenné informace o obyvatelstvu (demografické, sociální či ekonomické údaje). Data jsou zpracována do úrovně základních sídelních jednotek. Na základě údajů SLDB byla v bakalářské práci provedena analýza struktury zaměstnanosti podle odvětví národního hospodářství (NH) v prachatickém okrese v roce 2001. Data ze SLDB byla též použita pro popis vyjížděky za prací do zahraničí.

Data Správy služeb zaměstnanosti Ministerstva práce a sociálních věcí ČR

„Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR (MPSV) bylo zřízeno s účinností od 1. července 1990 zákonem České národní rady č. 203/1990 Sb., o změnách v organizaci a působnosti ministerstev České republiky jako ústřední orgán státní správy České republiky“⁴.

MPSV již od roku svého založení zpracovává publikace o trhu práce v měsíčních a čtvrtletních statistikách. Teprve od roku 1997 začaly být některé údaje zveřejňovány i v elektronické podobě na Integrovaném portálu MPSV v sekci „Statistiky data o trhu práce“⁵. Zveřejněná data vychází z evidencí jednotlivých úřadů práce. Na portálu MPSV jsou k nahlédnutí statistiky měsíčních a čtvrtletních period, poskytující data do úrovně okresů. Od roku 2001 jsou zveřejněny na tomto portálu také statistiky z územního hlediska, které poskytují data až do úrovně obcí. V roce 2005 přibyly do této statistiky nové údaje, a to za pověřené obecní úřady, správní obvody obcí s rozšířenou působností, okresy a kraje.

Data úřadu práce v Prachaticích

Úřad práce v Prachaticích (dále jen ÚP) založilo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR v roce 1990. Hlavním důvodem založení úřadu práce byla realizace státní politiky zaměstnanosti. Činnosti úřadu práce jsou stanoveny v § 8 zákona č.435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů⁶. Na území okresu Prachatice jsou vedle ÚP Prachatice ještě dvě dislokovaná pracoviště. Jedno pracoviště se nachází ve Vimperku a druhé má své sídlo ve Volarech.

Vzhledem k tomu, že ÚP Prachatice soustavně sleduje a vyhodnocuje situaci na trhu práce, tvoří tato data nejdůležitější kostru celé práce. Zjištěná data za trh práce vydává ÚP v ročních, pololetních a v měsíčních zprávách, které jsou dostupné na integrovaném portálu

⁴ Důvod a způsob založení povinného subjektu [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/3359>>.

⁵ Integrovaném portál MPSV [online]. [cit. 2010-07-09]. Dostupné z: <<http://portal.mpsv.cz>>.

⁶ Výroční zpráva ÚP Prachatice za rok 2009 [online]. [cit. 2010-07-10] Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/pt_info/sz/zpravy/106_1999_rok2009.pdf>.

MPSV (od roku 1998). V obsahu statistik nalezneme celkovou charakteristiku okresu, dále charakteristiku zaměstnanosti, volných pracovních míst a nezaměstnanosti. Krom toho se statistiky zabývají aktivní politikou zaměstnanosti, analýzou problémových skupin obyvatelstva a nástiněm budoucího vývoje.

3.2. Metodika zpracování

Bakalářská práce se zabývá regionálně geografickou analýzou okresu Prachatice. Práce je postavena na komparativní (srovnávací) metodě, která spočívá v porovnávání prostorových a časových dat. Údaje za okres Prachatice jsou srovnávány s údaji za celou Českou republiku. Značná část dat byla pro přehlednost zpracována do tabulek a grafů. Data týkající se nezaměstnanosti byla sledována až do úrovně obcí. V textu jsou použity ukazatele vypovídající např. o míře nezaměstnanosti, počtu uchazečů, počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo, o počtu volných pracovních míst apod.

Dříve než uvedu vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti, je třeba si ujasnit základní pojmy týkající se zaměstnanosti a nezaměstnanosti.

3.2.1 Zaměstnanost

ČSÚ definuje zaměstnané jako všechny osoby 15-ti leté a starší, které byly placeně zaměstnané nebo zaměstnané ve vlastním podniku. Placeně zaměstnaní jsou charakterističtí svou formální vazbou k zaměstnání, tím se rozumí především pracovní poměr, dohoda o provedení práce a dohoda o pracovní činnosti. Za vykonanou práci dostávají následně mzdu. U tohoto typu zaměstnaných se nebere ohled na to, zda v referenčním týdnu skutečně pracovali či nikoliv. Za placené zaměstnané lze považovat dokonce i učně, jelikož stejně jako jiné osoby dostávají mzdu. Do skupiny zaměstnaných jsou řazeni také studenti, osoby v domácnosti a další osoby zabývající se především mimoekonomickými aktivitami. Podmínkou pro jejich zařazení však je, že tyto osoby byly v referenčním období v zaměstnání. Zvláštní skupinu zaměstnaných tvoří tzv. zaměstnaní ve vlastním podniku (sebezaměstnaní). Do této skupiny patří zejména zaměstnavatelé (podnikatelé se zaměstnanci) a pracovníci na vlastní účet (podnikatelé bez zaměstnanců). Na doporučení ILO⁷ jsou mezi zaměstnané zahrnuti i členové produkčních družstev, a to z důvodu mezinárodního srovnání⁸.

⁷ **International Labour Organization (ILO)** – „Mezinárodní organizace práce, jež byla založena roku 1919 a roku 1946 se stala první specializovanou agenturou OSN. Hlavním cílem specializované organizace je prosazování sociální spravedlnosti a mezinárodně uznávaných lidských a pracovních práv. Za tímto účelem ILO formuluje mezinárodní politické přístupy a programy na zlepšení pracovních a životních podmínek, vytváří mezinárodní pracovní standardy, organizuje rozsáhlý program technické spolupráce a provozuje školící, vzdělávací a výzkumné programy“
ILO [online]. [cit. 2010-11-10]. Dostupné z: <<http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm>>.

⁸ Metodické vysvětlivky ČSÚ [online]. [cit. 2010-11-10]

3.2.2 Nezaměstnanost

Pojem nezaměstnanosti je v porovnání se zaměstnaností velice obsáhlý a všudypřítomný. V České republice existují dvě metodiky charakterizující nezaměstnanost:

1) Národní metodika slouží již podle názvu k rozhodování na domácím trhu práce a vychází z evidence uchazečů o zaměstnání úřadů práce. Metodiku využívá Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV). Nezaměstnanost je definována jako tzv. registrovaná nezaměstnanost.

2) Mezinárodní metodika slouží k mezinárodnímu srovnání, vychází ze směrnic Mezinárodního úřadu práce (ILO). Metodika se používá při Výběrovém šetření pracovních sil (VŠPS). Míra nezaměstnanosti je definována jako obecná míra nezaměstnanosti.

Metodika ILO definuje nezaměstnané jako všechny osoby 15-ti leté a starší, které v referenčním období neměly žádné zaměstnání, neodpracovaly ani jednu hodinu za mzdu a aktivně hledaly práci, do které by byly schopny nastoupit nejpozději do dvou týdnů.

Pokud osoby nesplňují alespoň jednu ze tří uvedených podmínek, jsou klasifikovány jako zaměstnané nebo ekonomicky neaktivní. Pod pojmem ekonomicky neaktivní se skrývají všechny osoby, které v daném období nebyly ani zaměstnané ani nezaměstnané. Tato kategorie zahrnuje např. důchodce, studenty, osoby pečující o děti nebo o domácnost.

Na trhu práce se vyskytují i tzv. neumístění uchazeči o zaměstnání, kteří nejsou zaměstnaní a nepracují ve vlastní firmě. Za neumístěného se považuje ten, kdo požádal úřad práce o nalezení vhodného zaměstnání⁹.

Základní ukazatele nezaměstnanosti

Nezaměstnanost se měří hned několika ukazateli. Každý ukazatel udává jinou míru nezaměstnanosti (např. obecná míra nezaměstnanosti, míra dlouhodobé nezaměstnanosti apod.). Rozdíl mezi různými mírami nezaměstnanosti spočívá především v použité metodice stanovení čitatele a jmenovatele, ale i v přesnosti zdrojů dat a časové srovnatelnosti obou údajů (Kunc a kol., 2008).

Za nejvýznamnější ukazatel je považován ukazatel míry nezaměstnanosti. V ČR, jak již bylo zmíněno, se užívají dvě odlišné metody měření míry nezaměstnanosti – obecná míra nezaměstnanosti a míra registrované nezaměstnanosti. Důvodem odlišných výpočtů jsou

Dostupné z: <http://www.scitani.cz/csu/2007ediciplan.nsf/o/3103-07-1993___2006-metodicke_vysvetlivky>.

⁹ Metodiky zpracovány podle ČSÚ[online]. [cit. 2010-11-10] Dostupné z:

<http://www2.czso.cz/csu/2007ediciplan.nsf/o/3115-07-2006-ii__metodicke_vysvetlivky>.

rozdílná data (MPSV a VŠPS) a rozdílní ukazatelé. Oba dva ukazatelé se navzájem doplňují a poskytují dobrý přehled o problematice nezaměstnanosti. Navíc začátkem měsíce července 2004 změnilo MPSV metodiku výpočtu míry nezaměstnanosti s cílem maximálně přiblížit metodiku registrované nezaměstnanosti metodice ILO. Nová metodika výpočtu přispěla k bližšímu vztahu hodnot MPSV a VŠPS tím, že zde zůstává rozdíl okolo 1 %, přičemž hodnota VŠPS bývá nižší¹⁰.

Registrovaná míra nezaměstnanosti

Registrovanou míru nezaměstnanosti zjišťuje a zveřejňuje MPSV. Výpočet míry registrované nezaměstnanosti prošel po roce 2004 již zmíněnou změnou. Před rokem 2004 byla míra registrované nezaměstnanosti počítána dle tzv. staré metodiky.

Výpočet míry nezaměstnanosti vypadal následovně:

$$MN = \frac{U}{P} * 100 \quad (\%)$$

U – počet uchazečů o zaměstnání, kteří jsou registrováni na úřadu práce v okrese trvalého bydliště

P – pracovní síla (počet pracujících osob v národním hospodářství + počet uchazečů o zaměstnání) v okrese

V roce 2004, kdy Česká republika vstoupila do EU (1. května 2004), byla zavedena nová metodika výpočtu míry nezaměstnanosti. Důvodem změny byla snaha o dosažení srovnatelnosti dat jednotlivých členských zemí EU. Změna spočívala v tom, že se již nepočítalo se všemi uchazeči o zaměstnání, ale jen s uchazeči dosažitelnými, tj. s lidmi, kteří mohou nastoupit do zaměstnání podle zákona č. 435/2004 o *zaměstnanosti*. Mezi uchazeče o zaměstnání se v souladu s novou metodikou zahrnují občané zemí EU, EHS a Švýcarska a dále občané Lichtenštejnska, Norska a Islandu¹¹. Změna ve výpočtu se projevila na mírném poklesu míry nezaměstnanosti celorepublikově v řádu okolo 1 %.

¹⁰ Beránková, MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU, Tisková zpráva, MPSV, 2004 [online]. [cit. 2010-11-10] Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>>.

¹¹ Beránková, MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU, Tisková zpráva, MPSV, 2004 [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>>.

Vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti od července 2004 vypadal takto:

$$MN = \frac{DU}{P} * 100 (\%)$$

DU – počet dosažitelných uchazečů o práci

P – pracovní síla, tj. počet zaměstnaných z VŠPS + počet pracujících cizinců podle evidence MPSV + počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání

Ukazatel míry registrované nezaměstnanosti je počítán jako podíl dosažitelných neumístěných uchazečů o práci k poslednímu dni sledovaného měsíce k počtu disponibilní pracovní síly (získáváno na základě výsledků VŠPS). Vzhledem k tomu, že se používají data VŠPS, lze použít výpočet registrované míry nezaměstnanosti jen pro úroveň NUTS1, NUTS2 a NUTS3. V případě nižších územních úrovních (obcí s rozšířenou působností, mikroregionů a obcí) se míra nezaměstnanosti vztahuje k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu (EAO), a to z důvodu nedostupnosti dat. Na úrovni obcí není průběžně statisticky evidován aktuální počet ekonomicky aktivních obyvatel. Neaktuálnost dat tak vnáší do výpočtu určitou nepřesnost, tudíž se pro výpočet používá počet ekonomicky aktivních obyvatel z posledního SLDB.

V bakalářské práci jsou použita data jak ze staré, tak i z nové metodiky výpočtu míry registrované nezaměstnanosti. Stará metodika je použita u dat do roku 2004 a nová metodika od tohoto roku. Změna metodiky je u dat vyznačena.

Obecná míra nezaměstnanosti

Český statistický úřad počítá obecnou míru nezaměstnanosti jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení (Eurostatu a Mezinárodní organizace práce).

Míra dlouhodobé nezaměstnanosti

Tato míra je počítána jako podíl počtu uchazečů o zaměstnání s evidencí delší než 12 měsíců k celkovému počtu pracovních sil.

Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo

Tento ukazatel se počítá jako podíl počtu uchazečů o zaměstnání na celkovém počtu volných pracovních míst v daném území ke konci sledovaného období. Obecně platí, že čím vyšší je hodnota ukazatele, tím je situace na trhu práce méně příznivá.

Index specializace

Index specializace představuje srovnání relativního zastoupení daného odvětví na celkové zaměstnanosti v daném okrese s obdobným ukazatelem za celou ČR. Výsledku docílíme tak, že vypočítáme podíl daného odvětví na celkové zaměstnanosti okresu a tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti v republice. Index se pohybuje v hodnotách okolo 1. Z toho plyne, že o specializaci okresu na určité odvětví se dá hovořit jen tehdy, je-li hodnota ukazatele vyšší nebo rovna 1. Pokud je index specializace roven 1, pak se specializace daného odvětví pohybuje na úrovni celorepublikového průměru. Třetí a poslední varianta říká, pokud se index specializace blíží k nulové hodnotě, pak je význam odvětví v daném území velmi malý¹².

$$I_S = \frac{\frac{X_{OU}}{X_{CU}}}{\frac{X_O}{X_C}}$$

X_{OU} – počet zaměstnaných v odvětví v daném území

X_{CU} – celkový počet zaměstnaných v daném území,

X_O – počet zaměstnaných v odvětví v kraji popř. v ČR,

X_C – celkový počet zaměstnaných v kraji popř. v ČR.

¹² Aplikace v regionální a sociální geografii, Průmysl [online]. [cit. 2010-16-10]

Dostupné z: <<http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/zemedelstvi-4>>.

4. POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI V ČR

Politika zaměstnanosti je nedílnou součástí jak sociální politiky, tak politiky hospodářské. Mezi její hlavní úsilí patří sladit nabídku a poptávku na trhu práce, což následně umožňuje co nejefektivnější využití pracovních sil. Politika zaměstnanosti je především výsledkem úsilí státu, zaměstnavatelů, zaměstnanců a odborů (Winkler, Wildmannová, 1999).

Prostředí pro politiku zaměstnanosti na území České republiky bylo vytvořeno zřízením úřadů práce v roce 1990. Základními legislativními normami pro realizaci politiky zaměstnanosti v ČR se staly zákony č.1/1991 Sb., *o zaměstnanosti* a zákon ČNR č.9/1991 Sb., *o zaměstnanosti a o působnosti orgánů ČR na úseku zaměstnanosti*.

V souvislosti s plánovaným vstupem do EU přijala naše republika v roce 1997 tzv. Evropskou strategii zaměstnanosti a od roku 1999 každoročně zpracovává „*Národní akční plány zaměstnanosti*“ (NAPZ). Česká republika tímto započala intenzivní spolupráci s EU, jelikož se musela řídit doporučeními Evropské komise. Zpracováním NAPZ je u nás pověřeno MPSV. Hlavním cílem NAPZ je zvýšit účinnost opatření aktivní politiky zaměstnanosti, podporovat vznik nových pracovních příležitostí, sladit přípravu pracovní síly s požadavky trhu práce. Stejně tak se snaží o soulad situace na trhu práce s rozsahem a strukturou zaměstnávání zahraniční pracovní síly atd. Zpracované NAPZ jsou následně předkládány Radě Evropy a Evropské komisi. Tyto instituce následně zpracovávají Společnou zprávu zaměstnanosti a předkládají jednotlivým zemím doporučení (Winkler, Žižlavský, 2004).

Vstup České republiky do EU v roce 2004 přinesl novelizaci zákona č. 435/2004 Sb., *o zaměstnanosti*, krom toho k dalším zásadnějším legislativním změnám nedošlo, jelikož naše země již předtím většinu své legislativy postupně sbližovala s právním řádem EU. Na tomto základě lze označit současnou legislativu ČR týkající se trhu práce za souladu s legislativou EU (Baštýř, 2005).

Státní politika zaměstnanosti usiluje dle zákona č. 435/2004 Sb., *o zaměstnanosti* zejména o:

- dosažení rovnováhy mezi nabídkou a poptávkou po pracovních silách
- produktivní využití zdrojů pracovních sil
- zabezpečení práva občanů na zaměstnání

Politiku zaměstnanosti lze rozdělit na dvě odlišné složky:

- Aktivní politika zaměstnanosti (dále jen APZ);
- Pasivní politika zaměstnanosti (dále jen PPZ).

Díky politice zaměstnanosti dosahuje nezaměstnanost příznivějšího vývoje, dokonce i v oblastech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti.

Aktivní politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti (APZ), která je součástí státní politiky zaměstnanosti, představuje základní nástroj pro boj s nezaměstnaností. APZ si klade za cíl např. pomoci uchazečům o zaměstnání při hledání nové práce, podporu zřizování nových pracovních míst, poskytování příspěvků zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání i uchazečům samotným atd. APZ zaměřuje svou pozornost především na obtížně umístitelné skupiny uchazečů o zaměstnání (absolventy, zdravotně postižené občany apod.). Pro APZ je zásadní zákon č. 435/2004 Sb. *o zaměstnanosti*, který byl přijat v roce 2004¹³.

APZ je financována z prostředků státního rozpočtu, který se řídí zákonem č. 218/2000 Sb., *o rozpočtových pravidlech*. O příspěvek na jednotlivé nástroje APZ žádá zaměstnavatel nebo fyzická osoba písemně na příslušném úřadě práce, a to prostřednictvím předepsaných tiskopisů. Příspěvky jsou poskytnuty v přiznané výši jen na základě písemné dohody a nelze je zaměstnavateli poskytovat na stejný účel. Příspěvky jsou určeny rozpočtovým nebo příspěvkovým organizacím, které provozuje obec nebo kraj. Obecně platí, čím je vyšší míra nezaměstnanosti (nutno zmínit, že na APZ lze vydat jen to, co zůstane po zaplacení pasivní politiky zaměstnanosti), tím méně prostředků zbývá na aktivní složku politiky zaměstnanosti¹⁴.

Prostřednictvím jednotlivých nástrojů APZ, lze docílit např. snížení podílu dlouhodobé nezaměstnanosti, zvýšení profesní mobility, zvýšení zaměstnanosti uchazečů starších 50-ti let, zvýšení zaměstnanosti absolventů apod.

¹³ Aktivní politika zaměstnanosti a zákon č. 435/2004 Sb., *o zaměstnanosti*, MPSV [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z : <<http://portal.mpsv.cz/sz/zamest/dotace/apz>>.

¹⁴ *Financování aktivní politiky zaměstnanosti*, MPSV [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z : <https://portal.mpsv.cz/sz/local/cb_info/apz/financovaniapz>.

Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (§ 69 – § 117)

- Rekvalifikace
- Pracovní rehabilitace
- Veřejně prospěšné práce
- Společensky účelná pracovní místa
- Příspěvek na zapracování
- Příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program
- Podpora zaměstnávání osob se zdravotním postižením¹⁵.

Pasivní politika zaměstnanosti

Pasivní politika zaměstnanosti (PPZ) představuje hmotné zabezpečení uchazečů o zaměstnání formou podpory v nezaměstnanosti, popř. podpory při rekvalifikaci.

Pasivní politika zaměstnanosti zahrnuje především:

➤ *Podporu v nezaměstnanosti*

Podporu v nezaměstnanosti pobírá občan v okamžiku, kdy o ni požádá na příslušném úřadě práce a zároveň splní dané podmínky. Podpora nezaměstnanosti je založena na příspěvcích zaměstnavatelů, zaměstnanců a na finanční podpoře státu. Vyplácení podpory má své časové omezení a její výše je závislá na předchozí mzdě, tzn. stanovuje se procentní sazba z průměrného měsíčního čistého výdělku¹⁶.

Nárok na podporu v nezaměstnanosti zaniká:

- uplynutím podpůrní doby
- ukončením vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání
- vyřazením z evidence uchazečů o zaměstnání

➤ *Podpora při rekvalifikaci*

Nárok na tento druh podpory vzniká dnem, kdy se uchazeč o zaměstnání účastní rekvalifikace zabezpečované úřadem práce. Výše podpory při rekvalifikaci činí 60 % průměrného měsíčního čistého výdělku, kterého dosáhl ve svém posledním zaměstnání. Protikrizové opatření se projevilo ve zvýšení podpory při rekvalifikaci, a to na výši 85 % průměrného měsíčního čistého výdělku. Pokud je uchazeč poživitelem starobního důchodu, pak nemá nárok na podporu¹⁷.

¹⁵ *Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti (§ 69 - § 117)*, [online] [cit. 2010-13-10]. Dostupné z : <http://portal.mpsv.cz/sz/local/fm_info/fm_podpora_zam/nastroje_apz>.

¹⁶ *Podmínky poskytování podpory v nezaměstnanosti*, [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z : <<http://www.vyplata.cz/zamestnanec/podminkypodpory.php>>.

¹⁷ *Rekvalifikace, MPSV [online]*. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z : <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/rekvalifikace>.

5. VÝVOJ TRHU PRÁCE V ČESKÉ REPUBLICE PO ROCE 1989

Po roce 1989 proběhla na poli trhu práce spousta zásadních změn. Za nejvýznamnější změnu lze považovat přechod od centrálně řízené ekonomiky k tržní ekonomice, jedná se o tzv. ekonomickou transformaci.

5.1. Situace na trhu práce do roku 1989 – centrálně řízená ekonomika

Centrálně řízená ekonomika jak je známo, byla řízena dle celostátních hospodářských plánů. Podniky byly plně zestátněny. To znamenalo, že nemohly samostatně rozhodovat o výrobě, objemu a odbytu. Zestátnění bylo v Československu tak dokonalé, že zde v podstatě neexistoval soukromý sektor. Soukromé podnikání bylo dokonce zákonem zakázáno. Výsledkem centrální organizace výroby byla neefektivní alokace ekonomických zdrojů – kapitálu, práce a přírodních zdrojů. Nadměrné vyžívání zdrojů vedlo logicky k nedostatku nerostných surovin, materiálů, dílů, pracovní síly apod. Hlavní starostí podniků nebylo „jak a kde prodat“, ale „jak a kde dostat“ (Holman, 2000). Tato situace byla zapříčiněna též jednostrannou orientací zahraničního obchodu na východ (zejména na Sovětský svaz). Prodávali jsme tak výrobky na trzích, které nepředstavovaly konkurenci. Chybějící konkurence měla za následek produkci méně kvalitního zboží a již zmíněné neekonomické nakládání se zdroji. Období socialismu se vyznačovalo plnou zaměstnaností (Kotýnková, 2006).

J. Jonáš ve své publikaci stanovil hlavní důvody plné zaměstnanosti. Podle něho v období socialistického hospodaření představovala nezaměstnanost plýtvání lidskými zdroji a zároveň byla považována za důkaz neefektivnosti systému. Naopak zaměstnanost poukazovala na dokonalost systému a na nadřazenost socialistického způsobu hospodaření nad systémem tržním. Proto byli všichni práceschopní obyvatelé zaměstnaní. Stinnou a zároveň utajovanou stránkou věci zůstává fakt, že v centrálně plánovaných ekonomikách existovala plná zaměstnanost mnohdy pouze ve statistickém smyslu. Nezaměstnanost, která je pro tržní ekonomiku běžnou záležitostí, byla v centrálně plánované ekonomice nahrazena skrytou nezaměstnaností. Řada pracovníků tak dostávala místo podpory v nezaměstnanosti mzdu za práci, která by nenašla v tržních podmínkách ocenění (Jonáš, 1997). Charakteristické pro tehdejší stav na trhu práce byla také poměrně vysoká zaměstnanost žen a pracovníků v důchodovém věku.

5.2. Situace na trhu práce po roce 1989 – proces transformace

Přechod od centrálně řízené ekonomiky k tržní ekonomice přispěl k značným změnám na trhu práce. Předchozí orientace trhu na Sovětský svaz spojená s chybějící konkurencí zapříčinila, že většina českých podniků se ocitla pod silným konkurenčním tlakem zahraničních výrobců. Z toho důvodu dochází ke stagnaci, reorganizaci, popřípadě k zániku neefektivních a neperspektivních podniků. Tato skutečnost byla spojena s tím, že se poprvé po mnoha desetiletích objevila otevřená nezaměstnanost. Snaha o dosažení plné zaměstnanosti není již aktuální, namísto toho je nahrazena kritériem efektivity a racionality na straně poptávky po práci a na straně nabídky důrazem na schopnosti a pracovní výkony zaměstnanců. Proces transformace doprovázely taktéž strukturální změny, např.: změna v ekonomické aktivitě a zaměstnanosti mládeže a starší pracovní síly, měnící se zaměstnanost v jednotlivých regionech. V období transformace se začíná rozvíjet soukromé podnikání a sektor služeb. Vznikají také zcela nové provozovny postavené na tzv. zelené louce (Kotýnková, 2008).

5.2.1 Vývoj zaměstnanosti po roce 1989

Před rokem 1989 byly údaje o zaměstnanosti zjišťovány na základě běžného podnikového výkaznictví. Od roku 1993 začala česká statistika zároveň s podnikovou statistikou zjišťovat údaje o zaměstnanosti a nezaměstnanosti systémem Výběrového šetření pracovních sil v domácnostech (VŠPS).

Již počátkem ekonomické transformace došlo k poklesu zaměstnanosti především v důsledku ekonomického vývoje. V letech 1991-1994 došlo ke vzniku nezaměstnanosti, která však zůstala na nízké úrovni, neboť z trhu práce byli v tomto období vytlačeni pracující důchodci. Tím došlo k jejich přesunu z trhu práce do ekonomické neaktivity. Tento proces byl doprovázen růstem celkové zaměstnanosti (Kotýnková, 2006).

V letech 1993-1996 byl zaznamenán ekonomický růst a zaměstnanost vzrostla o 100 tisíc osob. V roce 1993 byla naměřena nejvyšší míra zaměstnanosti za celé sledované období, a to 59,3 %. Stejná hodnota míry zaměstnanosti (59,3 %) byla i v roce 1995, kdy se Česká republika stala členem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Členství bylo pro nás přínosné, jelikož nám umožnilo příliv zahraničního kapitálu, což do jisté míry podporovalo tvorbu a udržení pracovních míst. Nezaměstnanost tudíž vykazovala nízké hodnoty a počet nezaměstnaných se pohyboval kolem 200 tisíc osob. Tímto se ČR zařadila k nejúspěšnějším z transformujících se zemí, tzv. „český zázrak“ (Kotýnková, 2008).

V roce 1997 došlo ke zpomalení hospodářského vývoje (v květnu 1997 začala měnová krize) a zhoršovala se finanční situace podniků. Za zhoršující se situací na trhu práce stála vládní úsporná opatření (od roku 1997) a restrukturalizace některých českých podniků (od roku 1998). Situace restrukturalizace výroby během let 1997-1999 se projevila v poklesu zaměstnanosti o necelých 200 tis osob. Od roku 2000 zaměstnanost stagnuje, i přestože ekonomika začíná opětovně růst. K růstu zaměstnanosti dochází až v průběhu roku 2005. Celková zaměstnanost v roce 2005 činila v absolutních číslech 4 803 tis. osob. Nejvyšší počet zaměstnaných byl v roce 2008 (nejvíce zaměstnaných osob za celou dobu provádění VŠPS od roku 1993), a to díky různým formám podpory zaměstnanosti. Počet osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním dosáhl ve 4. čtvrtletí 2008 celkem 5 033,5 tis. Meziroční nárůst počtu zaměstnaných činil 66,3 tisíc osob. Rok 2009 zaznamenal kvůli hospodářské krizi pokles zaměstnanosti – jednalo se o nejvyšší meziroční pokles zaměstnanosti od roku 1999. Celková zaměstnanost se ve 4. čtvrtletí 2009 snížila oproti stejnému období roku 2008 o 106,2 tisíc osob¹⁸.

Tab.č. 1: Vývoj zaměstnanosti v ČR v letech 1993-2009

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Zaměstnaní (tis.)	4931,9	4943,3	4994,9	4980,3	4926,9	4852,9	4765,4	4751	4738,6
Míra zaměstnanosti (%)*	59,3	59,0	59,3	58,8	58,0	56,8	55,6	55,3	55,2

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Zaměstnaní (tis.)	4791,7	4724,9	4732,7	4803	4861,7	4967,2	5033,5	4927,3	x
Míra zaměstnanosti (%)*	55,7	54,6	54,5	54,9	55,3	56,0	56,1	54,6	x

Zdroj: ČSU (Časová řada základních ukazatelů VŠPS), uvedena data jsou ke 4.čtvrtletí

* Míra zaměstnanosti (podíl počtu osob s jediným nebo hlavním zaměstnáním ve skupině 15-64letých)

¹⁸ Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (čtvrtletní) [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z : < <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/aktual-zam> >.

5.2.2 Změny v odvětvové struktuře zaměstnanosti

V socialistickém hospodářství byla největší zaměstnanost v priméru a sekundéru. S pádem socialismu nastaly zásadní změny ve struktuře zaměstnanosti. Dříve poddimenzovaný sektor služeb začíná v počátečních letech transformace výrazně růst. Rozmach produkce ve službách částečně kompenzoval silný propad průmyslové a zemědělské výroby (Spěváček a kol., 2002). Podle Kuchaře došlo během krátkého časového období k razantnímu poklesu celkového počtu pracovníků v zemědělství (zhruba o 300 tisíc) a současně k výraznému růstu počtu pracovních sil v terciální sféře (téměř o 200 tisíc). V roce 1992 se služby staly poprvé sektorem zaměstnávajícím největší podíl pracovních sil (Kuchař, 2007).

Zaměstnanost v primárním sektoru (zemědělství, těžba surovin a rybolov)

Z hlediska dlouhodobého vývoje prochází tento sektor výrazným poklesem zaměstnanosti. Pokles zaměstnanosti souvisí s procesem tzv. deagrarizace. V době sčítání obyvatelstva 1991 bylo v zemědělství zaměstnáno na 600 tisíc ekonomicky aktivního obyvatelstva, v roce 2009 bylo zaměstnáno pouhých 153,8 tis. osob. Úbytek pracovních sil je znatelný, což způsobuje, že produktivita práce v zemědělství roste v ČR asi o 7 % ročně, zatímco v průmyslu jen o 5 % ročně. V regionálním pohledu ubylo nejvíce zemědělců v západním pohraničním pásu, naopak nejméně zemědělců ubylo na Moravě (Bičík, Götz in Hampl, 1996).

Podíl zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství se snížil z 11 % v roce 1990 na 5,5 % v roce 1999 a celková zaměstnanost se v období 1990-1999 snížila více než o 60 % (Spěváček a kol., 2002). V roce 2005 se zemědělství podílelo na celkové zaměstnanosti pouze necelými 4 % a v roce 2009 se podíl zemědělství na zaměstnanosti pohyboval okolo 3 % (MPSV¹⁹).

Zaměstnanost v sekundárním sektoru (průmysl, těžba a stavebnictví)

Na počátku transformace zaznamenala průmyslová výroba prudký propad v důsledku deindustrializace. V letech 1991-1993 poklesla průmyslová výroba o 31,7 %. Následný růst vyvrcholil v roce 1995, poté se však tempo zpomaluje a v roce 1999 průmyslová výroba klesá o 3 % (Spěváček a kol., 2002). V letech 2000-2009 se průmyslová výroba vyvíjí rozkolísaně, každopádně si zachovává klesající tendenci. V roce 2000 byl podíl průmyslu na celkové zaměstnanosti 30,2 %, v roce 2009 poklesl tento podíl na celkové zaměstnanosti na 28,5 %.

¹⁹Analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti, MPSV (1997-2009) [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace>.

Příčinou poklesu celkového podílu na zaměstnanosti je, že průmyslové podniky vytvářejí málo nových pracovních míst. Vyšší objem produkce vytvoří bez zvyšování počtu zaměstnanců a některá odvětví počty zaměstnanců dokonce snižují. Tento trend je výsledkem restrukturalizace průmyslu, vstupu nových vlastníků (často zahraničních) a rychlého růstu produktivity práce (MPSV²⁰).

Stavební produkce po roce 1991 byla otřesena velkým poklesem. K oživení dochází až v letech 1994-1996 (investiční aktivita). V roce 1995 je dosaženo nadprůměrné stavební produkce. V letech 1997-1999 prošla stavební výroba propadem, který byl v podstatě silnější než v jiných odvětvích. Jednou z příčin poklesu byly vládní balíčky opatření v roce 1997. V průběhu let 2000-2004 zaznamenává stavební činnost pokles. Až po roce 2005 dochází k nárůstu pracovních míst ve stavebnictví. Podíl stavebnictví na zaměstnanosti v roce 2009 činil 10 % (MPSV²¹).

Zaměstnanost v terciárním sektoru

Počáteční období transformace bylo ve znamení dynamického rozvoje služeb, díky tomu toto odvětví výrazně přispívá k celkové zaměstnanosti. V roce 1990 se sektor podílel na celkové zaměstnanosti pouhými 43 %, zatímco v roce 2001 pracovala v sektoru služeb polovina všech zaměstnaných tj. 53 %²². V roce 2009 zaujímá terciární sektor již první místo v podílu na zaměstnanosti (58,3 % zaměstnaných)²³.

5.2.3 Vývoj nezaměstnanosti po roce 1989

Probíhající restrukturalizace výrazně ovlivnila český trh práce. Během ní došlo k poklesu počtu pracovních míst, k poklesu objemu produkce, dále byla zaznamenána změna požadované struktury kvalifikace apod. Z těchto a mnoho dalších příčin začíná nezaměstnanost od 90. let výrazně růst. Nezaměstnanost se tak stala vážným ekonomickým a sociálním problémem transformace.

²⁰ *Analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti, MPSV (1997-2009) [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z : <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace>.*

²¹ *Analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti, MPSV (1997-2009) [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z : <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace>.*

²² Průmysl byl v témž roce na druhém místě, pracovalo v něm 39 % osob z celkového počtu zaměstnaných

²³ *Analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti, MPSV (1997-2009) [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z : <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace>.*

Na míru nezaměstnanosti má též vliv demografický vývoj, mobilita pracovní síly, poměr produktivity práce, růst mezd v ekonomice, úroveň zdanění práce, nástroje a úspěšnost aktivní politiky zaměstnanosti v dané zemi (Krause, 2004).

Vývoj nezaměstnanosti po roce 1989 lze rozdělit do několika charakteristických etap:

Období 1990-1992 (etapa transformační recese)

Do poloviny 90. let otázka nezaměstnanosti v České republice nepředstavovala vážný problém (s výjimkou některých regionálních odlišností). Důvodem byl postupně vznikající soukromý sektor, který značnou část uvolňované pracovní síly vstřebal. V tomto období byla míra nezaměstnanosti nízká v porovnání s ostatními transformujícími se zeměmi. Přestože byla nezaměstnanost nízká, vykazovala velkou dynamiku (Spěváček a kol., 2002).

V roce 1991 vzrostla nezaměstnanost oproti roku 1990 o 3,4 procentní body, tj. na 4,1 %. V roce 1991 dosahovala míra nezaměstnanosti v rámci sledovaného období nejvyšší hodnoty. Tento razantní nárůst míry nezaměstnanosti (mezi lety 1990-1991) byl zapříčiněn především velmi benevolentními legislativními opatřeními platnými až do konce roku 1991. Zmíněná opatření umožňovala evidovat na úřadech práce občany, kteří neměli zájem o zaměstnání. Od začátku roku 1992 došlo ke zpřísnění legislativy na úřadech práce. Nová opatření důsledněji postupovala při vyřazování nespolupracujících uchazečů. Krom toho se začala postupně rozvíjet aktivní politika zaměstnanosti, díky níž se vytvářely nové podmínky pro uchazeče²⁴. Změněná legislativa a nové pracovní podmínky snížily původně vysokou míru nezaměstnanosti o 1,5 procentního bodu, z toho vyplývá, že míra nezaměstnanosti v roce 1992 představovala hodnotu 2,6 % (viz obr. č. 1).

Období 1993-1996 (etapa hospodářského oživení)

Jako etapu hospodářského oživení aneb období relativní stability s nízkou mírou nezaměstnanosti lze charakterizovat následující fázi vývoje nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti se pohybovala okolo 3 % a patřila k nejnižším v Evropě. Nízká míra nezaměstnanosti byla dosažena díky kvalifikovaným a flexibilním pracovníkům se smyslem pro podnikání, jelikož odcházeli z primárního popř. sekundárního sektoru do dříve poddimenzovaného terciárního sektoru. Blahodárny vliv na trh práce mělo i založení nových institucí v letech 1990-1991 (úřady práce, Správa služeb zaměstnanosti MPSV, různá informační a poradenská střediska). Tyto instituce poskytovaly informace o pracovních místech, navíc zabezpečovaly uplatnění nástrojů politiky zaměstnanosti (Brožová, 2006).

²⁴ Vývoj nezaměstnanosti v České republice od roku 1990, ČSÚ, [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z <[http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/87002C2C1B/\\$File/42080402t.pdf](http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/87002C2C1B/$File/42080402t.pdf)>

V letech 1993-1995 se míra nezaměstnanosti pohybovala v rozmezí 3 %. Rok 1996 byl posledním obdobím s tříprocentní úrovní míry nezaměstnanosti, od tohoto roku začíná míra nezaměstnanosti výrazně růst (viz obr. č. 1).

Období 1997-1999 (etapa opětovné recese – období růstu nezaměstnanosti)

Od roku 1997 se začíná zvyšovat počet nezaměstnaných. Období růstu míry nezaměstnanosti trvá až do roku 1999. Mezi hlavní příčiny vzestupu míry nezaměstnanosti patří zpomalení ekonomického růstu (pokles HDP) a pokles zaměstnanosti zejména v sekundárním sektoru (zprivatizované podniky se zbavovaly nadbytečných pracovníků). Brožová (2006) popisuje situaci na trhu práce jako období, kdy se začínají projevovat faktory, které výrazně mění nejen kvantitativní, ale i kvalitativní poměry. Nastala změna v poptávce po profesi a kvalitaci. Často docházelo k zániku tradičních odvětví např. hutnictví, doly. V tomto období převyšovala poptávka po práci nabídku, a to ve všech oborech a regionech. S těmito změnami se na povrch vynořovaly problémové regiony s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti (tzv. „strukturálně postižené regiony“). Jednalo se především o uhelné regiony (Most, Karviná, Chomutov, Teplice, Ostrava-město, Frýdek-Místek, Nový Jičín, Sokolov) a o regiony s vysokým podílem zaměstnanosti v primárním sektoru.

V roce 1997 vzrostla míra nezaměstnanosti oproti předchozímu roku o 1,7 procentního bodu, a to na 5,2 %. V roce 1998 je již na úrovni 7,5 % a v roce 1999 míra nezaměstnanosti činí 9,4 %. S rokem 2000 přichází oživení, míra nezaměstnanosti klesá na úroveň 8,8 %

Období 2000-2001 (etapa oživení)

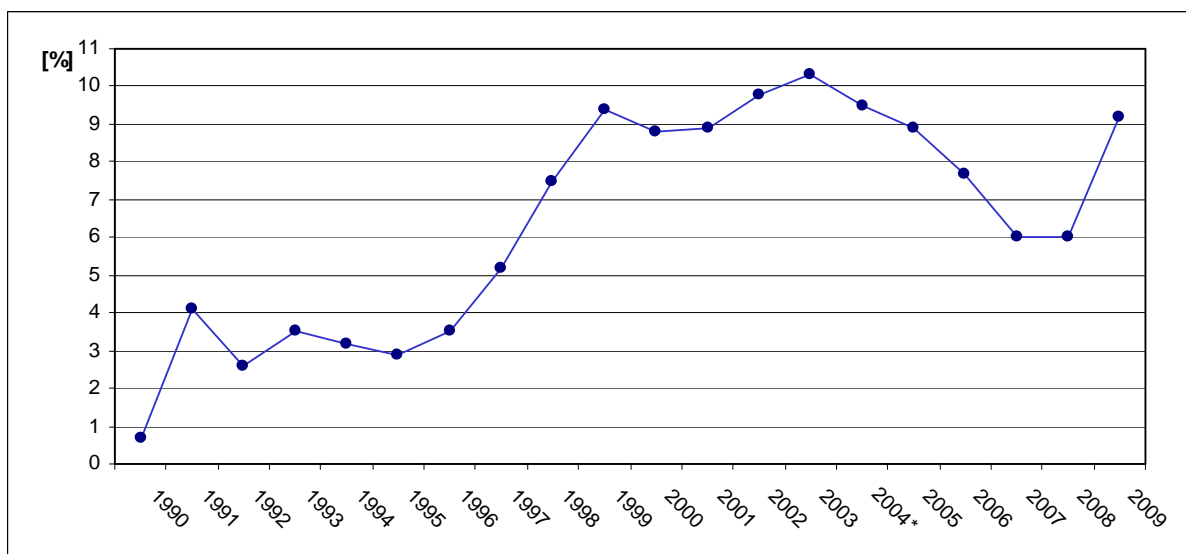
V této krátké etapě míra nezaměstnanosti stagnuje. Souvisí to s růstem ekonomiky (růst HDP) a s růstem domácí poptávky (zejména investiční). V oblasti průmyslové výroby (zejména v automobilovém průmyslu) vznikala nová pracovní místa, to způsobilo pokles nezaměstnanosti na 8,8 % ke konci roku 2000 a na 8,9 % koncem roku 2001 (Brožová, 2006).

Období 2002-2009

V roce 2003 dosáhla míra nezaměstnanosti nejvyšší úrovně, a to 10,3 %. Na růstu se podepsaly povodně v roce 2002 plus tehdy probíhající recese v Německu, která ovlivnila i naše výrobce. V roce 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie, míra nezaměstnanosti činila 9,9 % (podle staré metodiky). V roce 2004 nastala změna ve vzorci výpočtu míry nezaměstnanosti, která má do jisté míry podíl na tom, že od roku 2005 do roku 2008 míra nezaměstnanosti klesá až na úroveň 6 %. Od roku 2009 míra nezaměstnanosti

začíná kvůli celosvětové hospodářské krizi růst. V roce 2009 byla míra nezaměstnanosti 9,2 %.

Obr.č. 1: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v ČR od roku 1990

Zdroj: MPSV, data k 31.12. Vlastní zpracování. Pozn.: Data do roku 2004* zpracovány dle staré metodiky

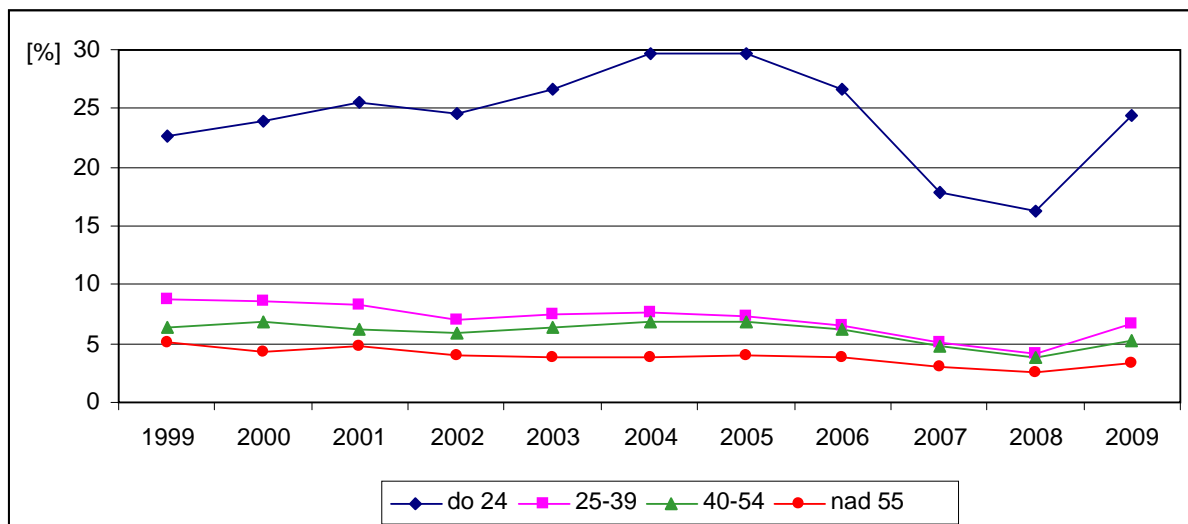
5.2.4 Struktury nezaměstnanosti v ČR

Struktura nezaměstnanosti podle věku

Nezaměstnanost podle věku se v jednotlivých časových obdobích značně liší. Jedno však zůstává stejné a to, že se mládeži ve věku od 15 do 24 let nedaří vstoupit na trh práce. Na trhu práce je aktivně zapojen pouze malý počet osob tohoto věku. Pokles ekonomické aktivity je zakořeněn v prodlužování doby vzdělávání. Nejvyšší nezaměstnanost vykazují uchazeči ve věku 16-17 let (jejich specifické míry nezaměstnanosti jsou vyšší než 50 %), převážně se jedná o osoby s nejnižším stupněm vzdělání a v podstatě bez jakékoliv praxe. Skupina uchazečů ve věku 20-24 let též obtížně hledá zaměstnání, důvodem je čerstvě absolvované studium s minimální praxí. S přibývajícím věkem se specifická míra nezaměstnanosti snižuje, tudíž se skupina osob od 55-ti let vyznačuje vyšší ekonomickou aktivitou v porovnání s mladšími věkovými skupinami. Růst míry ekonomické aktivity byl ovlivněn přijetím zákona č. 155/1996 Sb., o důchodovém pojištění. Přijetím tohoto zákona se zvýšil věk pro nárok na starobní důchod. V roce 2004 byla opět posunuta hranice pro odchod do důchodu. V současné době se v souvislosti s důchodovou reformou řeší další navýšení hranice. Krom toho důchodová reforma bere ohled na očekávané stárnutí populace, tudíž věnuje pozornost zaměstnanosti starší pracovní síly. Starší věková skupina vykazuje nízkou míru

nezaměstnanosti díky možnosti odchodu do předčasného důchodu. Tato možnost byla uzákoněna v roce 1996. V roce 2001 se zpřísnila pravidla pro výpočet starobního důchodu, což vrátilo starší pracovní sílu na trh práce (Kotýnková, 2006).

Obr.č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR podle věku v letech 1999-2009

Zdroj: Trh práce v ČR 1993 až 2009, data za 4. čtvrtletí, ČSÚ, vlastní zpracování

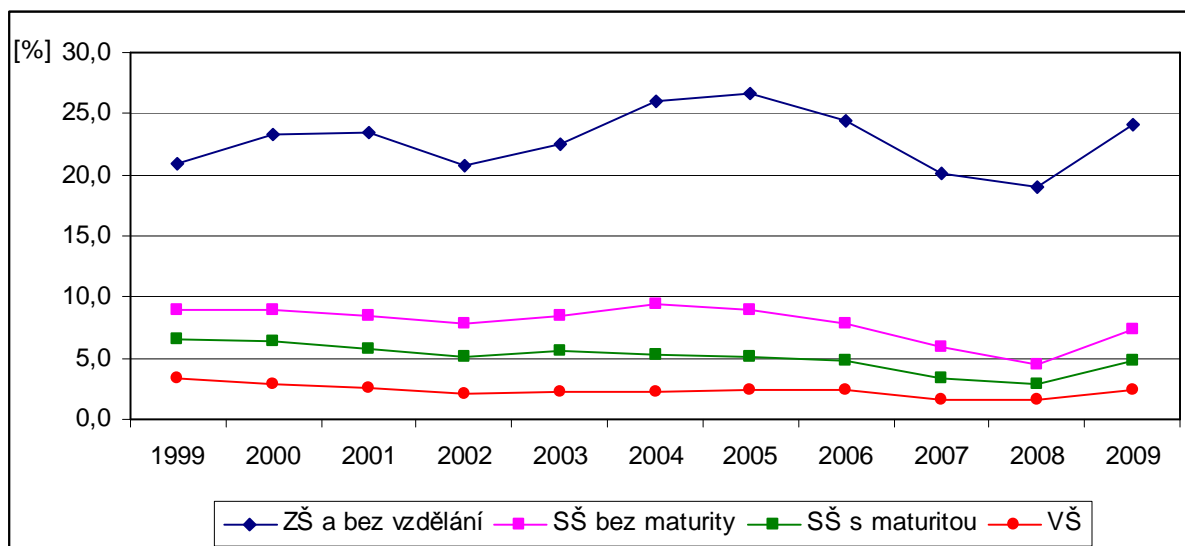
Výše uvedený graf potvrzuje předchozí text, že míra nezaměstnanosti věkové skupiny 15-24 let je nejvyšší ze všech věkových skupin. Ve sledovaném období se pohybuje více než dvojnásobně nad celorepublikovým průměrem. Nezaměstnanost osob ve věku 25-39 let se v celém sledovaném období pohybovala v průměru okolo 7 %. Starší věková skupina 40-54 let má míru nezaměstnanosti po celé sledované období pod hranicí 7 %, tzn. míra nezaměstnanosti je nižší než celorepublikový průměr. Poslední věková skupina 55-64 let vykazuje nejnižší míru nezaměstnanosti, v průměru okolo 4 % .

Struktura nezaměstnanosti podle vzdělání

Na míru nezaměstnanosti má velký vliv i vzdělání. Všeobecně platí, že čím je vyšší dosažené vzdělání, tím je vyšší šance při hledání zaměstnání. To znamená, že největší šanci na uplatnění na trhu práce mají vysokoškoláci, míra nezaměstnanosti se u nich pohybuje během celého sledovaného období v průměru okolo 2 %. Naopak méně vzdělání, osoby se základním vzděláním nebo dokonce bez dokončeného základního vzdělání se potýkají s nejvyšší mírou nezaměstnanosti, přes 20 %. Na druhém místě v nejvyšší míře nezaměstnanosti (průměrně 7,8 %) jsou osoby se středním vzděláním bez maturity. Skupina s tímto dosaženým vzděláním tvoří největší procento z celkové populace ČR. V České

republiky je velký podíl středoškoláků s maturitou, jejich míra nezaměstnanosti se v průměru pohybuje okolo 5 % .

Obr.č. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti podle vzdělání v letech 1999-2009

Zdroj: Trh práce v ČR 1993 až 2009, data za 4.čtvrtletí, ČSÚ, vlastní zpracování

Dlouhodobá nezaměstnanost

Dlouhodobá nezaměstnanost se začíná objevovat od roku 1998, kdy byl zaznamenán výrazný nárůst podílu osob nezaměstnaných déle než 12 měsíců. V roce 2000 tvořili dlouhodobě nezaměstnaní 38 % z celkového počtu nezaměstnaných (175 tis. osob). Míra dlouhodobé nezaměstnanosti se od roku 2000 pohybuje okolo 4 %. V roce 2003 dlouhodobě nezaměstnaní překonali hranici 40 % z celkového počtu nezaměstnaných (přes 200 tis. osob) (Brožová, 2006). Dlouhodobá nezaměstnanost nejvíce postihuje rizikové skupiny obyvatel. Z regionálního pohledu jsou dlouhodobou nezaměstnaností nejvíce postiženy regiony, které se zároveň vyznačují i vysokou celkovou mírou nezaměstnanosti, tj. Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Regionální struktura nezaměstnanosti

Regionální rozdíly míry nezaměstnanosti jsou dle mého názoru zapříčiněny mnoha důvody, a to zejména celkovým historickým vývojem, geografickou polohou, odvětvovou strukturou či počtem pracovních příležitostí. Důležitou roli ve výši míry nezaměstnanosti hraje také stupeň dosaženého vzdělání a flexibilita pracovní síly, dopravní infrastruktura atd. Lze říci, že vysokou míru nezaměstnanosti budou mít regiony s horší dopravní obsluhou veřejnou dopravou, tj. s nižší intenzitou dojížděky do zaměstnání. Vysoká míra nezaměstnanosti se bude též týkat regionů s vyšším podílem osob v aktivním věku.

V letech 1991-1993 došlo k útlumu zemědělského sektoru, v souvislosti s tím se začaly potýkat s nezaměstnaností tzv. venkovské okresy současného Ostravského kraje (Opava, Nový Jičín, Bruntál) a zemědělské okresy jižní Moravy (Znojmo, Břeclav, Jihlava). Rok 1994 byl spojen s útlumem těžby uhlí, tudíž se k předešlým okresům přidaly i další okresy Ústeckého kraje (Most, Teplice, Louny a Chomutov) a Moravskoslezského kraje (z toho okresy Karviná, Ostrava a Bruntál). Na druhou stranu nejnižší míra nezaměstnanosti v letech 1991-1995 byla zaznamenána v Praze, v okrese Mladá Boleslav a v okresech jižních Čech (Šimek, Horák, 2000).

V současné době nejvyšší míra nezaměstnanosti přetrvává v Moravskoslezském a Ústeckém kraji. Z hlediska okresů dosahuje nezaměstnanost nejvyšších hodnot v okresech Jeseník, Most, Hodonín, Karviná či Teplice atd. Nejnižší míra nezaměstnanosti je v Praze, Plzeňském kraji, Jihočeském kraji a v kraji Středočeském. Nejnižší mírou nezaměstnanosti se mohou chlubit okresy Mladá Boleslav, České Budějovice, Plzeň a dokonce i okres Prachatice (viz příloha č.5).

6. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA OKRESU PRACHATICE

Charakteristika okresu vychází převážně z informací a dat ze SLDB z roku 2001, které jsou dostupné na stánkách Českého statistického úřadu.

Okres Prachatice se rozkládá v jihozápadní části Jihočeského kraje. Sousedí na západě s okresem Klatovy, na severu s okresem Strakonice, na východní straně má společnou hranici s okresem České Budějovice a na jihovýchodě pak s okresem Český Krumlov. Na jihozápadě sdílí okres Prachatice své hranice se Spolkovou republikou Německo (Niederbayern) a na jihu je krátká hranice s Rakouskem (Oberösterreich). Sousedství těchto dvou států je velice přínosné.

Svou rozlohou 1 375 km² se okres Prachatice řadí co do velikosti na čtvrté místo v rámci okresů Jihočeského kraje.

Okres je od 1.1. 2003 rozdělen na 2 správní obvody s rozšířenou působností (Prachatice a Vimperk) a na 4 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem (Prachatice, Vimperk, Netolice a Volary).

Z pohledu územně správního uspořádání je v okrese 65 obcí, z toho statut města má šest obcí. Největší obcí je město Prachatice (přes 12 tis. obyvatel). Naopak nejmenší samostatnou obcí jsou Olšovice (39 obyvatel).

Tab.č. 2: Základní charakteristika okresu Prachatice k 31. 12. 2009

ORP	Počet obcí	Z toho města	Rozloha (km ²)	Počet obyvatel	Hustota zalidnění
Prachatice	44	5	840	33 795	40
Vimperk	21	1	535	17 753	33

Zdroj: Charakteristika okresu Prachatice, ČSÚ, 2009

Správní obvod Prachatice zahrnuje 44 obcí, ve kterých žije necelých 34 tis. obyvatel. V pěti městech (Netolice, Prachatice, Volary, Husinec a Vlachovo Březí) bydlí 55 % z nich.

Správní obvod Vimperk má 21 obcí, ve kterých žije necelých 18 tisíc obyvatel. Z tohoto počtu 45,8 % bydlí v sídle správního obvodu, a to ve Vimperku (jediné město). Přitom 16 obcí má méně než 1 000 obyvatel (žije v nich pouze 21 % obyvatel Vimperska).

Pro okres Prachatice je typická nízká hustota zalidnění, která souvisí s podhorským a horským charakterem území.

Okres má 51 551 obyvatel (k 31. 12. 2009), z toho je v produktivním věku 27 184 obyvatel, tj. 53 % (k 31. 12. 2009). Průměrný věk obyvatel je 39,9 let (k 31. 12. 2009),

v roce 2000 byl průměrný věk 37,3 let (k 31. 12.). Lze říci, že populace stárne. Nepříznivý vývoj obyvatelstva (tj. klesající porodnost) v budoucnu ovlivní situaci na trhu práce, jelikož bude ubývat ekonomicky aktivní obyvatelstvo a bude růst počet obyvatel v poproduktivním věku.

V roce 2009 žilo v okrese 1 248 cizinců (k 31.12.). Z národnostních menšin jsou zde nejvíce zastoupeni Slováci, Ukrajinci, Němci, Vietnamci a Mongolové.

Z hlediska dopravy hraje důležitou roli zejména silnice I. třídy (Strážný - Vimperk - Strakonice - Praha) a silnice II/ 141 (Praha - Vodňany - Volary - Strážný - Pasov). Železniční síť je spíše místního významu.

Charakteristika mikroregionů

Okres Prachatice lze rozdělit na 4 mikroregiony – Prachaticko, Vimpersko, Volarsko a Netolicko (viz příloha č. 1).

Prachaticko – Jedná se o oblast s nejvíce rozvinutou průmyslovou základnou, obchodem a sférou služeb. Podnikatelské subjekty působící v mikroregionu se zaměřují především na elektrotechnickou, strojírenskou, potravinářskou výrobu a na poskytování služeb. Na zaměstnanosti se nejvíce podílejí obce Prachatice, Vlachovo Březí, Husinec a Lhenice.

Vimpersko – Na jeho území se z části nachází NP a CHKO Šumava, což umožňuje tvorbu významných kapacit pro rekreační činnost a turistický ruch (zejména v oblasti obcí Kvilda, Stachy, Borová Lada, Nové Hutě atd.). Významný podíl na zaměstnanosti má lesnická činnost. Nejvíce pracovních míst je v obcích Vimperk, Čkyně, Zdíkov, Vacov, Stachy a Strážný.

Volarsko – Vzhledem k tomu, že velkou část mikroregionu pokrývají šumavské lesy, je tato oblast spíše zemědělská nežli průmyslová. Oblast je charakteristická velkou rozlohou, malou hustotou obyvatelstva, nízkou dopravní obslužností a vysokou nezaměstnaností. Podnikatelské subjekty v této oblasti se zaměřují na služby, především v turistickém ruchu, dále na dřevozpracující, truhlářskou a lesnickou výrobu a na zemědělskou výrobu. V této oblasti se na zaměstnanosti podílí pouze obce Volary, Nová Pec, Stožec a Lenora.

Netolicko – Jedná se o region zemědělský s malým zastoupením průmyslu. Poptávka po pracovní síle je zde minimální, navíc je soustředěna většinou jen do města Netolice. Tudíž je pro tento region charakteristická dojíždka obyvatel za prací do Prachatic nebo do okresu České Budějovice.

Zahraniční vyjíždka za prací z okresu Prachatic v letech 1991 a 2001

Údaje o vyjíždějících respektive dojíždějících jsou poměrně těžko dostupné, jediným zdrojem těchto dat jsou jednotlivá SLDB (1991 a 2001). Nevýhodou však je, že tato data nejsou mezi sebou plně srovnatelná. Důvodem jsou především metodické změny, které spočívaly zejména ve vymezení zaměstnaných osob. V roce 1991 byla dojíždka zjišťována u osob ekonomicky aktivních, které metodika ČSÚ definovala jako všechny osoby, které byly v rozhodný okamžik sčítání v pracovním poměru, krom toho sem patřily i osoby hledající zaměstnání, osoby samostatně činné, pracující důchodci, všichni bez ohledu na délku pracovního úvazku. V roce 2001 již nebyli do dojíždky zahrnuti studenti a učni, přestože byli v rozhodný okamžik také ekonomicky aktivní.

Srovnatelnost dat není ani u vyjíždky z hlediska odvětví. Důvod spočívá v tom, že „v roce 1991 se při zařazování do odvětví vycházelo ze zápisů názvů organizací podle druhu provozované nebo převažující činnosti (klasifikace JKONH) a v roce 2001 se odvětví ekonomické činnosti určovalo již podle hlavního druhu ekonomické činnosti (klasifikace OKEČ)²⁵“.

Během let 1991 a 2001 došlo v okrese Prachatic ke snížení podílu zaměstnaných na celkovém počtu obyvatel o 1,9 procentního bodu, tj. na 50,7 % v roce 2001. Lze říci, že nezaměstnanost v okrese má v porovnání s jinými okresy příznivý vývoj. Jedním z mnoha důvodů je společná hranice s Německem a Rakouskem, kdy prostřednictvím vyjíždky do zahraničí řešila a řeší řada občanů svou nezaměstnanost (obzvláště po roce 1989).

Podle údajů ze SLDB v roce 1991 vyjíždělo do zahraničí 120 osob (1,3 % z celkového počtu vyjíždějících) a v roce 2001 se jejich počet zvýšil již na 755 osob (7,2 % z celkového počtu vyjíždějících). Příčina růstu počtu vyjíždějících občanů spočívá ve zmírnění dřívějších administrativně restriktivních opatření.

Hlavní vyjíždkové proudy směřovaly v roce 1991 z obcí Volary, Prachatic a Vimperk. V roce 2001 byla nejvyšší vyjíždka ze stejných obcí jako v roce 1991 s tím, že na prvním místě byly Prachatice.

²⁵ *Metodické vysvětlivky, ČSÚ, [online]. [cit.2011-20-02]. Dostupné z: <[http://www.miniscitani.cz/xm/edicniplan.nsf/t/BF002FE08B/\\$File/710904m.pdf](http://www.miniscitani.cz/xm/edicniplan.nsf/t/BF002FE08B/$File/710904m.pdf)>.*

Zajímavé je (dle tab. č. 3), že vyjíždka je uskutečňována zejména z obcí ležících uvnitř okresu (př. Prachatice, Vimperk, Vlachovo Březí atd.). Naopak z příhraničních obcí (Nová Pec, Strážný, Želnavá aj.) vyjíždí jen zanedbatelný počet osob, přestože se jedná o obce s celkem vysokou mírou nezaměstnanosti. Domnívám se, že hlavní příčinou je, že lidé vyjíždí za prací tzv. „na černo“, tento jev spočívá v tom, že lidé jsou v evidenci úřadu práce (tím se vysvětluje vysoká míra nezaměstnanosti), zatímco pracují v zahraničí.

Z hlediska frekvence vyjíždky nejčastěji obyvatelé vyjížděli denně – tzv. pendleři (80 % vyjíždějících). Denní dojíždka je umožněna blízkostí pracoviště (např. Pasov, Grafenau, Freyung atd.), kdy cesta trvá maximálně dvě hodiny.

Tab.č. 3: Obce s nejvyššími počty vyjíždějících do zahraničí v letech 1991 a 2001

	Obce	1991		2001	
		Celkem	Vyjíždka denně	Celkem	Vyjíždka denně
1	Prachatice	23	17	195	160
2	Vimperk	18	15	131	104
3	Volary	31	29	79	68
4	Lenora	14	13	31	28
5	Vlachovo Březí	-	-	30	24
6	Zdíkov	3	1	30	20
7	Netolice	1	0	26	21
8	Husinec	6	0	19	12
9	Lhenice	-	-	16	8
10	Vitějovice	-	-	15	13
11	Vacov	-	-	14	13
	Celkem	120	90	755	602

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 1991, 2001. ČSÚ 1993, 2004

Podle údajů ze SLDB 2001 byla vyšší intenzita pracovní vyjíždky do zahraničí u mužů než u žen. Z hlediska věkové struktury vykazovali nejvyšší podíl vyjíždějící ve věku 30-39 let, a to 30, 5%.

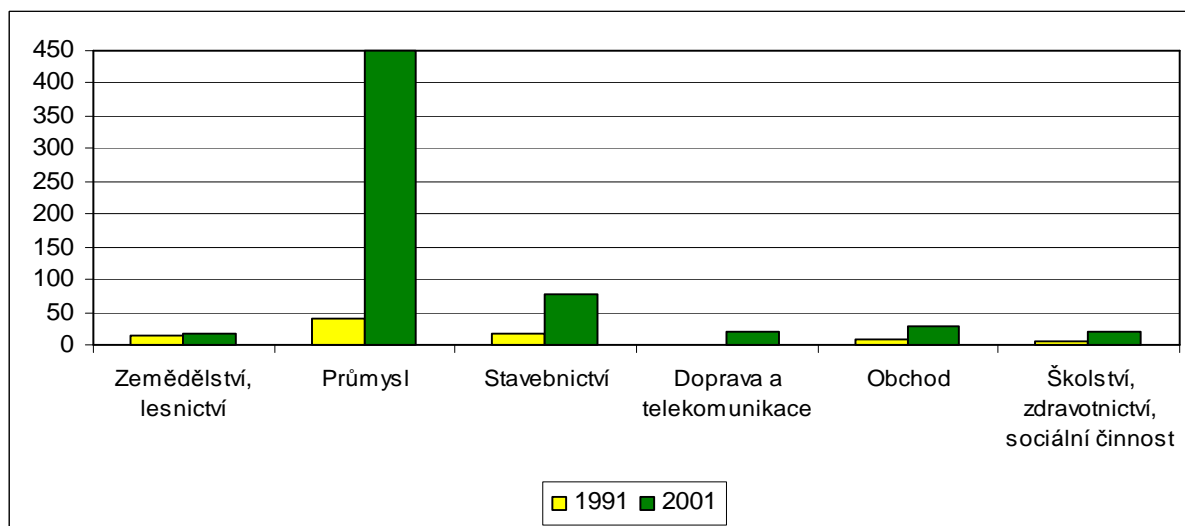
Většina vyjíždějících našla v zahraničí uplatnění zejména ve druhém sektoru, tj. průmysl a stavebnictví, tím se vysvětluje převaha vyjíždějící mužské populace. Další nabízená místa v zahraničí jsou v pohostinství, v obchodu a ve službách.

U kategorie průmyslu v období let 1991-2001 vzrostl počet osob o 409. Domnívám se, že za takto vysokým číslem stojí významné strojírenské podniky např. Kaiser GmbH (Aicha

vorm Wald), Motorenfabrik Hatz GmbH & Co. KG (Ruhstorf), Heyco-Werk Süd GmbH & Co. KG (Tittling)²⁶, které nabízejí českým uchazečům svá pracovní místa.

V roce 2001 byl zaznamenán znatelný nárůst také v sektoru služeb, kdy např. v odvětví obchodu bylo v roce 2001 zaměstnáno o 21 osob více než v roce 1991.

Obr.č. 4: Vývoj počtu vyjíždějících do zahraničí podle odvětví ekonomické činnosti v letech 1991 a 2001

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 1991, 2001. ČSÚ 1993, 2003

V současné době je vyjížděka do zahraničí stále aktuální, navíc je čím dál více podporována ze strany EU. V roce 2005 vznikl region „EURES Bavorsko – Čechy“, který podporuje spolupráci odborů a jednotlivých správ služeb zaměstnanosti, což umožňuje zajistit důležité informace v otázkách souvisejících s trhem práce (tj. nabídka volných pracovních míst atd.) v regionu Bavorska, západních Čech a okresu Prachatice.

²⁶ Největší podniky podle počtu zaměstnanců v ÚP Passau, EURES, [online]. [cit. 2011-20-2]. Dostupné z <<http://www.eures-by-cz.eu/index.php?id=78&L=1>>

7. VÝVOJ ZAMĚSTNANOSTI V OKRESE PRACHATICE

7.1. Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v roce 1989

V okrese Prachatice v roce 1989 pracovalo v národním hospodářství 23 316 osob. V primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství) bylo zaměstnáno celkem 6 308 pracujících, tj. 27,1 % ze všech pracujících v okrese Prachatice. Tato hodnota se pohybovala nad celostátním průměrem, který činil 13,1 %. Hodnota indexu specializace zemědělství v okrese byla 2,07. Zemědělství v okrese se vzhledem k nepříznivým klimatickým podmínkám, tj. z důvodu vyšší nadmořské výšky (600-800 m), zaměřovalo převážně na živočišnou výrobu. Klíčovou roli mělo lesní hospodářství, neboť lesy zaujímaly velkou část okresu Prachatice (52 % celkové výměry okresu). V lesním hospodářství bylo zaměstnáno 5,1 % ze všech pracujících okresu. Tato hodnota výrazně převyšovala celorepublikový průměr, který se rovnal 1,7 %.

V sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) bylo zaměstnáno celkem 8 798 osob, tj. 37,7 % ze všech pracujících. Zaměstnanost v sekundárním sektoru byla o 10,8 procentního bodu menší, než byl celorepublikový průměr (ČR – 48,5 %). Samotný průmysl v okrese Prachatice zahrnoval 31,1 % osob ze všech pracujících (index specializace byl 0,76). Z jednotlivých průmyslových odvětví pracovalo nejvíce osob v dřevozpracujícím průmyslu (8,7 % všech pracujících). Podíl tohoto odvětví na celkové zaměstnanosti byl výrazně vyšší než v ČR (o 7,2 procentního bodu). Dřevozpracující průmysl měl v okrese nejvyšší hodnotu specializace 5,96, důvodem takto vysoké specializace je rozsáhlá plocha lesů. Vedle dřevozpracujícího průmyslu měl v okrese Prachatice významné postavení také papírenský a polygrafický průmysl (opět úzká souvislost s lesními porosty). Specializace tohoto odvětví se pohybovala mírně nad úrovní celorepublikového průměru (index specializace byl 1,29). V textilním, oděvním a kožedělném průmyslu pracovalo v okrese 5,6 % ze všech pracujících (ČR – 5,3 %), specializace odvětví se tak nacházela na úrovni celorepublikového průměru (index specializace byl 1,05). Odvětví strojírenství zaměstnávalo 6,2 % ze všech pracujících, což bylo o 4,7 procentního bodu méně než celorepublikový průměr. Specializace tohoto odvětví v okrese v porovnání s celou Českou republikou byla velmi malá (index specializace byl jen 0,57).

Stavebnictví mělo v okrese Prachatice s 6,7 % ve srovnání s ČR nepříznivé postavení (ČR – 7,8 %), index specializace byl 0,85.

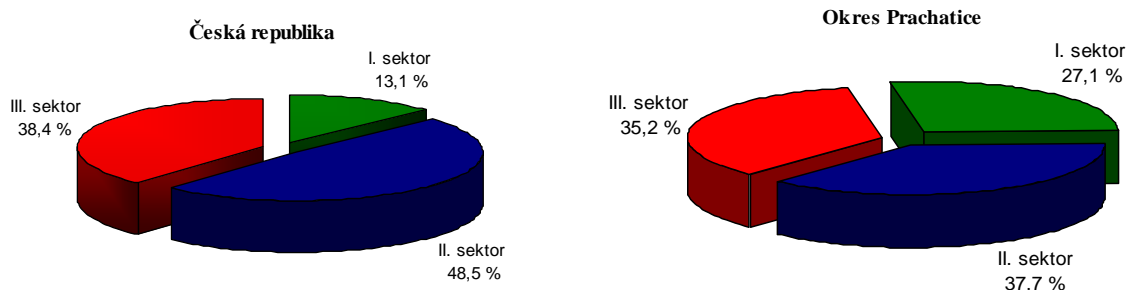
V terciéru bylo zaměstnáno 35,2 % osob, což bylo o 3,2 procentního bodu méně než celorepublikový průměr. Index specializace byl téměř u všech odvětvích menší než jedna. Výjimku tvořila pouze odvětví peněžnictví (1,09) a školství (1,19).

Tab.č. 4: Struktura zaměstnanosti v odvětvích národního hospodářství v okrese Prachatice a v ČR v roce 1989

Sektor NH, odvětví	Okres Prachatice		ČR		Index specializace
	abs.	%	abs.	%	
I. sektor	6 308	27,1	685 271	13,1	2,07
z toho zemědělství (bez JZD)	2 144	9,2	213 529	4,1	2,25
II. sektor	8 798	37,7	2 538 794	48,5	0,78
z toho průmysl	7 244	31,1	2 128 436	40,7	0,76
- paliv a energetiky	94	0,4	262 448	5,0	0,08
- hutnický a kovozpracující	343	1,5	259 055	5,0	0,30
- chemický	18	0,1	118 971	2,3	0,03
- strojírenský	1 456	6,2	571 719	10,9	0,57
- elektrotechnický	620	2,7	170 369	3,3	0,82
- skla a stavebních hmot	444	1,9	128 023	2,4	0,78
- dřevozpracující	2 039	8,7	76 837	1,5	5,96
- papírenský a polygrafický	341	1,3	59 496	1,1	1,29
- textilní, oděvní, kožedělný	1 297	5,6	278 095	5,3	1,05
- potravinářský a tabákový	503	2,2	144 959	2,8	0,78
- ostatní zpracovatelský	89	0,4	58 464	1,1	0,34
z toho stavebnictví	1 554	6,7	410 358	7,8	0,85
III. sektor	8 210	35,2	2 012 843	38,4	0,92
Z toho doprava a spoje	1 440	6,2	379 919	7,3	0,16
- obchod	2 158	9,3	506 659	9,7	0,96
- peněžnictví	127	0,5	25 950	0,5	1,09
- školství	1 671	7,2	312 942	6,0	1,19
- zdravotnictví a soc. péče	1 170	5,0	279 113	5,3	0,94
- ostatní služby	1 644	7,1	508 260	9,6	0,73
celkem	23 316	100,0	5 236 908	100,0	-

Zdroj: Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989, ČSÚ 1990, vlastní výpočty

Obr.č. 5: Struktura národního hospodářství

Zdroj: Pracovníci a mzdové fondy národního hospodářství ČSR v roce 1989, ČSÚ 1990, vlastní zpracování

7.2. Největší zaměstnavatelé na počátku devadesátých let

Nejvýznamnějšími zaměstnavateli v okrese Prachatice byly střední a malé průmyslové podniky. Na zaměstnanosti se výrazně podílela odvětví dřevozpracujícího a nábytkářského průmyslu, dále strojírenského, elektrotechnického a oděvního. Velká část obyvatelstva nacházela volná pracovní místa také u zemědělských družstev. V roce 1991 působilo na území okresu 14 zemědělských družstev, 4 státní statky a plemenářský podnik v Netolicích.

Tab.č. 5: Největší zemědělské podniky v okrese Prachatice v roce 1991

Název podniku	Počet zaměstnanců (k 31.12.)
Statek Volary	302
Statek Vimperk	420
Statek Vlachovo Březí	296
Statek Ktiš	136

Zdroj: Roční zpráva úřadu práce Prachatice, vlastní zpracování

Výše uvedená tab. č. 5 upozorňuje na to, že okres Prachatice byl dlouhou dobu řazen k zemědělským okresům. Postupem času se začal měnit charakter okresu na zemědělsko-průmyslový a dnes je již možno považovat okres za průmyslově-zemědělský. Za změnou charakteru okresu stojí výstavba řady nových průmyslových závodů, jako je např. textilní závod Šumavan, nábytkářský závod Jitona, strojírenský závod ZVVZ (nyní Klima), elektrotechnický závod Tesla aj.

Největším strojírenským podnikem v okrese byl ZVVZ Prachatice (dnes Klima a.s.), který zahájil svůj provoz v roce 1967. Výstavba podniku měla velký význam pro život města, kde se nejen zastavil odliv pracovních sil, ale dokonce došlo k doosidlování (bylo postaveno více než 700 bytů) a ke zřízení nových předškolních zařízení a škol (věkový průměr zaměstnanců závodu byl v roce 1972 necelých třicet let). Až do roku 1990 byl závod součástí státního podniku ZVVZ Milevsko (Závody na výrobu vzduchotechnických zařízení). V roce 1991 byla vytvořena akciová společnost a závod byl přejmenován na Klima, a.s., Prachatice. Podnik se zaměřuje na výrobu radiálních ventilátorů pro průmyslové účely²⁷.

²⁷Kronika města Prachatice, 1997 [online]. [cit.2010-24-11]. Dostupný z: <http://www.prachatice.cz/n_kronika_1997_3.html>

Tab.č. 6: Největší průmyslové podniky v okrese Prachatice na počátku devadesátých let

	Název podniku	Obec pracoviště	Počet zaměstnanců	Odvětví průmyslu
1	Klima (ZVVZ)	Prachatice	600	Strojřenství
2	Jihočeské dřevařské závody	Volary	400	Dřevozpracující
3	Šumavan	Prachatice, Husinec, Vimperk	300	Textilní
4	Jitona	Prachatice, Vimperk	295	Nábytkářský
5	Dřevostroj	Čkyně	280	Dřevozpracující
6	AGROSTAV	Prachatice	255	Stavebnictví
7	Dřevopodnik	Vimperk	240	Dřevozpracující
8	STS Prachatice	Těšovice	200	Strojřenství
9	Tesla	Vimperk	200	Elektrotechnický
10	Šumavské sklárny	Lenora	160	Sklářský
11	Rudné doly	Netolice	100	Těžební
12	Sklárna Vimperk	Vimperk	82	Sklářský
13	VDI Otava-výr.kabel.svazků	Prachatice	75	Elektrotechnický
14	Nábytek Lišov	Husinec	60	Dřevozpracující
15	Kamenolom Kobylí Hora	Prachatice	20	Těžební

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. vlastní zpracování

Z výše uvedených podniků se většina potýkala na počátku devadesátých let s existenčními problémy, zejména podniky zabývající se zemědělskou výrobou. U všech podniků došlo v roce 1991 ke snížení počtu zaměstnanců, tímto krokem podniky řešily nelehkou situaci. Na druhou stranu se našly i firmy, které měly dostatek pracovních míst, ale chyběla jim kvalifikovaná pracovní síla. Po roce 1990, kdy došlo k otevření hranic, začali lidé vyjíždět za prací do Spolkové republiky Německo. Tato situace se týkala např. podniku Klima Prachatice (do SRN odešlo v letech 1991-1992 přes 50 zaměstnanců). Podnik Šumavan v důsledku odchodu pracovní síly postrádal kvalifikované švadleny.

V dnešní době z uvedených podniků stále funguje Klima Prachatice, Dřevostroj Čkyně, VDI Otava a kamenolom Kobylí Hora. Zbývající podniky ukončily během 90. let svou výrobu, např. Šumavské sklárny ukončily výrobu v roce 1998, stejného roku ukončil činnost zaměstnavatel Šumavan atd.

7.3. Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v roce 2001

V roce 2001 bylo v prachatickém okrese zaměstnáno 26 019 osob. V primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a vodní hospodářství) pracovalo celkem 2 420 osob, tj. 9,3 % ze všech pracujících v okrese Prachatice. Tato hodnota se pohybovala nad celostátním průměrem, který činil 4,4 %. Index specializace zemědělství byl poměrně vysoký, a to 2,64.

V sekundárním sektoru (průmysl a stavebnictví) bylo zaměstnáno celkem 10 739 osob, tzn. 41,3 % ze všech pracujících okresu. Největší zastoupení v sekundární sféře měl průmysl (32,0 %) obzvláště pak průmysl zpracovatelský, ve kterém pracovalo 30,5 % ze všech pracujících v okresu. Průmyslová výroba se v okrese pohybovala o 3 procentní body nad celorepublikovým průměrem (29 %), stejně tak zpracovatelský průmysl převyšoval o 4,6 procentních bodů celorepublikový průměr, který činil 25,9 %. O nezanedbatelném významu samotného průmyslu svědčí index specializace (dále jen I_s), který převyšuje hodnotu jedna (I_s průmyslu – 1,10; I_s zpracovatelského průmyslu – 1,18).

Na zaměstnanosti se z velké části podílel též elektrotechnický průmysl a výroba optických přístrojů. V tomto odvětví bylo zaměstnáno 1 095 osob. Svůj význam měla i výroba strojů a zařízení pro další výrobu, zaměstnávající 972 osob. Ve stavebnictví pracovalo v roce 2001 celkem 2 422 osob. Ve srovnání s ČR se stavebnictví pohybovalo o 0,6 procentního bodu nad celorepublikovým průměrem, který činil 8,7 %. Index specializace se v okrese pohyboval okolo celorepublikového průměru 1,08.

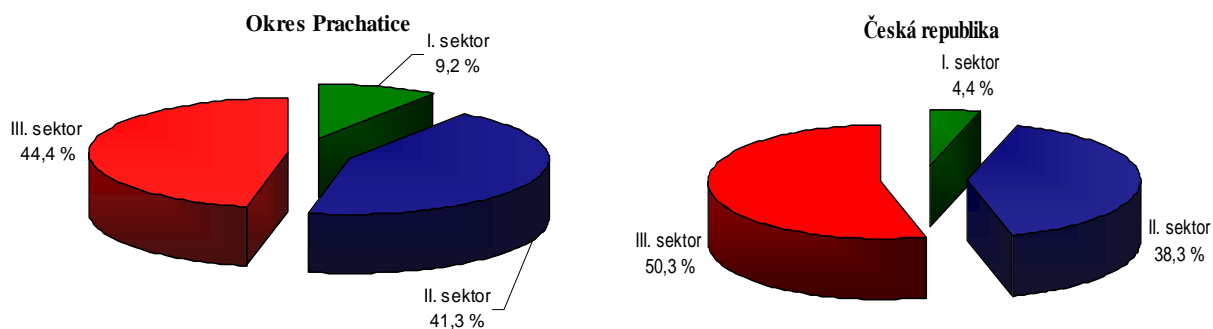
V roce 2001 zahrnoval terciér 44,4 % osob, což bylo značně pod celorepublikovým průměrem (ČR – 50,3 %). Index specializace je téměř u všech odvětví menší než jedna, výjimku tvoří pouze veřejná správa, obrana a sociální zabezpečení (1,25), pohostinství a ubytování (1,19).

Tab.č. 7: Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v roce 2001

Sektor NH, odvětví	Okres Prachatice		ČR		Index specializace
	abs.	%	abs.	%	
I. sektor	2 420	9,3	230 475	4,4	2,12
Zemědělství, myslivost a lesní hospodářství	2 406	9,2	183 782	3,5	2,64
II. sektor	10 739	41,3	2 010 672	38,3	1,08
Průmysl celkem	8 317	32,0	1 525 837	29,0	1,10
Dobývání nerostných surovin	57	0,2	60 760	1,2	0,19
Zpracovatelský průmysl	7 928	30,5	1 360 584	25,9	1,18
Výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody	332	1,3	104 493	2,0	0,64
Stavebnictví	2 422	9,3	454 835	8,7	1,08
III. sektor	11 545	44,4	2 644 418	50,3	0,88
Obchod, opravy motorových	2 238	8,6	555 913	10,6	0,81
Pohostinství a ubytování	1 167	4,5	197 651	3,8	1,19
Doprava, skladování, pošty a telekomunikace	1 457	5,6	350 916	6,7	0,84
Peněžnictví a pojišťovnictví	408	1,6	108 923	2,1	0,76
Činnost v oblasti nemovitostí, pronajímání movitostí, služby pro podniky, výzkum a vývoj	749	2,9	255 916	4,9	0,59
Veřejná správa, obrana, soc. zabezpečení	1 991	7,7	322 008	6,1	1,25
Školství	1 306	5,0	278 618	5,3	0,95
Zdravotnictví, veterinární a sociální činnost	1 228	4,7	291 832	5,6	0,85
Ostatní veřejné, sociální a osobní služby	1 001	3,8	282 641	5,4	0,72
Nezjištěno	1 315	5,1	397 835	7,6	0,67
Celkem	26 019	100	5 253 400	100	-

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001

Obr.č. 6: Struktura národního hospodářství v okrese Prachatice a v ČR v roce 2001

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů 2001

V letech 1989 až 2001 byly zaznamenány významné změny ve struktuře zaměstnanosti. Nejzásadnější změnou prošel primární sektor, v němž poklesl počet pracovníků v rámci celé ČR o více než 450 tis., výroba poklesla až o 8,7 procentního bodu. V okrese Prachatice klesl počet zaměstnanců v primární sféře o necelé 4 tis., tj. o 17,9 procentního bodu. Výrazný odchod pracovníků z primární sféry se projevil zejména u transformujících se zemědělských družstev a u privatizovaných bývalých státních statků.

V rámci celé ČR byl ze sekundární sféry zaznamenán pokles zejména u průmyslové výroby, a to o 11,7 procentního bodu (o více jak 600 tis. osob). Naopak v oblasti stavebnictví se počet zaměstnanců zvýšil o 44 tis., tzn. podíl stavebnictví na zaměstnanosti se zvýšil o 0,9 procentního bodu. V prachatickém okrese byl vývoj sekundární sféry v porovnání s ČR odlišný. Průmyslová výroba nezaznamenala pokles, nýbrž nárůst o 0,9 procentního bodu (o 1 073 osob) a podíl stavebnictví vzrostl o 2,6 procentního bodu (o 868 osob). Většina pracovníků, ať už z primární sféry nebo ze sféry sekundární, nacházela pracovní příležitosti v terciárním sektoru, který byl do roku 1990 výrazně poddimenzován. Po roce 1990 zaznamenal tento sektor v ČR markantní růst, a to o 11,9 procentního bodu (o 631 575 osob). V okrese Prachatice byl nárůst v terciárním sektoru ve sledovaném období o 9,2 procentního bodu (o 3 tis. osob).

7.4. Největší zaměstnavatelé v současné době

V okrese Prachatice má dle údajů ÚP Prachatice sídlo 6 561 subjektů s 13 899 zaměstnanci (k 31.12. 2009). Nejvíce zaměstnavatelů se soustřeďuje v okresním městě Prachatice a ve Vimperku. Největšími zaměstnavateli v okrese jsou Window Holding a.s., Rohde & Schwarz s.r.o, Vishay Electronic spol. s r.o. atd. Největší podíl na zaměstnanosti vykazuje zpracovatelský průmysl (37,3 % v roce 2009).

Window Holding a.s., Husinec

Výroba plastových oken má v Husinci tradici od roku 1993, kdy zde působila firma OTHERM s.r.o. V roce 2010 vznikla fúzí tří nejvýznamnějších výrobců plastových oken akciová společnost Window Holding, čímž se stala největším výrobcem oken na českém trhu. Denní kapacita devíti výrobních linek je cca 1 200 oken (www.otherm.cz).

Rohde & Schwarz s.r.o, Vimperk

Jedná se o nadnárodní společnost, podnikající v oblastech elektronických testovacích a měřicích přístrojů, informačních technologií a radiokomunikací. Sídlo společnosti je v Mnichově. Pobočka ve Vimperku vznikla v roce 2003. Tato pobočka vyrábí podstatnou část portfolia produktů společnosti, které jsou téměř ze sta procent exportovány mimo hranice ČR (www.rohde-schwarz.cz).

Vishay Electronic spol. s r.o. Přeštice, Prachatice

Firma Vishay Electronic spol. s r.o. Přeštice je nadnárodní společnost se sídlem v USA. Výrobní a prodejní střediska firmy jsou rozmístěna po celém světě. Výrobní závody v Prachaticích a ve Volarech jsou spolu se závodem v Blatné součástí divize Sfernice, která zaměstnává cca 800 lidí. Specializují se na výrobu elektronických součástek, které se kromě běžné spotřební elektroniky používají v automobilovém, železničním, kosmickém průmyslu, v letectví a v lékařství (www.vishay.com).

Nemocnice Prachatice a.s., Prachatice

K datu 1. ledna 1992 vznikl v Prachaticích samostatný právní subjekt Nemocnice s poliklinikou. Dne 13. září 2005 schválilo zastupitelstvo Jihočeského kraje vznik akciové společnosti Nemocnice Prachatice. Tato instituce zabezpečuje léčebně preventivní péči pro město Prachatice, ale i pro převážnou část okresu. Po zrušení lůžkové části čtyř oddělení v bývalé Městské nemocnici ve Vimperku sem byla převedena podstatná část jejich kapacity. Zvýšil se tak stav lékařů a středního zdravotnického personálu. Příznivého vývoje dosahuje Nemocnice Prachatice rovněž v oblasti ekonomické. Objem tržeb se od roku 1995 zvýšil ze 105 mil. Kč na dvojnásobek a přesahuje 200 mil. Kč (www.nempt.cz).

Klima a.s., Prachatice

Firma zahájila v Prachaticích svou činnost již v roce 1967. V roce 1990 se mění na samostatnou akciovou společnost KLIMA a.s. Firma vyrábí vzduchotechnické výrobky, zejména radiální ventilátory, filtry a odlučovače, prvky pneumatické dopravy a další výrobky pro průmyslové účely, energetiku a petrochemii. KLIMA a.s. Prachatice je významný strojírenský podnik v okrese Prachatice i v jihočeském regionu s neustále se zvyšujícím podílem výroby na export především do zemích evropské unie (www.klimacz.cz).

Madeta a.s., Prachatice

Firma se zaměřuje na výrobu mléčných výrobků – mlékárenství. Akciová společnost Madeta má v jihočeském kraji osm specializovaných závodů, tímto se stává největším tuzemským zpracovatelem mléka a druhým největším výrobcem potravin v ČR. Madeta Prachatice se specializuje na výrobu přírodních sýrů př. Jadel, Mozzarella, Archivní libínský sýr nebo na produkci čerstvých sýrů (www.madeta.cz).

Seaguis-Löfflerkunststoffwerk spol. s.r.o.

Firma se sídlem ve Čkyni se zaměřuje na výrobu umělohmotných, plastových uzávěrů pro kosmetiku, domácí chemii, potraviny a nápoje.

Lesy České republiky, s.p.

Lesy České republiky, státní podnik, byly založeny dne 1.1.1992 Ministerstvem zemědělství České republiky. Podnik má své sídlo v Hradci Králové. Hlavní náplní činnosti podniku je obhospodařování lesního majetku ve vlastnictví státu. Lesy ČR mají 13 krajských ředitelství, jimž je podřízeno celkem asi 77 lesních správ (stav v únoru 2010). Dále mají Lesy ČR pět lesních závodů podléhajících přímo generálnímu ředitelství. Okres Prachatice má na svém území lesní závod Boubín, který má své sídlo ve Vimperku. Závod provozuje lesní školku v Budkově (pěstování okrasných a vánočních stromků), oboru pro chov jelení zvěře a umělou odchovnu tetřevů. LZ Boubín zajišťuje práce svými vlastními pracovníky (70%), drobnými firmami a živnostníky (25%), zbytek zajišťují větší společnosti na základě smlouvy (www.lesy.cz).

Správa Národního parku a chráněné krajinné oblasti Šumava, Vimperk

Správa NP a CHKO Šumava je příspěvkovou organizací, která byla zřízena rozhodnutím ministra životního prostředí v souvislosti se zřízením Národního parku Šumava v dubnu roku 1991. Hlavní činností organizace je výkon správy v oblasti ochrany přírody a krajiny, zemědělského půdního fondu. Její povinností je péče o pozemky, porosty a drobné vodní toky ve svěřeném území (www.npsumava.cz).

Vimperská masna, a.s., Vimperk

Vimperská masna se již od roku 1963 zabývá porážkou jatečných zvířat, výrobou všech druhů výsekových mas a také výrobou více než sto druhů masných výrobků, trvanlivých salámů a specialit. Samotná akciová společnost vznikla až v roce 1992. V podniku pracuje na 160 zaměstnanců. Denně je expedováno cca 20 tun čerstvého masa a masných výrobků. Distribuce pokrývá celé území České republiky (www.vimperskamasna.cz).

Tab.č. 8: Největší zaměstnavatelé okresu Prachatice v roce 2009

	Název podniku	Obec pracoviště	Počet zaměstnanců	Výrobní odvětví
1	Window Holding a.s. (dříve Otherm a.s.)	Husinec	250 - 499*	Výroba a montáž plastových oken a dveří
2	Rohde & Schwarz s.r.o	Vimperk	250 - 499*	Elektrotechnický průmysl
3	Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava	Vimperk	250 - 499*	Státní správa NP a CHKO Šumava
4	Nemocnice Prachatice a.s.	Prachatice	250 - 499*	Léčebně preventivní péče
5	Seaguis-Löffler Kunststoffwerk spol. s r.o	Čkyně	250 - 499*	Výroba předmětů z plastických a umělých hmot
6	Šindelář Spedition s.r.o.	Netolice	250 - 499*	Silniční nákladní automobilová doprava
7	ČSAD Prachatice a.s.	Prachatice	200 - 299*	Silniční motorová doprava nákladní a osobní
8	InTiCa Systems s.r.o	Prachatice	200 - 249*	Elektrotechnický průmysl
9	Jednota, spotřební družstvo	Vimperk	200 - 249*	Obchodní činnost
10	Vishay Electronic spol. s r.o.	Prachatice, Volary	200 - 249*	Elektrotechnický průmysl
11	KMP Bürotechnik, s.r.o.	Čkyně	200 - 249*	Výroba tonerů a pásek
12	Klima a.s.	Prachatice	100 - 199*	Strojírenský prům.
13	Vimperská masna a.s.	Vimperk	100 - 199*	Potravinářský průmysl
14	Hatz CZ s.r.o.	Vlachovo Březí	25 - 49*	Strojírenský průmysl
15	Madeta a.s.	Prachatice	x°	Potravinářský průmysl

Zdroj: ÚP Prachatice, *Pozn.: Uvedené firmy neposkytly údaje o počtu zaměstnanců, tyto údaje byly nahrazeny daty z registru ekonomických subjektů, x° - nezjištěný údaj

8. ANALÝZA NEZAMĚŠTNANOSTI V OKRESE PRACHATICE

Úřad práce zahájil svou činnost v Prachaticích v roce 1990, od této doby sleduje vývoj situace na trhu práce v celém okrese.

8.1. Vývoj nezaměstnanosti v letech 1990-2009

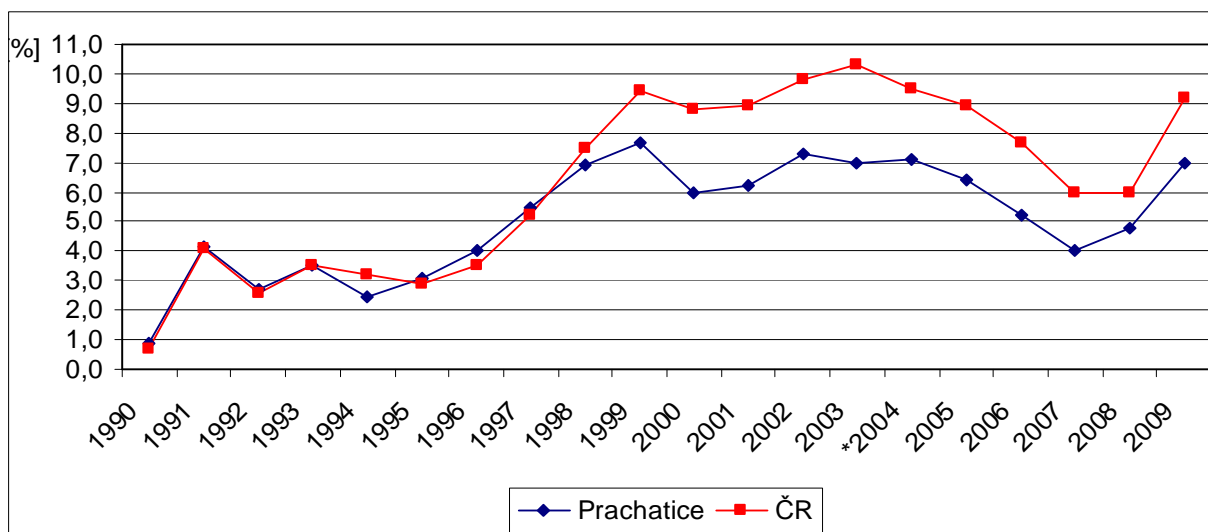
V letech 1990-1993 se míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice vyvíjí podobně jako míra nezaměstnanosti v ČR. Dá se říci, že vývoj nezaměstnanosti byl v okrese Prachatice příznivý, jedním z mnoha důvodů tohoto vývoje byla výhodná geografická poloha (společná hranice s Německem a Rakouskem). V roce 1994 byla míra nezaměstnanosti v okrese o 0,7 procentního bodu nižší než míra nezaměstnanosti v ČR (3,2 %).

Od roku 1995 do roku 1997 se míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice dostává mírně nad celorepublikový průměr (v roce 1996 je míra nezaměstnanosti v okrese o 0,5 procentního bodu vyšší než v ČR). Růst míry nezaměstnanosti byl zapříčiněn ukončením činnosti firem, které se zabývaly textilní výrobou. Během těchto tří let došlo také ke stagnaci nábytkářské a strojírenské výroby.

Od roku 1997 se míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice pohybuje pod celorepublikovým průměrem s tím, že jsou ve vývoji zachovány hlavní celorepublikové trendy. Rok 1998 se pohybuje se svou mírou nezaměstnanosti (6,9 %) jen o 0,6 procentního bodu pod průměrem ČR. V dalších letech 1999-2007 se rozdíl mezi mírou nezaměstnanosti v okrese a v ČR zvětšuje. V průměru se míra nezaměstnanosti okresu pohybuje o 2,3 procentní body pod celorepublikovým průměrem. Největšího rozdílu bylo dosaženo v roce 2003, kdy míra nezaměstnanosti v okrese byla nižší o 3,3 procentní body než celorepublikový průměr. Od roku 2008 se nezaměstnanost v okrese přibližuje celorepublikovému průměru (nezaměstnanost je v okrese o 1,2 procentního bodu nižší než v ČR). V roce 2009 je pak míra nezaměstnanosti v okrese o 2,2 procentního bodu nižší než míra nezaměstnanosti v ČR.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti nebyla v okrese naměřena v roce 2009, nýbrž v roce 1999, a to 7,7 %. Vzhledem k tomu, že se data vztahují k 31.12. je nejvyšší míra nezaměstnanosti zapříčiněna ukončením sezónních prací a dále propouštěním zaměstnanců u rozhodujících zaměstnavatelů (období opětovné recese, viz 5.2.3). V případě ČR byla nejvyšší míra nezaměstnanosti naměřena v roce 2003, a to 10,3 %.

Obr. č. 7: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v ČR v období 1990-2009

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31. 12. vlastní zpracování *Pozn.: data do roku 2004 zpracována dle staré metodiky

8.2. Nezaměstnanost v roce 2009 v okrese Prachatice – dopady ekonomické krize

V následujících řádkách je cílem určit, do jaké míry byl trh práce v okrese Prachatice zasažen ekonomickou krizí, tzn. jak se situace změnila na místním trhu práce v porovnání s rokem 2008.

Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v ČR naznačuje tabulka č. 9. Nezaměstnanost se ve sledovaném období v okrese Prachatice pohybovala od 4,8 % (k 31.12.2008) do 7 % (k 31.12.2010). Průměrná míra nezaměstnanosti zde byla o 2 procentní body nižší než v ČR.

Míra nezaměstnanosti dosáhla své maximální hodnoty v prosinci roku 2009, a to 7 %. Nezaměstnanost v okrese tak oproti prosinci roku 2008 vzrostla o 2,2 procentní body. V rámci ČR byl nárůst míry nezaměstnanosti od prosince 2008 do prosince 2009 markantnější, a to o 3,9 procentní body.

Dle Výroční zprávy ÚP Prachatice (2009) se v roce 2009 pohyboval počet volných pracovních míst od 243 (leden) do 155 (prosinec). Průměrný počet míst byl 188, tj. o 413 míst méně než v roce 2008. Během sledovaného období bylo nově nahlášeno 830 (v roce 2008 – 1274) volných pracovních míst, naopak obsazeno nebo zrušeno bylo 1004 míst (v roce 2008 – 1711).

Počet dosažitelných uchazečů na 1 volné pracovní místo dosáhl v okrese svého maxima 13,1 (2034 uchazečů a jen 317 volných míst) v prosinci roku 2009, což bylo o 8,6 uchazečů na 1 volné pracovní místo více oproti roku 2008.

Co se týče průběhu míry nezaměstnanosti během celého roku 2009, tak od ledna do března nezaměstnanost roste (o 0,9 procentního bodu), od dubna do října klesá (o 0,7 procentního bodu) a od listopadu je zaznamenán opětovný nárůst (o 1 procentní bod). Jednoduše řečeno do vývoje se promítá sezónní nezaměstnanost, což souvisí nejen s primárním sektorem (zemědělství, lesnictví) a sekundárním sektorem (zvláště stavebnictví), ale i se sektorem služeb (hlavně v zimním a letním období), který bývá spojen hlavně s turistikou. V zimním období tak dosahuje míra nezaměstnanosti vysokých hodnot v důsledku ukončení sezónních prací.

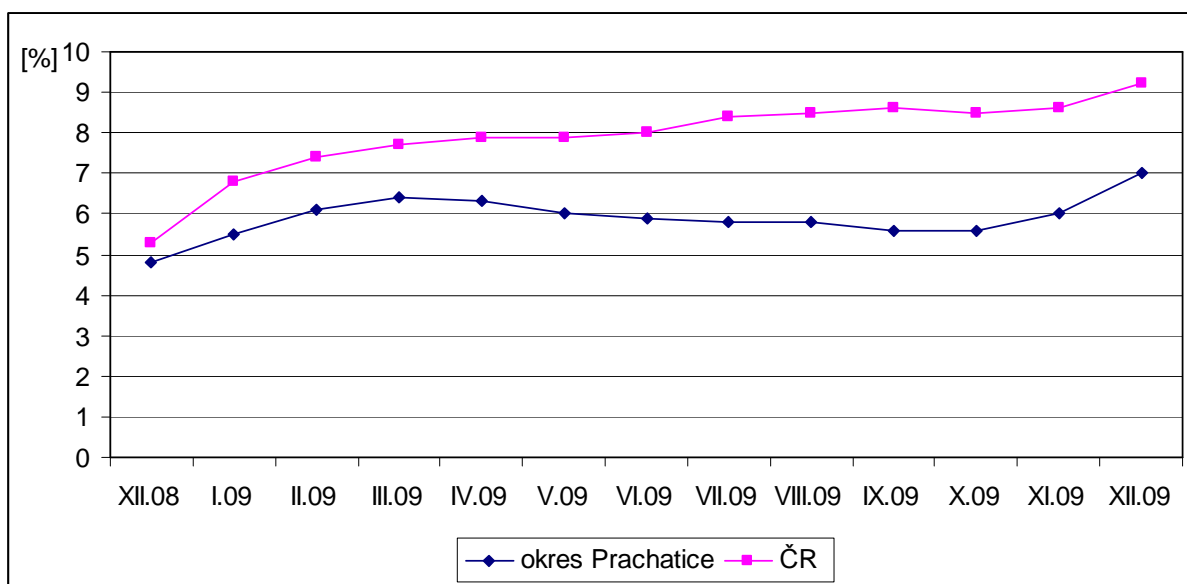
Tab.č. 9: Vývoj vybraných ukazatelů nezaměstnanosti od prosince 2008 do prosince 2009

Měsíc	Míra nezaměstnanosti (%)		Počet dosažitelných uchazečů na 1 volné pracovní místo	
	okres Prachatice	ČR	okres Prachatice	ČR
XII.08	4,8	6,0	4,5	3,7
I.09	5,5	6,8	6,6	5,6
II.09	6,1	7,4	9,2	6,4
III.09	6,4	7,7	10,2	7,9
IV.09	6,3	7,9	9,9	8,8
V.09	6,0	7,9	8,8	9,3
VI.09	5,9	8,0	9,0	10,4
VII.09	5,8	8,4	8,6	11,4
VIII.09	5,8	8,5	7,2	11,7
IX.09	5,6	8,6	9,2	12,6
X.09	5,6	8,5	9,9	13,5
XI.09	6,0	8,6	10,8	15,0
XII.09	7,0	9,2	13,1	17,4

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR, data vždy k poslednímu dni v daném měsíci, vlastní výpočty

Na základě předchozího textu lze říci, že ekonomická krize bezpochyby okres Prachatice zasáhla. Dopad krize však nebyl tak razantní jako v jiných okresech ČR, o čemž svědčí 12. pozice (k 31.12.2009) okresu Prachatice mezi okresy nejméně zasaženými hospodářskou recesí (viz příloha č.4). Minimální vliv ekonomické krize v okrese Prachatice dokazuje i srovnání průběhu míry nezaměstnanosti v ČR a v okrese Prachatice. Od prosince 2008 do března 2009 mají křivky stejný průběh, a to rostoucí. Od dubna 2009 nastává odchylka, zatímco míra nezaměstnanosti v ČR rovnoměrně roste, v okrese dochází k poklesu nezaměstnanosti. Od listopadu mají obě křivky rostoucí tendenci.

Obr.č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v ČR v období od prosince 2008 do prosince 2009

Zdroj: Měsíční výkazy Správy služeb zaměstnanosti, portál MPSV ČR, data vždy k poslednímu dni v daném měsíci

V roce 2009 byla podle ÚP Prachatice nejhorší situace v mikroregionu Volary, kde všechny sledované ukazatele za trh práce vykazovaly nadprůměrné hodnoty. Počet uchazečů o práci se pohyboval kolem 300 a rostl spolu s tím, jak klesal počet volných pracovních míst. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se během roku 2009 v průměru pohyboval okolo 43. Nejvyhrocenější situace byla v říjnu, kdy na jedno pracovní místo připadlo 119 uchazečů (v evidenci bylo 238 uchazečů a jen 2 volná pracovní místa). Domnívám se, že tato situace nastala v souvislosti s ukončením sezónních prací a nástupem absolventů do práce. Míra nezaměstnanosti na Volarsku se v průměru pohybuje okolo 8,4 %, svého maxima dosáhla v prosinci roku 2009, a to 9,4 %.

V mikroregionu Prachatice byla průměrná míra nezaměstnanosti 6 %. Své maximální hodnoty dosáhla míra nezaměstnanosti v prosinci, kdy činila 6,7 %. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl nejvyšší v srpnu, a to 15,5 (697 uchazečů a 45 volných pracovních míst). Vzhledem k tomu že se jedná o sezonu, byla tato situace s největší pravděpodobností vedle snižování pracovních stavů zapříčiněna nástupem absolventů na trh práce.

Mikroregiony Netolice a Vimperk měly na začátku roku nejnižší míru nezaměstnanosti, avšak v jeho průběhu vykazovala dynamický růst. V prosinci 2009 se nezaměstnanost v porovnání se stejným obdobím loňského roku v těchto regionech zvýšila, a to o 2,8 procentního bodu na Vimpersku a o 2,2 procentního bodu na Netolicku (pro srovnání na Prachaticku byl nárůst míry nezaměstnanosti o 2,1 procentního bodu a na Volarsku jen o 1,7 procentního bodu). Lze tudíž říci, že hospodářská recese se nejvíce projevila v regionech

Netolice a Vimperk, jelikož region Volary byl sužován vysokou mírou nezaměstnanosti ještě před rokem 2009. Růst nezaměstnanosti v případě regionu Vimperk souvisí pravděpodobně se snížením nabídky zaměstnání na německé straně a v případě Netolicka se snížením nabídky zaměstnání v krajském městě České Budějovice. Za další příčinu lze považovat snižování počtu zaměstnanců u klíčových zaměstnavatelů (viz 7.4).

Tab.č. 10: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech okresu Prachatice v roce 2009

Měsíc	Prachaticko	Volarsko	Netolicko	Vimpersko
XII.08	4,6	7,7	4,5	4,2
I.09	5,4	8,8	5,2	5,0
II.09	6,5	9,5	5,4	5,8
III.09	6,1	9,8	5,3	6,2
IV.09	6,2	8,8	5,4	6,2
V.09	6,0	7,7	5,7	5,9
VI.09	6,2	7,4	5,9	5,5
VII.09	6,0	7,6	5,6	5,3
VIII.09	5,8	7,8	6,0	5,4
IX.09	5,6	7,4	5,5	5,3
X.09	5,7	7,4	5,8	5,1
XI.09	5,8	8,6	5,9	5,8
XII.09	6,7	9,4	6,7	7,0

Zdroj: Nezaměstnanost z územního hlediska na integrovaném portálu MPSV, MPSV 2009, data vždy k poslednímu dni v daném měsíci

Tab.č. 11: Počet dosažitelných uchazečů na 1 volné pracovní místo v jednotlivých mikroregionech okresu Prachatice v roce 2009

Měsíc	Prachaticko	Volarsko	Netolicko	Vimpersko
XII.08	3,3	14,5	6,8	3,1
I.09	6,0	21,5	6,4	4,1
II.09	10,7	34,0	8,2	6,1
III.09	9,5	45,0	10,5	6,5
IV.09	9,5	40,4	9,7	6,5
V.09	10,6	22,6	11,3	4,9
VI.09	10,7	34,3	8,3	5,0
VII.09	11,5	35,0	11,0	4,2
VIII.09	15,5	31,5	2,0	4,0
IX.09	11,5	47,6	6,8	4,7
X.09	12,8	119,0	5,2	4,9
XI.09	13,3	55,8	14,5	4,9
XII.09	10,6	60,6	9,5	10,2

Zdroj: Nezaměstnanost z územního hlediska na integrovaném portálu MPSV, MPSV 2009, data vždy k poslednímu dni v daném měsíci, vlastní výpočty

8.3. Stav a vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst

Od roku 1990 roste počet volných pracovních míst, zejména pak od roku 1991, kdy firmy mají za povinnost nahlásit volné místo na úřadu práce. Pokud by tak firma neučinila, musela by zaplatit určitou sankci. Počet volných míst je též ovlivněn danou situací v okrese např. vznikem nových podniků, odchodem lidí za prací do zahraničí.

V období let 1990-1991 existuje převaha uchazečů nad počtem volných míst, což se o stavu v ČR v roce 1990 říci nedá, jelikož v roce 1990 počet volných míst převyšuje počet uchazečů o 18 tis. V roce 1991 panovala v ČR naprosto stejná situace jako v okrese Prachatice, vyznačovala se nedostatkem pracovních míst. Důvodem byl značný propad výroby v roce 1991, který byl způsoben rozpadem trhů RVHP a náročným prostředím západních trhů.

V roce 1992 v okrese Prachatice značně vzrostl počet volných pracovních míst (o 621 v porovnání s rokem 1991), volná místa tak převyšovala počet uchazečů. Nárůst počtu nových pracovních míst spočívá na jedné straně v rozmachu soukromých firem se zaměřením na šití oděvů a prádla a na druhé straně byla některá pracovní místa uvolněna odchodem zaměstnanců do SRN nebo do Rakouska. V roce 1992 je tak dosaženo nejnižšího počtu uchazečů na jedno pracovní místo za celé sledované období, a to 0,7. V ČR ve stejném roce poklesl počet uchazečů o 87 tis. a počet volných míst se zvýšil o 31 tis. Počet uchazečů na jedno pracovní místo byl 1,7.

V roce 1993 došlo v Prachatickém okrese k poklesu počtu pracovních míst o 454 v porovnání s rokem 1992, důvodem byly odbytové potíže některých zaměstnavatelů a s tím spojená nejistá situace dalšího vývoje (např. KLIMA a.s., Šumavan a.s.), tudíž dochází u některých firem k propouštění. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo se tak zvýšil na 1,7 (v ČR na 3,4).

V roce 1994 se zvýšil počet volných míst o 168 oproti roku předchozímu, jelikož se některým podnikům podařilo získat nové zakázky. Týkalo se to především textilního a dřevařského průmyslu. Navíc v roce 1994 došlo k dalšímu rozvoji soukromého sektoru např. Intermilp spol. s.r.o. Vimperk (dřevozpracující průmysl, 261 zaměstnanců), Dřevopodnik Krutský spol. s.r.o. Vimperk (159 zaměstnanců), Monja Prachatice (textilní průmysl, 121 zaměstnanců) aj. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo byl 0,9 (v ČR 3,4).

I přestože v roce 1995 ukončilo v okrese Prachatice svou výrobu cca 8 podniků (propuštěno bylo na 240 zaměstnanců), bylo dosaženo nejvyššího počtu volných pracovních míst za celé sledované období, a to 1 033. Počet uchazečů na jedno pracovní místo byl

0,8 (v ČR 1,7). Za vysoké číslo volných míst může další rozvoj soukromé podnikatelské sféry (textilní a dřevozpracující průmysl) a další odchod pracujících do SRN (cca 2 tis.osob).

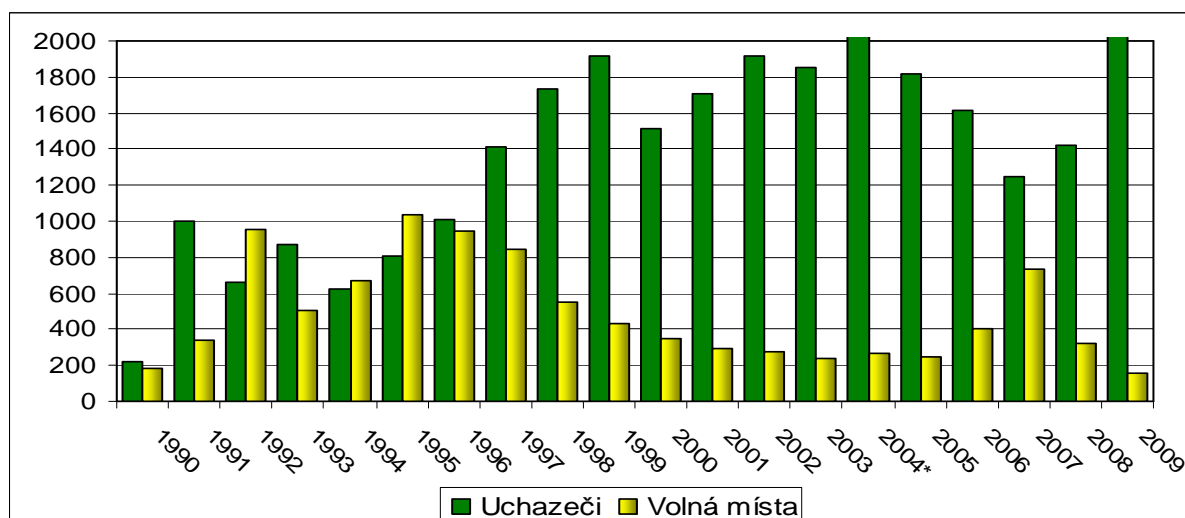
V okrese se od roku 1996 snižuje počet volných pracovních míst, příčinou je rostoucí produktivita práce, nové výrobní technologie a s tím související nízká potřeba pracovní síly. V roce 1996 vzrostl počet uchazečů o 200 v porovnání s rokem 1995. Rostoucí počet uchazečů úzce souvisel se situací v šumavských sklárnách Lenora (během roku bylo uvolněno na 110 zaměstnanců). Navíc v daném roce ukončila některá zemědělská družstva svou činnost. Počet uchazečů na jedno pracovní místo byl 1,1 (ČR 2,2).

Ačkoliv v roce 1997 byly v okrese Prachatice postaveny nové továrny elektrotechnického (VISHAY ELEKTRONIK spol. s.r.o. Prachatice a Volary) a sklářského průmyslu (SCHOTT ZWIESEL spol. s.r.o.), došlo k růstu počtu uchazečů, a to o 400 osob. Jednoznačnou příčinou je další rušení nerentabilních firem a jejich provozů.

V následujících letech pokračoval pokles počtu volných pracovních míst a růst počtu uchazečů. K mírnému oživení došlo až v roce 2007, kdy vrostl počet volných míst v okrese na 738 (v ČR byl vývoj podobný). Naopak nejhorší situace nastala v roce 2009, kdy bylo nejméně volných pracovních míst za celé sledované období, a to 155. Počet uchazečů na jedno pracovní místo byl 13,1 (v ČR 17,4).

Pracovních míst bylo v okrese dle mého názoru do roku 1997 dostatek, počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl v průměru 1,4. Nutno však dodat, že se převážně jednalo o volná pracovní místa „nízkopříjmová“, tudíž těžko obsaditelná. Navíc se dosti často zaměstnavatelé nacházeli v odbytových potížích (nap. Šumavan, Klima, Šumavské sklárny Lenora aj.), což logicky byla pro zaměstnance neperspektivní volba pracovního místa. Tudíž odcházeli za prací do SRN, kde jim byly nabídnuty lepší pracovní podmínky. Na straně českých zaměstnavatelů tak chyběla kvalifikovaná pracovní síla. Zaměstnavatelům nezbývalo nic jiného než celou situaci řešit zaměstnáváním cizinců. Toto řešení přineslo do značné míry zkreslení analytického pohledu na stav trhu práce.

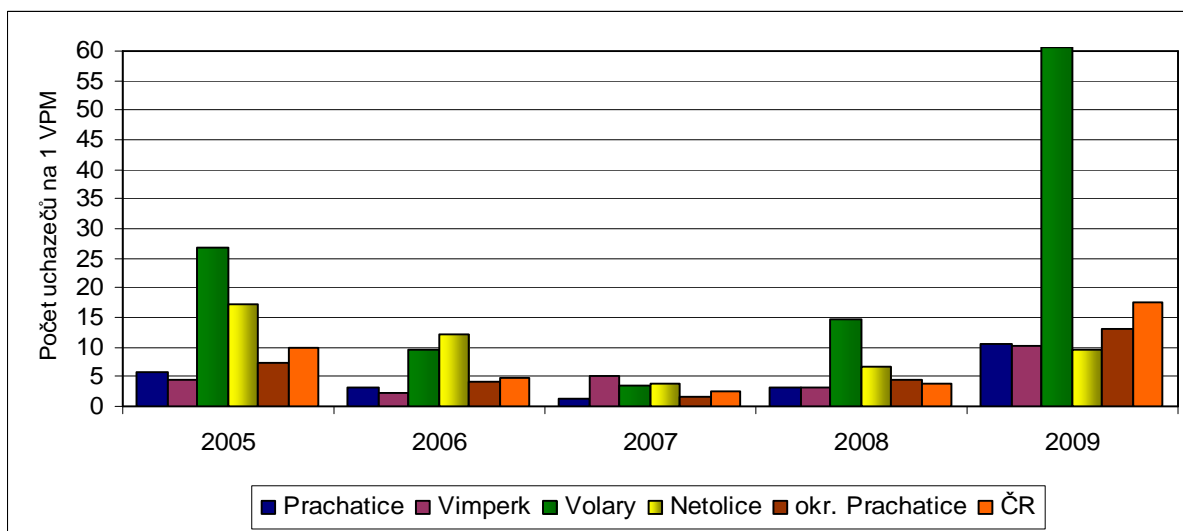
Obr.č. 9: Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst v okrese Prachatice

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12., vlastní zpracování, *Pozn.: data do roku 2004 zpracována dle staré metodiky

Rozdíly počtu uchazečů na jedno volné pracovní místo najdeme i na regionální úrovni. Pro názornost situace jsem vybrala období v letech 2005-2009. V okrese Prachatice vykazuje v celém sledovaném časovém úseku nadprůměrnou hodnotu mikroregion Volary. V roce 2009 zde bylo dokonce 60,6 uchazečů na 1 volné pracovní místo (k 31.12. 2009 zde bylo evidováno 303 uchazečů a jen 5 volných pracovních míst). Mikroregion Volary se i v předchozích letech potýkal s nedostatkem volných pracovních míst a s vysokým počtem uchazečů. Světlou výjimkou byl pouze rok 2007, kdy počet uchazečů na 1 volné pracovní místo činil 3,5, což bylo po mikroregionu Prachatice nejméně v rámci okresu. Měla bych však poznamenat, že v roce 2007 byl nejnižší počet uchazečů na 1 volné pracovní místo ve všech mikroregionech (průměrný počet uchazečů na 1 volné pracovní místo byl 3,4). Ve sledovaném období byl zaznamenán nejvyšší počet uchazečů na 1 volné pracovní místo v rámci celého okresu v roce 2009, a to 13,1. Celá situace s počtem uchazečů na jedno volné pracovní místo úzce souvisí s již zmíněnou problematikou na trhu práce (viz 5.2.3 a 8.2.).

Obr.č. 10: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Prachatice, v jednotlivých mikroregionech a v ČR v letech 2005-2009

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. Vlastní zpracování

8.4. Analýza struktury nezaměstnanosti v letech 1999-2009

8.4.1 Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku

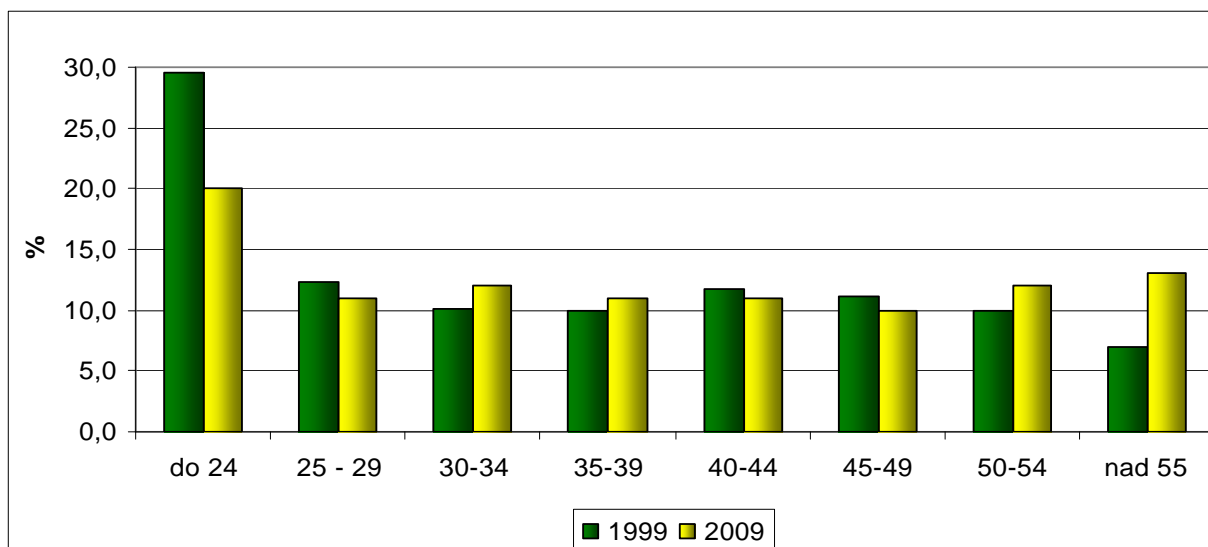
Nejpočetnější skupinu uchazečů tvoří od roku 1999 věková kategorie do 24 let, tento stav je všeobecně platný v rámci celé republiky. Největší podíl těchto uchazečů byl evidován v roce 2001, a to 30,5 %²⁸. Naopak nejmenší podíl uchazečů do 24 let byl zaznamenán v roce 2007 (18,8 %). V absolutních číslech se rozpětí mezi minimální a maximálním zastoupením uchazečů věkové kategorie do 24 let pohybuje od 235 do 521 uchazečů, což bylo nejvíce ze všech skupin.

Druhou nejvíce zastoupenou skupinou uchazečů je věková kategorie nad 50 let. Největší zastoupení na poli uchazečů měla tato skupina v roce 2007 (29,2 %). Nejméně zastoupeni byli v roce 2001 (17,1 %). Vyjádřeno absolutními čísly se pohyboval počet těchto uchazečů od 131 do 364 uchazečů.

Pro názornost byl zpracován graf, který zachycuje vývoj situace na trhu práce ve dvou sledovaných obdobích. V porovnání let 1999 a 2009 lze vidět změny u podílu uchazečů o zaměstnání do 24 let a nad 55 let. U uchazečů ve věku do 24 let byl zaznamenán znatelný pokles z 29,6 % v roce 1999 na 20,1 % v roce 2009 (o 9,6 procentního bodu). U věkové kategorie ve věku nad 55 let byl evidován nárůst ze 7 % na 13,4 % (o 6,4 procentního bodu). Ostatní věkové kategorie prošly nevýznamnými změnami. Nejmenší rozdíly podílu uchazečů o zaměstnání měla věková kategorie 40-44 let.

²⁸ Procentuelní vyjádření určuje podíl na celkovém počtu uchazečů sledovaného roku.

Obr.č. 11: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v okrese v letech 1999 a 2009

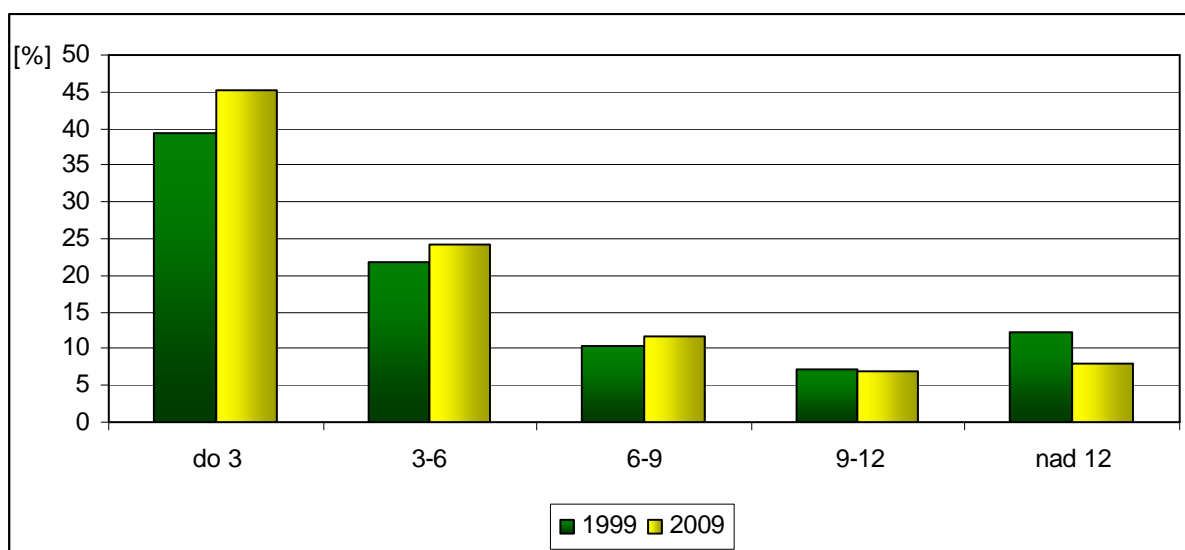
Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31. 12. Vlastní zpracování

8.4.2 Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence

Největší procento zastoupení v celém sledovaném období měli uchazeči s délkou evidence do 3 měsíců. Tvořili zhruba 34-48 % všech uchazečů. Na druhou stranu nejmenší procento evidovaných uchazečů měli uchazeči s délkou evidence 9-12 měsíců. Tato skupina zaujímala ve sledovaném období 5-8 % z celkového počtu uchazečů. Dlouhodobě nezaměstnaní tj. s evidencí nad 12 měsíců představovali ve sledovaném období podíl 8-14 %. Největší zastoupení měla skupina dlouhodobě nezaměstnaných v roce 2002 (13,6 %), naopak nejmenší podíl měli v roce 2008, a to 7,3 % z celkového počtu uchazečů. Z toho plyne, že v průběhu celého sledovaného období se snižuje průměrná délka evidence uchazečů (např. v roce 2000 k 31.12. byla průměrná délka evidence 318 dní, v roce 2009 byla již pouhých 205 dní).

Pokud se provede porovnání let 1999 a 2009, lze stanovit, že zásadní změna byla zaznamenána u uchazečů s délkou evidence do 3 měsíců a u uchazečů s délkou evidence 3-6 měsíců. Změna spočívá v růstu uchazečů u obou skupin. Počet uchazečů s délkou evidence 6-9 měsíců a 9-12 měsíců zůstal ve sledovaném období téměř totožný. V kategorii nad 12 měsíců byl zaznamenán pokles, z 12,3 % v roce 1999 na 8 % v roce 2009 (o 4,3 procentní body).

Obr.č. 12:Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence v okrese Prachatice v letech 1999 a 2009

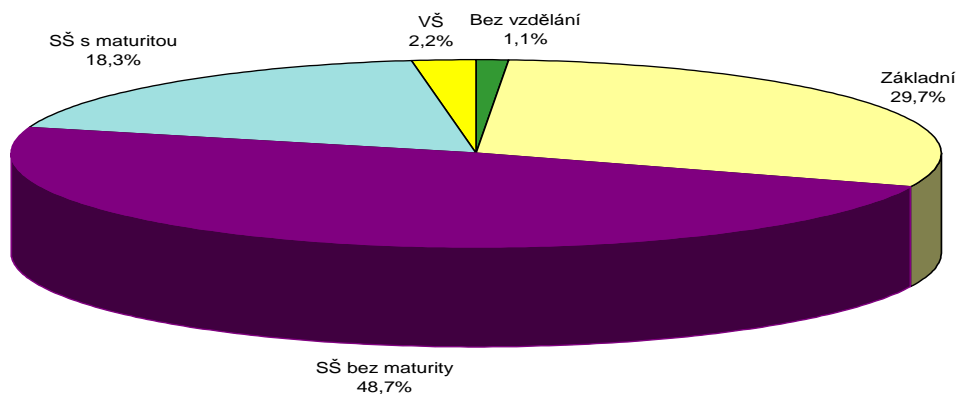
Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31. 12. Vlastní zpracování.

8.4.3 Struktura uchazečů o zaměstnání podle dosaženého vzdělání

V okrese Prachatice je největší zastoupení uchazečů se středním vzděláním bez maturity, v průměru okolo 48 % . Druhou nejvíce zastoupenou skupinu tvoří uchazeči pouze se základním vzděláním (cca 30 %). Nejmenší podíl tvoří vysokoškoláci, kteří ve sledovaném období zaujímali v průměru 3,4 %.

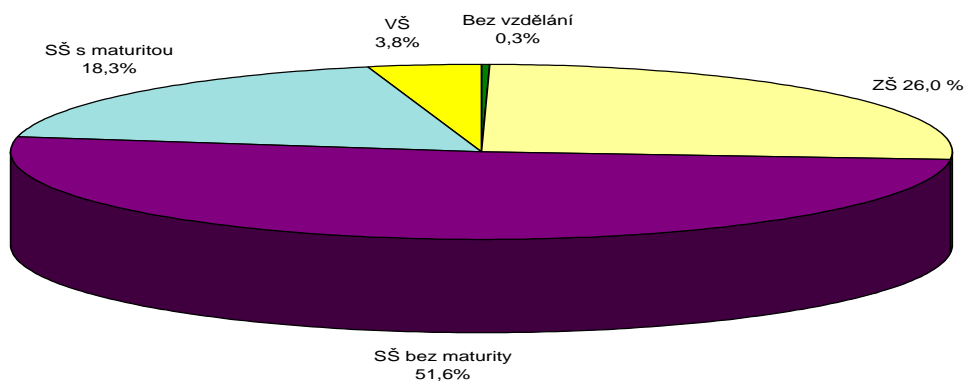
Porovnání vzdělanostní struktury uchazečů v letech 1999 a 2009 ukazuje, že došlo k poklesu podílu uchazečů se základním vzděláním o 3,7 procentního bodu. Naopak došlo k nárůstu počtu uchazečů se středním vzděláním bez maturity, a to o 2,9 procentního bodu. K mírnému nárůstu došlo také u uchazečů s vysokoškolským vzděláním (z 2,2 % v roce 1999 na 3,8% v roce 2009). Podíl uchazečů se středoškolským vzděláním s maturitou se ve sledovaném období nezměnil.

Obr.č. 13: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v okrese Prachatice v roce 1999

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31. 12. Vlastní zpracování

Obr.č. 14: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v okrese Prachatice v roce 2009

Zdroj: ÚP Prachatice,, data k 31. 12. Vlastní zpracování

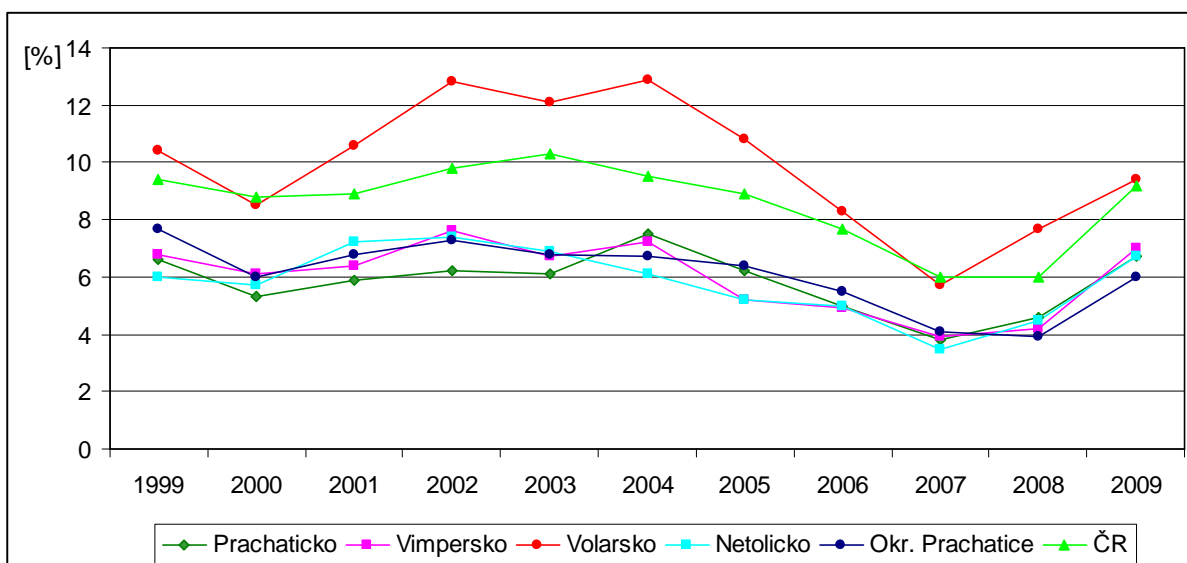
8.4.4 Regionální struktura nezaměstnanosti

V rámci celého okresu Prachatice se míra nezaměstnanosti pohybovala v průběhu let 1999 až 2009 v rozpětí 4-8 % (průměrná hodnota činila 6,1 %), tj. pod průměrem České republiky, který vycházel 8,6 %.

Nejvyšší míru nezaměstnanosti mělo ve sledovaném období Volarsko, které se tak se svým průměrem 9,9 % pohybovalo nad průměrem okresu i ČR. Důvodem takto vysoké míry nezaměstnanosti na Volarsku je nedostatečný počet pracovních příležitostí (chybí zde velký zaměstnavatel nebo větší množství drobných firem). Jedná se převážně o zemědělskou oblast, navíc velkou část regionu pokrývají lesy NP a CHKO Šumava. Tudíž se zde významní zaměstnavatelé zaměřují na hospodářskou činnost v lese a zemědělství (LESY ČR s.p., ZEFA Volary spol. s.r.o. aj.). Část pracovních příležitostí nabízí také cestovní ruch, neboť mikroregion sousedí se Spolkovou republikou Německo. Na trhu práce ve Volarech nachází své uplatnění hlavně mužská část populace. Značná část obyvatelstva (zejména ženy) dojíždí za prací do Prachatic popř. do Vimperka. Nevýhodou regionu je též vyšší nadmořská výška, která v zimním období komplikuje dopravní dostupnost, což jde ruku v ruce s úbytkem sezónních prací.

Zbývající mikroregiony se pohybují v blízkosti průměrných hodnot míry nezaměstnanosti za celý okres Prachatice. Nejnižší míru nezaměstnanosti v průběhu let 1999 - 2003 měly Prachatice (průměrná hodnota 6 %), od roku 2004 do roku 2007 byla naměřena nejnižší míra nezaměstnanosti v oblasti Netolicka (v průměru 5 %). K nejvýznamnějšímu poklesu míry nezaměstnanosti došlo u všech mikroregionů mezi lety 2004-2007. Dle mého názoru je tak významný pokles zapříčiněn změnou ve vzorci k výpočtu míry nezaměstnanosti v roce 2004. Naopak nejvyšší nárůst míry nezaměstnanosti, a to ve všech mikroregionech, byl zaznamenán mezi lety 2008 a 2009. Důvodem je celosvětová hospodářská krize, která se projevila i zde.

Obr.č. 15: Míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice, v jednotlivých mikroregionech okresu Prachatice a v ČR v letech 1999-2009

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31. 12. Vlastní zpracování

Rozdílnou míru nezaměstnanosti vykazují i obce. Mapové přílohy č. 7 a 9 znázorňují míru nezaměstnanosti v obcích v okrese Prachatice v letech 1999 a 2009.

V roce 1999 byla zaznamenána nulová míra nezaměstnanosti u tří obcí, tj. Pěčnov, Lužice a Vrbice. Jedná se o malé obce, kde se počet ekonomického obyvatelstva pohybuje okolo 20 až 30 osob. V roce 2009 neměly tyto obce již nulovou míru nezaměstnanosti, jelikož došlo ke zvýšení počtu uchazečů o práci. V případě Pěčnova byla míra nezaměstnanosti v roce 2009 ve výši 7,1 % (2 uchazeči o zaměstnání), v Lužicích míra nezaměstnanosti byla 10,5 % (2 uchazeči o zaměstnání) a ve Vrbici míra nezaměstnanosti vzrostla na 9,1 % (3 uchazeči o zaměstnání). V roce 2009 byla nulová nezaměstnanost naměřena u dvou malých obcí, tj. Bohunice (v roce 1999 byla míra nezaměstnanosti 6,25 %) a Kratušín (v roce 1999 byla míra nezaměstnanosti 3,7 %). Počet ekonomicky aktivních obyvatel se v těchto dvou obcích pohybuje okolo 20 osob.

V roce 1999 bylo osm obcí s mírou nezaměstnanosti vyšší než 12%. Nejvyšší míru nezaměstnanosti měla obec Tvrzice. V obci bylo 50 ekonomicky aktivních obyvatel z toho 9 uchazečů, míra nezaměstnanosti činila 18 %.

V roce 2009 se zvýšil počet obcí s mírou nezaměstnanosti vyšší než 12% z původních osmi obcí na deset obcí. Prvenství v nejvyšší míře nezaměstnanosti měla tentokrát obec Želnavá (18,8 %) s 69 ekonomicky aktivními obyvateli (z toho 14 uchazečů).

8.5. Sledované skupiny nezaměstnaných v období 1999-2009

Uchazeči nad 50 let věku

Lidé starší padesáti let jsou řazeni na první místo žebříčku nerovných podmínek na trhu práce. Častým důvodem této skutečnosti jsou mylné předsudky zaměstnavatelů, kteří si s vyšším věkem automaticky spojují řadu negativních vlastností např. nižší výkonnost, nedostatečná znalost cizího jazyka, nízká adaptabilita, neznalost práce s moderní technikou apod. Zaměstnavatelé se taktéž domnívají, že starší uchazeči vyžadují vyšší mzdové ohodnocení, které plyne z délky jejich dosavadní praxe (Kotýnková, 2003).

Prachatický okres netvoří výjimku v problematickém postavení osob nad 50 let na trhu práce, o čemž svědčí níže uvedená tabulka, která uvádí počet nezaměstnaných nad 50 let a jejich podíl na celkovém počtu uchazečů. Vývoj od roku 1999 do roku 2009 názorně poukazuje na růst podílu těchto osob na celkovém počtu uchazečů. Nejmenší podíl na celkovém počtu uchazečů byl v roce 1999, a to 16,3 %. Od roku 1999 počet nezaměstnaných nad 50 let roste a v roce 2007 dosahuje podíl svého maxima 29,2 %. Posléze v roce 2008 je patrný pokles podílu na celkovém počtu uchazečů a v roce 2009 podíl uchazečů nad 50 let byl 25,2 %. Průměrný podíl uchazečů na celkovém počtu uchazečů byl v průběhu sledovaného období 21,6 %.

Tab.č. 12: Vývoj podílu uchazečů nad 50 let v období 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nezaměstnaní nad 50 let	288	270	293	327	353	452	431	401	364	364	511
Podíl na celkovém počtu uchazečů (%)	16,3	17,8	17,1	17,1	19,0	21,7	23,7	24,9	29,2	25,6	25,2

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31. 12. Vlastní zpracování.

Mladiství a absolventi

Další sledovanou a ohroženou skupinou jsou absolventi a mladiství do 18 let. Možnosti jejich uplatnění na trhu práce jsou problematičtější z důvodu chybějící praxe, u mladistvých je to často i chybějící kvalifikace. Základními problémy absolventů a mladistvých na trhu práce jsou podle ÚP Prachatice (2009):

1. nedostatek profesních zkušeností a praxe, nedostatečná orientace na trhu práce
2. neochota pokračovat v dalším vzdělávání a specializaci
3. v některých případech záporný vztah k absolvovanému oboru profesní přípravy
4. přílišná očekávání ve vztahu k finančnímu ohodnocení své práce
5. značná část mladistvých získala pouze základní vzdělání
6. absence pracovních návyků

Mladiství do 18 let tvoří nejmladší skupinu uchazečů o zaměstnání. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů se pohyboval v období 1990-2009 v průměru okolo 1,9 %. Největší podíl zastoupení měli mladiství v roce 2002, a to 2,7 %. Nejmenší podíl mladistvých na celkovém počtu uchazečů byl v roce 2009 (1,2 %). Velká většina z této skupiny je ze sociálně slabých rodin. Vyznačují se neúplným či pouze základním vzděláním.

Úřad práce v Prachaticích řeší začleňování mladistvých na trh práce formou individuálního poradenství s cílem motivovat je k zapojení do některé z forem soustavné přípravy na povolání. Evidovaní mladiství byli vedle individuálního poradenství zařazováni také do jednotlivých forem poradenství skupinového. Mladiství bývají taktéž oslovováni nabídkami rekvalifikačních aktivit jak ze strany úřadu práce, tak i v rámci projektů ESF.

Tab.č. 13: Vývoj podílu mladistvých uchazečů o zaměstnání v letech 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Mladiství	40	37	36	52	38	25	32	25	19	36	25
podíl na celkovém počtu uchazečů (%)	2,1	2,4	2,1	2,7	2,1	1,2	1,8	1,5	1,5	2,5	1,2

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. Vlastní zpracování

Vývoj podílu absolventů na celkovém počtu uchazečů je nerovnoměrný. Ve sledovaném období se podíl pohybuje v průměru okolo 8,8 %. Minimální hodnota 6,5 % na celkovém počtu uchazečů byla zaznamenána v roce 2007. Maximální hodnota 13,6 % byla na samém počátku sledovaného období, tj. v roce 1999.

Tab.č. 14: Vývoj podílu absolventů o zaměstnání v letech 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Absolventi	260	149	158	168	155	190	172	113	81	123	142
podíl na celkovém počtu uchazečů (%)	13,6	9,1	9,2	8,8	8,4	9,1	9,4	7,0	6,5	8,7	7,0

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. Vlastní zpracování

Hlavním problémem nízké zaměstnanosti absolventů je již zmíněná nevelká zkušenost, neobratnost při orientaci v nabídce volných míst a neochota přijmout podprůměrný plat, eventuálně se orientovat jinak. Cestu na trh práce jim komplikuje i velký počet absolventů z jednoho oboru profesní přípravy. V okrese mají v současné době největší problémy se získáním uplatnění absolventi středoškolských ekonomických a podnikatelských oborů. Nasycenost trhu těmito profesemi je značná. Z tohoto důvodu stále častěji tyto skupiny uchazečů nalézají uplatnění v odlišné odbornosti od svého původního studijního zaměření.

Úřad práce Prachatic se snaží obdobně jako u mladistvích, začleňovat absolventy do různých programů např. v roce 1999 byl zahájen projekt "ABSOLVENT 1999". Cílem projektu byla podpora pracovního uplatnění absolventů škol, kteří dosud nenalezli práci. V průběhu let až do současnosti vznikl nespočet takovýchto projektů.

Osoby se zdravotním postižením (OZP)

Před rokem 1989 existovaly specializované firmy, které se zaměřovaly na zaměstnávání této skupiny pracujících. V průběhu první poloviny 90. let byla většina z nich nucena z ekonomických důvodů omezit či ukončit svou činnost. Tímto krokem se výrazně omezily pracovní příležitosti pro OZP, což vedlo k růstu jejich nezaměstnanosti (Kuchař, 2007).

V okrese Prachatic je vývoj počtu zdravotně postižených uchazečů velice rozkolísaný, tzn. nevykazuje rostoucí popř. klesající tendenci. Jejich podíl na celkovém počtu uchazečů v průměru vykazuje hodnotu 19,6 %. Nejnižší podíl zastoupení na celkovém počtu uchazečů byl v roce 2004, kdy tvořil 17,4 % z celkového počtu uchazečů. Největší podíl na celkovém počtu uchazečů měli OZP v roce 2000 a 2007 (22,2 %).

Tab.č. 15: Vývoj zdravotně postižených uchazečů v letech 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Zdravotně postižení	382	356	344	354	341	362	331	323	277	289	362
podíl na celkovém počtu uchazečů (%)	20,3	22,2	20,1	18,5	18,4	17,4	18,2	20	22,2	20,3	17,8

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. Vlastní zpracování

Jednou z možností pracovního uplatnění občanů se zdravotním postižením je jejich zaměstnání v chráněných dílnách. V roce 1999 bylo v okrese zřízeno 73 pracovních míst pro OZP. Nejvíce pracovních míst bylo vytvořeno ve „Výrobním družstvu invalidů Otava v.d. Písek“, které mělo pobočku v Prachaticích (30 míst) a ve Volarech (22 míst).

V roce 2009 celkový počet míst pro OZP vzrostl zhruba na 230 míst. Mezi nejvýznamnější chráněné dílny patří např. CHD – OTAVA výrobní družstvo (120 míst), Spektrum s.r.o. (46 míst), Stroom Dub o.p.s. (10 míst), Palestra s.r.o. aj.

Dlouhodobě nezaměstnaní

Dlouhodobá nezaměstnanost může být zapříčiněna celou řadou důvodů (zdravotní stav, nedostatek praxe, nedostatečné vzdělání apod.). Tudíž se z velké části týká osob se zdravotním postižením popř. osob se zdravotním omezením (v roce 2009 k 31.12. tvořili v okrese tyto osoby 40 % dlouhodobě evidovaných). Z hlediska pohlaví je mezi dlouhodobě nezaměstnanými více žen než mužů (k 31.12. 2009 měly podíl 56,1 % na celkovém počtu dlouhodobě nezaměstnaných).

Dlouhodobá nezaměstnanost vykazuje v okrese Prachatice v průběhu let 1999-2009 klesající tendenci. V průměru se podíl dlouhodobě nezaměstnaných nad 12 měsíců pohyboval okolo 11 %. V roce 2002 bylo v evidenci 13,6 % těchto uchazečů z celkového počtu, což představovalo nejvyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných za celé sledované období. Naopak nejmenší podíl dlouhodobě nezaměstnaných byl v roce 2008, a to 7,3 %.

Tab.č. 16: Vývoj dlouhodobě nezaměstnaných v letech 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Uchazeči v evidenci nad 12 měsíců	235	202	187	261	215	239	229	165	118	104	162
podíl na celkovém počtu uchazečů (%)	12,3	13,3	10,9	13,6	11,6	11,5	12,6	10,2	9,5	7,3	8,0

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. Vlastní zpracování.

9. AKTIVNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI OKRESU PRACHATICE

APZ usiluje o snižování míry nezaměstnanosti (včetně dlouhodobé nezaměstnanosti), dále usiluje o snižování regionálních rozdílů v nezaměstnanosti. Při její realizaci úřad práce Prachatice vychází především z charakteru regionálního trhu práce, struktury uchazečů o zaměstnání a z rozsahu finančních prostředků.

APZ se v okrese Prachatice zaměřuje především na uchazeče o zaměstnání nejvíce znevýhodněné na trhu práce (např. mladí do 20 let, starší 50-ti let, dlouhodobě nezaměstnané aj.). Náklady na APZ v okrese představují asi 30 % celkových výdajů na státní politiku zaměstnanosti. Výše vynaložených prostředků na APZ souvisí s vývojem míry nezaměstnanosti. Nejvíce finančních prostředků směřuje do zřizování společensky účelných pracovních míst, rekvalifikačních kurzů a veřejně prospěšných prací.

Směrnice Evropské unie požadují, aby pomocí nástrojů APZ byla řešena situace u nejméně 20 % evidovaných nezaměstnaných. Samotný okres „normu“ EU ve sledovaném období (1999-2009) dodržuje až od roku 2000. Neúspěch v roce 1999 ÚP Prachatice vysvětluje tím, že se v rámci jednotlivých nástrojů APZ nepodařilo splnit počet rekvalifikací (44 uskutečněných z 80 plánovaných).

Tab.č. 17: Umísťování uchazečů o zaměstnání pomocí nástrojů APZ v okrese Prachatice v letech 2000-2009

	Počet nezaměstnaných	Počet uchazečů zařazených do APZ za rok	Celkové výdaje na APZ (v mil. Kč.)	Podíl uchazečů zařazených do APZ na celkovém počtu uchazečů (%)
1999	1913	318	7,59	16,62
2000	1515	404	11,75	26,67
2001	1711	457	10,9	26,71
2002	1917	471	10,93	24,57
2003	1850	686	16,31	37,08
2004	2078	742	18,99	35,71
2005	1821	831	21,07	45,63
2006	1613	923	19,40	57,22
2007	1246	690	20,50	55,38
2008	1422	562	12,53	39,52
2009	2034	977	31,20	48,03

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. vlastní zpracování

Ve sledovaném období 1999-2009 se počet uchazečů zařazených do APZ postupně zvyšuje. Podíl uchazečů zařazených do APZ činí v průměru 35 % na celkovém počtu uchazečů. V roce 2009 bylo dosaženo nejvyššího počtu zařazených osob pomocí nástrojů APZ, což příznivě ovlivnilo vývoj nezaměstnanosti na regionálním trhu práce. ÚP Prachatic (2009) tvrdí, že díky těmto aktivitám nebyly dopady světové hospodářské krize na nezaměstnanost v okrese tak markantní jako ve většině okresů ČR.

Vybrané nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

Rekvalifikace

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti definuje rekvalifikaci jako nástroj APZ, který „umožňuje uchazeči získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání, včetně jejího udržování nebo obnovování“. Význam rekvalifikací v systému APZ roste, o čemž svědčí zvyšující se počty uchazečů zařazených do rekvalifikačních kurzů Úřadem práce v Prachaticích. V roce 2009 zařadil do těchto kurzů 172 uchazečů, zatímco v roce 1999 jich bylo pouze 43.

Tab.č. 18: Vývoj počtu umístěných uchazečů do rekvalifikačních kurzů v okrese Prachatic v letech 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet uchazečů	43	53	81	90	183	143	172	297	241	138	172

Zdroj: ÚP Prachatic, data k 31.12, vlastní zpracování

Od 1.1.2006 se zařazování uchazečů do rekvalifikací uskutečňuje prostřednictvím projektů Evropského sociálního fondu (ESF²⁹). Rekvalifikační kurzy v rámci těchto projektů jsou cíleny na přesně určené skupiny uchazečů o zaměstnání podle jednotlivých projektů.

Největší podíl umístěných uchazečů měly v letech 2006 - 2009 projekty:

- **Najdi si práci v Jihočeském kraji** – Projekt byl realizován od 1. února 2005 do 31. prosince 2007. „Smyslem projektu bylo přispět k tomu, aby se z krátkodobě evidovaných

²⁹ ESF představuje jeden ze čtyř strukturálních fondů EU, který umožňuje ČR čerpat finanční prostředky na investice do lidských zdrojů. Základními programy, které umožňují čerpání prostředků z ESF, jsou OP Rozvoj lidských zdrojů (OP RLZ) pro období 2004-2006 a OP Lidské zdroje a zaměstnanost (OP LZZ) pro období 2007-2013 (ESF [online]. [cit. 2010-01-12] Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/>>)

osob, z nevidovaných nezaměstnaných osob a osob ohrožených ztrátou zaměstnání, které do projektu vstoupili, stali, po jeho absolvování, poučení, samostatní a sebevědomí jedinci, kteří si díky nově získaným, nebo obnoveným dovednostem, našli nová zaměstnání, přijali některou z moderních forem úvazků, udrželi si své původní zaměstnání či začali podnikat³⁰“.

▪ **Návrat do práce v Jihočeském kraji** – Projekt byl realizován v období od 25. dubna 2006 do 31. října 2008. „Cílem projektu bylo zvýšení zaměstnatelnosti dlouhodobě nezaměstnaných osob a jejich umístění na pracovní místa, vytvoření systému kooperujících subjektů trhu práce, který by poskytoval poradenské, rekvalifikační, vzdělávací a informační služby a působil jako prevence dalšího růstu počtu nezaměstnaných uchazečů. Hlavním cílem bylo zajištění rychlého začlenění dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů na trh práce. Zásadním principem byla orientace na zvyšování znalostí a dovedností jednotlivce a poskytování širších služeb, které nejlépe podpoří jeho reintegraci na trhu práce³¹“.

▪ **Dobrá práce v Jihočeském kraji** – Doba konání projektu byla od 17. prosince 2008 do 31. března 2011. „Cílem projektu bylo zvýšit zaměstnanost dlouhodobě nezaměstnaných osob v Jihočeském kraji a jejich umístění na trh práce pomocí vzdělávacích, poradenských a motivačních aktivit³²“.

Veřejně prospěšné práce

Veřejně prospěšné práce (VPP) poskytují zaměstnání pouze dočasně, tzn. jsou vytvářeny nejdéle na dvanáct po sobě jdoucích kalendářních měsících. VPP dle zákona č. 435/2004 Sb., *o zaměstnanosti* spočívají v činnostech při údržbě a úklidu veřejných prostranství, údržbě veřejných budov a komunikací, převážně ve prospěch obcí, státních nebo jiných obecně prospěšných institucí. VPP jsou určeny zejména nezaměstnaným, kteří již dlouhou dobu neuspěli na otevřeném trhu práce (např. osoby se zdravotním postižením, sociálně nepřizpůsobiví uchazeči, osoby dlouhodobě nezaměstnané aj.).

Úřad práce v Prachaticích v roce 2009 finančně podpořil vznik 171 pracovních míst na veřejně prospěšných pracích (nejvíce za celé sledované období), na kterých se v průběhu roku (podle účinnosti dohod) vystřídal celkem 183 uchazečů o zaměstnání.

³⁰ Najdi si práci v Jihočeském kraji, ESF, [online]. [cit. 2011-01-03] Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/projekty/najdi-si-praci-v-jihoceskem-kraji>>

³¹ Návrat do práce v Jihočeském kraji, ESF, [online]. [cit. 2011-01-03] Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/projekty/najdi-si-praci-v-jihoceskem-kraji>>

³² Dobrá práce v Jihočeském kraji, ESF, [online]. [cit. 2011-01-03] Dostupné z: <<http://www.dobraprace.net/>>

Tab.č. 19: Vývoj počtu pracovních míst a umístěných uchazečů do VPP v okrese Prachatice v letech 1999-2009

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Počet míst	55	87	93	105	78	81	128	159	113	82	171
Počet uchazečů	55	87	103	113	87	95	148	204	139	87	183

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12., vlastní zpracování

Nejvyšší počet pracovních míst VPP je v mikroregionu Prachaticko. Veřejně prospěšné práce představují jednu z mála pracovních příležitostí pro občany obcí Volarska, kde je nízká dopravní obslužnost.

Úřad práce Prachatice hodnotí veřejně prospěšné práce jako nejméně perspektivní opatření aktivní politiky zaměstnanosti, protože velká část uchazečů zařazených do tohoto programu se po účinnosti dohody o poskytování příspěvku na VPP vrací zpět do evidence úřadu práce a jen velmi malé procento uchazečů se uplatní na volném trhu práce.

Společensky účelná pracovní místa

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se jedná o taková pracovní místa, která zaměstnavatel zřizuje na základě dohody s úřadem práce. Společensky účelná pracovní místa (SÚPM) jsou obsazovaná uchazeči o zaměstnání, jimž nelze zajistit uplatnění jiným způsobem. SÚPM je i pracovní místo, které zřídil po dohodě s úřadem práce uchazeč o zaměstnání za účelem svého výkonu samostatně výdělečné činnosti (SVČ).

V okrese Prachatice bylo nejvíce SÚPM (bez SVČ) vytvořeno v roce 2004, a to 224. V roce 2009 bylo zároveň vytvořeno i nejvíce společensky účelných pracovních míst za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti (SÚPM – SVČ), a to 20 míst.

Tab.č. 20: Vývoj počtu pracovních míst a umístěných uchazečů do SÚPM v okrese Prachatice v letech 1999 -2009

		1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
SÚPM (bez SVČ)	Počet míst	100	133	93	65	181	224	195	207	178	114	199
	Počet uchazečů	101	134	135	85	174	211	186	216	179	105	201
SÚM - SVČ	Počet míst	0	6	5	14	11	20	12	14	9	8	8

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12., vlastní zpracování

Společensky účelná pracovní místa jsou ÚP Prachatice nejvíce využívaným nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti, jelikož nejsou až tak finančně náročná. Na rozdíl od veřejně prospěšných prací mají přímý dopad na snižování nezaměstnanosti. Uchazeč, který byl umístěn na společensky účelné pracovní místo, je vyřazen z evidence úřadu práce. Lze předpokládat, že v zaměstnání setrvá i po ukončení dohody o poskytování příspěvku.

ZÁVĚR

Okres Prachatice byl dlouhou dobu řazen k zemědělským okresům. Dnes je již možno okres považovat za průmyslově-zemědělský. Díky velké rozloze lesů je pro okres Prachatice charakteristické lesní hospodářství, na které bezpochyby navazuje dřevozpracující průmysl, v němž v roce 1989 z jednotlivých průmyslových odvětví pracovalo nejvíce osob (8,7 % všech pracujících). Dřevozpracující průmysl měl v okrese dokonce nejvyšší hodnotu indexu specializace 5,96 (rok 1989). Vysoký index specializace byl v tomto roce také u papírenského a polygrafického průmyslu, a to 1,29. Po ekonomické transformaci na počátku 90. let došlo ke změně struktury zaměstnanosti, která spočívala ve zvýšení zaměstnanosti v průmyslu a v rozložení pracovních sil do více průmyslových odvětví. Zároveň se uskutečnil přesun velkého množství pracovní síly do třetího sektoru národního hospodářství. Přesto se zaměstnanost v tomto sektoru pohybuje v okrese značně pod celorepublikovým průměrem.

Nezaměstnanost se v okrese Prachatice začíná objevovat až po roce 1989 obdobně jako v ČR. Její dlouhodobý vývoj kopíruje celorepublikový trend, ale hodnoty míry nezaměstnanosti jsou v okrese nižší přibližně o 2 procentní body. O růstu nezaměstnanosti v okrese se dá hovořit až od roku 1995, kdy se míra nezaměstnanosti pohybuje mírně nad celorepublikovým průměrem (v roce 1997 je míra nezaměstnanosti v okrese o 0,5 procentního bodu vyšší než v ČR). V roce 1999 (období recese) míra nezaměstnanosti dosáhla svého maxima za celé sledované období, a to 7,7 %. Na přelomu let 2008 a 2009 vzrostla míra nezaměstnanosti v okrese o 2,2 procentního bodu na 7 %. V ČR byl v tomto období nárůst míry nezaměstnanosti výraznější, a to o 3,2 procentního bodu. Okres Prachatice v rámci celorepublikového srovnání zaujímal 12. místo mezi okresy ČR nejméně zasaženými hospodářskou krizí.

V roce 1995 byl v okrese Prachatice evidován nejvyšší počet volných pracovních míst za celé sledované období 1990-2009. Počet uchazečů na jedno volné pracovní místo byl v tomto roce 0,8. Naopak nejnižší počet pracovních míst byl v roce 2009 a počet uchazečů na jedno volné pracovní místo dosáhl hodnoty 13,1. S nedostatkem volných pracovních míst se po celé sledované období potýkal mikroregion Volary.

Analýzou struktury nezaměstnanosti a vybraných problémových skupin uchazečů bylo docíleno dílčích závěrů. U struktury nezaměstnanosti podle věku nastal mezi lety 1999-2009 nejvýznamnější pokles podílu uchazečů v kategorii 15-24 let, a to o 9,5 procentního bodu na 20,1 % v roce 2009. U kategorie ve věku nad 55 let byl evidován nárůst o 6,4 procentního bodu na 13,4 % v roce 2009. Ostatní věkové kategorie prošly nevýznamnými změnami. Mezi lety 1999-2009 tvořili největší procento uchazeči s délkou evidence do 3 měsíců,

tj. 34-48 %. Na druhou stranu nejmenší zastoupení měli uchazeči s délkou evidence 9-12 měsíců. Tato skupina zaujímala ve sledovaném období zhruba 5 až 8 % z celkového počtu uchazečů. U struktury nezaměstnaných podle dosaženého vzdělání tvořili největší skupinu ve sledovaném období 1999-2009 uchazeči se střední školou bez maturity, v průměru okolo 48 %. Druhou nejvíce zastoupenou skupinou byli uchazeči pouze se základním vzděláním (cca 30 %).

Z analýzy regionální struktury vyplynulo, že Volary jsou nejproblémovějším mikroregionem okresu, protože vykazují nadprůměrné hodnoty všech sledovaných ukazatelů nezaměstnanosti. Průměrná míra nezaměstnanosti 9,9 % za sledované období 1999-2009 se pohybuje nad průměrem okresu i nad průměrem ČR. Na druhou stranu nejlepší situace na trhu práce je v mikroregionech Prachaticko a Netolicko, kde se míra nezaměstnanosti pohybuje v průměru okolo 5,8 %. Tímto se potvrzuje hypotéza, že v rámci okresu Prachatice skutečně existují zásadní rozdíly mezi mikroregiony.

Z analýzy problematických skupin uchazečů v okrese Prachatice lze stanovit závěr, že nejohroženější skupinou jsou starší 50-ti let, kteří v průběhu let 1999-2009 tvořili v průměru 21,6 % všech evidovaných uchazečů. Druhou ohroženou skupinou jsou osoby se zdravotním postižením, které mají podíl v průměru 19,6 %. Naopak dlouhodobě nezaměstnaní tvoří pouze 11 %. Nutno tedy říci, že stanovená hypotéza nebyla tímto potvrzena.

Z nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti se Úřad práce v Prachaticích v průběhu let 1999-2009 zaměřoval především na financování veřejně prospěšných prací, rekvalifikací a společensky účelných míst.

Úřad práce Prachatice očekává v následujících letech značné zlepšení situace na trhu práce, a to v souvislosti se stále se zlepšující situací německého hospodářství, s kterým je provázána většina českého exportu. Následkem toho by mělo dojít k pozvolnému nárůstu nových pracovních míst, ke stabilizaci situace u zaměstnavatelů a k mírnému poklesu míry nezaměstnanosti.

SEZNAM LITERATURY

- [1] BALCH, A. (2010): *Managing Labour Migration in Europe: Ideas, Knowledge and Policy Change*. Manchester University Press, 256 s.
- [2] BASTÝŘ, I. a kol. (2005): *Sociální důsledky vstupu České republiky do Evropské unie*, Masarykova univerzita, Brno, 334 s.
- [3] BIČÍK I., GÖTZ A. (1996): *Regionální aspekty transformace českého zemědělství*. In: Hampl M.: *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Univerzita Karlova, Praha, DemoArt, 219–238 s.
- [4] BROŽOVÁ, D. (2006): *Kapitoly z ekonomie trhů práce*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 173 s
- [5] BROŽOVÁ, D. (2003): *Společenské souvislosti trhu práce*. 1. vyd., Praha: Sociologické nakladatelství, 140 s.
- [6] BUCHTOVÁ, B. a kol. (2002): *Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd., Praha: Grada Publishing, 240s.
- [7] ČECHOVÁ, V. (2007): *Trh práce a nezaměstnanost v okrese Prachatice*. Bakalářská práce. Ekonomická fakulta, Jindřichův Hradec, 60 s.
- [8] ČEKAL, J. (2006): *Jihočeský kraj: Regionálně geografická analýza prostorové mobility obyvatelstva*. Disertační práce. Přírodovědecká fakulta MU, Brno, 105 s.
- [9] EATWELL, J. (1996): *Global unemployment: loss of jobs in the '90s*. New York: M.E. Sharpe, 197 s.
- [10] HALÁSKOVÁ, R. (2001): *Trh práce a politika zaměstnanosti*. 1. vyd. Ostrava: Ostravská univerzita. 93 s.
- [11] HAMPL, M. a kol. (2005): *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Praha, PřF UK, DemoArt. 147 s.
- [12] HANSON S., PRATT G. (1995): *Gender, work, and space*. First Publisher. London Routledge, 272 s.
- [13] HENRY S. G. B., SNOWER D. J. (1996): *Economic policies and unemployment dynamics in Europe*. Washington, D.C., U.S.A. : International Monetary Fund, 216 s
- [14] HOLMAN, R. (2000): *Transformace české ekonomiky*. 1. vyd. Praha: Centrum pro ekonomiku a politiku. 106 s.
- [15] HYNKOVÁ, M. (2009): *Trh práce v okrese Pelhřimov*. Bakalářská práce. Katedra geografie JČU, České Budějovice, 67 s.
- [16] JIRKALOVÁ, V. (2009): *Geografická analýza trhu práce v okresech České Budějovice a Český Krumlov*. Bakalářská práce. Katedra geografie JČU, České Budějovice, 101 s.

- [17] JÍROVÁ, H. (2002): Deformace na českém trhu práce. 1. vyd. Praha: Národohospodářský ústav Josefa Hlávky, 85s.
- [18] JONÁŠ, J. (1997): Ekonomická transformace v České republice: makroekonomický vývoj a hospodářská politika. 1.vyd. Praha: Management Press, 207 s
- [19] KORČEKOVÁ, K. (2008): Trh práce ve městě Brně a jeho zázemí. Diplomová práce. Katedra geografie PřF MU, Brno, 87 s.
- [20] KOTÝNKOVÁ, M. (2008): Strukturální změny českého trhu práce v letech 1990-2006. Acta Oeconomica Pragensia, roč. 16, č. 3, s. 47–61.
- [21] KOTÝNKOVÁ, M. (2006): Trh práce na přelomu tisíciletí. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 256 s
- [22] KRAUSE, D. a kol. (2004): Stav a struktura zaměstnanosti a vývojové tendence (v poptávce po práci). Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 58 s
- [23] KUCHAR, P. (2007): Trh práce: sociologická analýza. 1. vyd. Praha: Karolinum, 183 s.
- [24] KUNC, J., TOUŠEK, V., VYSTOUPIL, J. a kol. (2008): Ekonomická a sociální geografie. Plzeň: Aleš Čeněk, 411 s.
- [25] KUNC, J. (2005): Transformace českého průmyslu po roce 1989 – vliv přímých zahraničních investic. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 169 s.
- [26] MAREŠ, P. (1998): Nezaměstnanost jako sociální problém. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 172 s.
- [27] NEŠPOROVÁ, A., ULDRICHOVÁ, V. (1997): Employment policies and programmes in the Czech Republic in. Godfrey M. Employment policies and programmes in Central and Eastern Europe, Geneva, Switzerland : International Labour Office, 47-75 s.
- [28] PALCROVÁ, Š. (2007): Trh práce v Jihomoravském kraji. Rigorózní práce. Brno: Geografický ústav MU, 99 s.
- [29] SIROVÁTKA, T. (1995): Politika pracovního trhu. Brno: Masarykova univerzita, 171 s.
- [30] SIROVÁTKA, T. a kol. (2003): Souhrnná zpráva z výzkumné studie provedené v rámci programu “Moderní společnost” [online]. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí České republiky, [cit. 2011-03-02]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/vyzkumnestudie/zprava.pdf>>.
- [31] SIROVÁTKA, T. (2003): Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 272 s.
- [32] SPĚVÁČEK, V. a kol. (2002): Transformace české ekonomiky : politické, ekonomické a sociální aspekty, Praha: Linde, 525s.
- [33] SYMES, V. (1995): Unemployment in Europe: Problems and Policies. First Published. New York, 216 s.

- [34] ŠIMEK, M. (2007): *Ekonomie trhu práce*. 1. vyd., Ekonomická fakulta VŠB-Technická univerzita Ostrava, Ostrava, 171 str.
- [35] ŠIMEK, M., HORÁK, J. (2000): *Problémy trhu práce v České republice na regionální a místní úrovni*. Sborník konference Ekonomické problémy krajín strednej Európy a Európska únia, Ekonomická univerzita v Bratislavě, Výzkumný ústav národohospodářský, Bratislava. 5 s. [cit. 2010-03-10]. Dostupné z WWW: <http://gis.vsb.cz/GACR_PAN/Clanky/bratislava.html>
- [36] TOMEŠ, J. (1996): *Vývoj regionálních rozdílů v nezaměstnanosti jako indikátor transformačních změn*. In: Hampl, M. a kol.: *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Praha, DemoArt, 255-301 s.
- [37] TOUŠEK, V., KREJČÍ, T. a kol. (2005): *Největší centra dojížděky za prací na Moravě a ve Slezsku v letech 1991-2001*. In I. mezinárodní Baťova regionalistická konference 25.26. listopadu, Zlín. Sborník příspěvků - CD Rom. Zlín : Univerzita Tomáše Bati, Zlín, 1-15 s.
- [38] VANČURA, M. (2002): *Transformace průmyslové výroby v České republice v 90. letech*. Disertační práce. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Brno, 160 s.
- [39] VEČERNÍK, J. (1996): *Trhy a lidé: Zkušenost české reformy ve srovnávací perspektivě*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd, 169 s.
- [40] WINKLER J., ŽIŽLAVSKÝ, M. (2004): *Český trh práce a Evropská strategie zaměstnanosti*. Brno: Masarykova univerzita, 241 s.
- [41] WINKLER, J, WILDMANNOVÁ, M. (1999): *Evropské pracovní trhy a průmyslové vztahy*. Praha: Computer Press, 143 s.
- [42] ŽÍDEK, L. (2006): *Transformace české ekonomiky*. 2.vyd. Praha : C.H.Beck, 304 s.

Další prameny:

- [1] *Administrativní registr ekonomických subjektů* [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <http://wwwinfo.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz>
- [2] *Analýzy vývoje zaměstnanosti a nezaměstnanosti, MPSV (1997-2009)* [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/politikazamest/trh_prace>.
- [3] *Aplikace v regionální a sociální geografii, Průmysl* [online]. [cit. 2010-16-10] Dostupné z WWW: <<http://aplikacergsg.sci.muni.cz/pruvodce-daty-a-jejich-zdroji/zemedelstvi-4>>.
- [4] *Beránková, MPSV harmonizuje vykazování míry nezaměstnanosti s EU, Tisková zpráva, MPSV, 2004* [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/272/090804a.pdf>>.

- [5] Centrum pro regionální rozvoj [online]. [cit. 2010-03-10]. Dostupné z WWW: <http://www.geogr.muni.cz/cz/vyzkum/reg_rozvoj/>.
- [6] Dobrá práce v Jihočeském kraji, ESF, [online]. [cit. 1.12.2010] Dostupné z WWW: <<http://www.dobraprace.net/>>
- [7] Důvod a způsob založení povinného subjektu [online]. [cit. 2010-06-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/3359>>.
- [8] ESF [online]. [cit. 2010-1-12] Dostupné z: <<http://www.esfcr.cz/>>
- [9] Financování aktivní politiky zaměstnanosti, MPSV [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z WWW :<https://portal.mpsv.cz/sz/local/cb_info/apz/financovaniapz>.
- [10] ILO [online]. [cit. 2010-11-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.ilo.org/global/lang-en/index.htm>>.
- [11] Integrovaném portál MPSV [online]. [cit. 2010-07-10]. Dostupné z WWW: <<http://portal.mpsv.cz>>
- [12] Kronika města Prachatice, 1997 [online]. [cit.2010-24-11]. Dostupné z WWW: <http://www.prachatice.cz/n_kronika_1997_3.html>
- [13] Lesy České republiky, s.p. [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <lesy.cz>
- [14] Madeta a.s., Prachatice [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <www.madeta.cz>
- [15] Metodické vysvětlivky, ČSU, [online]. [cit. 2011-20-02]. Dostupné z WWW: <[http://www.miniscitani.cz/xm/edicniplan.nsf/t/BF002FE08B/\\$File/710904m.pdf](http://www.miniscitani.cz/xm/edicniplan.nsf/t/BF002FE08B/$File/710904m.pdf)>.
- [16] Najdi si práci v Jihočeském kraji, ESF, [online]. [cit. 2011-01-03] Dostupné z WWW: <<http://www.esfcr.cz/projekty/najdi-si-praci-v-jihoceskem-kraji>>i
- [17] Návrat do práce v Jihočeském kraji, ESF, [online]. [cit. 2011-01-03] Dostupné z WWW: <<http://www.esfcr.cz/projekty/najdi-si-praci-v-jihoceskem-kraji>>
- [18] Největší podniky podle počtu zaměstnanců v ÚP Passau, EURES, [online]. [cit. 2011-1-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.eures-by-cz.eu/index.php?id=78&L=1>>
- [19] Nemocnice Prachatice a.s., Prachatice [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <www.nempt.cz>
- [20] Podmínky poskytování podpory v nezaměstnanosti, [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.vyplata.cz/zamestnanec/podminkypodpory.php>>.
- [21] Pracovníci a mzdové fondy socialistického sektoru NH v krajích a okresech podle odvětví NH v ČSR za rok 1989, ČSÚ, 1990
- [22] Rekvalifikace, MPSV [online]. [cit. 2010-13-10]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/ot_info/rekvalifikace>.
- [23] Rohde & Schwarz s.r.o, Vimperk [online] [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <www.rohde-schwarz.cz>.

- [24] Sčítání lidu, domů a bytů. 2001 okres Prachatice, 2003 [online] Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/xc/edicniplan.nsf/p/13-3127-03>>.
- [25] Správa Národního parku a CHKO Šumava [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <www.npsumava.cz>.
- [26] Trh práce v ČR 1993 až 2008, ČSÚ, 2009b
- [27] Vimperská masna, a.s., [cit. 2010-10-10]. Dostupné z www: <www.vimperskamasna.cz>.
- [28] Vishay Electronic spol. s r.o. Přeštice [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW : <www.vishay.com>.
- [29] Vývoj nezaměstnanosti v České republice od roku 1990, ČSÚ, [online]. [cit. 2010-21-10]. Dostupné z WWW: <[http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/87002C2C1B/\\$File/42080402t.pdf](http://www.czso.cz/xu/edicniplan.nsf/t/87002C2C1B/$File/42080402t.pdf)>.
- [30] Výroční zprávy ÚP Prachatice za časové období 1991-2009 [online]. Dostupné z WWW: <http://portal.mpsv.cz/sz/local/pt_info/sz/zpravy/pdf>.
- [31] Window Holding a.s., Husinec [online] [cit. 2010-10-10]. Dostupné z WWW: <otherm.cz>.
- [32] Zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit.2010-05-10]. Dostupné z WWW: <www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zakon_o_statni_statisticke_sluzbe>.
- [33] Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, [online]. Dostupné z WWW: <www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/zakon_o_statni_statisticke_sluzbe>.
- [34] Zaměstnanost a nezaměstnanost podle výsledků VŠPS [online]. [cit. 2010-05-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/kalendar/aktual-zam>>.

SEZNAM TABULEK, OBRÁZKŮ A PŘÍLOH

Tabulky

Tab.č. 1: Vývoj zaměstnanosti v ČR v letech 1993-2009	22
Tab.č. 2: Základní charakteristika okresu Prachatice k 31. 12. 2009	31
Tab.č. 3: Obce s nejvyššími počty vyjíždějících do zahraničí v letech 1991 a 2001	34
Tab.č. 4: Struktura zaměstnanosti v odvětvích národního hospodářství v okrese Prachatice a v ČR v roce 1989.....	37
Tab.č. 5: Největší zemědělské podniky v okrese Prachatice v roce 1991	38
Tab.č. 6: Největší průmyslové podniky v okrese Prachatice na počátku devadesátých let.....	39
Tab.č. 7: Zaměstnanost v sektorech národního hospodářství v roce 2001	41
Tab.č. 8: Největší zaměstnavatelé okresu Prachatice v roce 2009	45
Tab.č. 9: Vývoj vybraných ukazatelů nezaměstnanosti od prosince 2008 do prosince 2009	48
Tab.č. 10: Míra nezaměstnanosti v jednotlivých mikroregionech okresu Prachatice v roce 2009	50
Tab.č. 11: Počet dosažitelných uchazečů na 1 volné pracovní místo v jednotlivých mikroregionech okresu Prachatice v roce 2009.....	50
Tab.č. 12: Vývoj podílu uchazečů nad 50 let v období 1999-2009.....	60
Tab.č. 13: Vývoj podílu mladistvých uchazečů o zaměstnání v letech 1999-2009.....	61
Tab.č. 14: Vývoj podílu absolventů o zaměstnání v letech 1999-2009.....	61
Tab.č. 15: Vývoj zdravotně postižených uchazečů v letech 1999-2009	62
Tab.č. 16: Vývoj dlouhodobě nezaměstnaných v letech 1999-2009.....	63
Tab.č. 17: Umístování uchazečů o zaměstnání pomocí nástrojů APZ v okrese Prachatice v letech 2000-2009	64
Tab.č. 18: Vývoj počtu umístěných uchazečů do rekvalifikačních kurzů v okrese Prachatice v letech 1999-2009	65
Tab.č. 19: Vývoj počtu pracovních míst a umístěných uchazečů do VPP v okrese Prachatice v letech 1999-2009	67
Tab.č. 20: Vývoj počtu pracovních míst a umístěných uchazečů do SÚPM v okrese Prachatice v letech 1999 -2009	67

Obrázky

Obr.č. 1: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v ČR od roku 1990.....	27
Obr.č. 2: Vývoj míry nezaměstnanosti v ČR podle věku v letech 1999-2009.....	28
Obr.č. 3: Vývoj míry nezaměstnanosti podle vzdělání v letech 1999-2009.....	29
Obr.č. 4: Vývoj počtu vyjíždějících do zahraničí podle odvětví ekonomické činnosti v letech 1991 a 2001.....	35
Obr.č. 5: Struktura národního hospodářství.....	37

Obr.č. 6: Struktura národního hospodářství v okrese Prachatice a v ČR v roce 2001.....	41
Obr. č. 7: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v ČR v období 1990-2009.....	47
Obr.č. 8: Vývoj míry nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v ČR v období od prosince 2008 do prosince 2009.....	49
Obr.č. 9: Vývoj počtu uchazečů a volných pracovních míst v okrese Prachatice.....	53
Obr.č. 10: Vývoj počtu uchazečů na 1 volné pracovní místo v okrese Prachatice, v jednotlivých mikroregionech a v ČR v letech 2005-2009.....	54
Obr.č. 11: Struktura uchazečů o zaměstnání podle věku v okrese v letech 1999 a 2009.....	55
Obr.č. 12: Struktura uchazečů o zaměstnání podle délky evidence v okrese Prachatice v letech 1999 a 2009.....	56
Obr.č. 13: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v okrese Prachatice v roce 1999.....	57
Obr.č. 14: Struktura uchazečů o zaměstnání podle vzdělání v okrese Prachatice v roce 2009.....	57
Obr.č. 15: Míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice, v jednotlivých mikroregionech okresu Prachatice a v ČR v letech 1999-2009.....	59

Přílohy

Příloha č. 1: Administrativní členění okresu Prachatice

Příloha č. 2: Vývoj počtu uchazečů, počet VPM, počet uchazečů na 1 VPM, míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v České republice v letech 1990-2009

Příloha č. 3: Postavení okresu Prachatice mezi nejméně zasaženými okresy hospodářskou recesí

Příloha č. 4: Okresy nejvíce zasaženy hospodářskou recesí

Příloha č. 5: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky k 31. 12. 2009

Příloha č. 6: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky k 31. 12. 2008

Příloha č. 7: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky k 31. 12. 1999

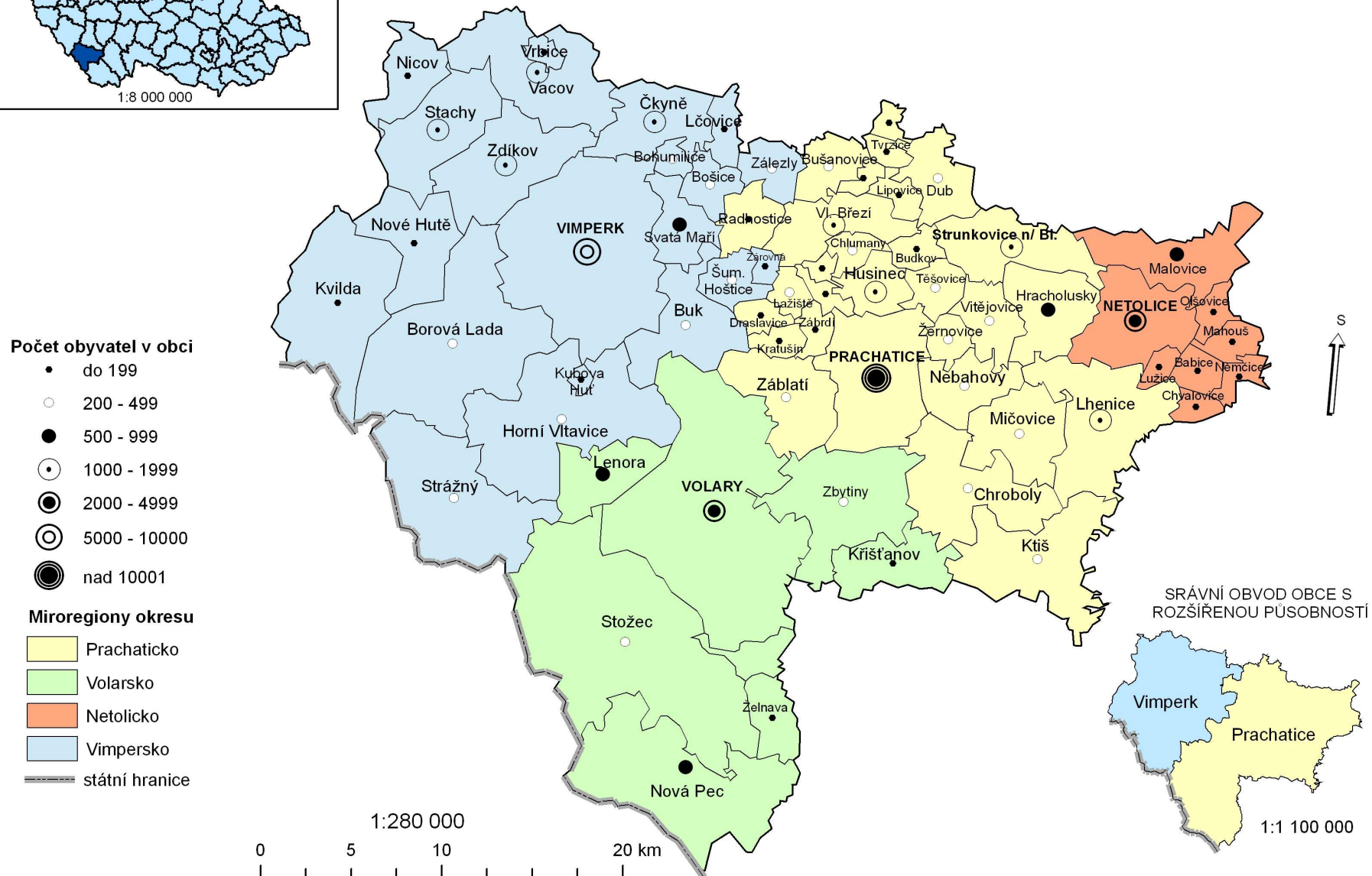
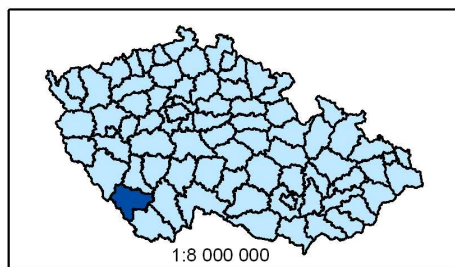
Příloha č. 7: Míra nezaměstnanosti za jednotlivé obce okresu Prachatice k 31.12.2009.

Příloha č. 8: Míra nezaměstnanosti za jednotlivé obce okresu Prachatice k 31.12.2008.

Příloha č. 9: Míra nezaměstnanosti za jednotlivé obce okresu Prachatice k 31.12.1999.

PŘÍLOHY

ADMINISTRATIVNÍ ČLENĚNÍ OKRESU PRACHATICE

Příloha č. 1: Administrativní členění okresu Prachatice, vlastní zpracování, zdroje dat ČSÚ

Příloha č. 2: Vývoj počtu uchazečů, počet VPM, počet uchazečů na 1 VPM, míra nezaměstnanosti v okrese Prachatice a v České republice v letech 1990-2009

Rok	Okres Prachatice				ČR			
	Počet uchazečů	Počet VPM	MN (%)	Počet uchazečů na 1 VPM	Počet uchazečů	Počet VPM	MN (%)	Počet uchazečů na 1 VPM
1990	220	184	0,9	1,2	39 329	57 616	0,7	0,7
1991	1003	336	4,2	3,0	221 749	48 402	4,1	4,6
1992	657	957	2,7	0,7	134 788	79 422	2,6	1,7
1993	873	503	3,5	1,7	185 216	53 938	3,5	3,4
1994	625	671	2,5	0,9	166 480	75 936	3,2	3,4
1995	811	1033	3,1	0,8	153 041	88 047	2,9	1,7
1996	1012	949	4,0	1,1	186 339	83 976	3,5	2,2
1997	1409	841	5,5	1,7	268 902	62 284	5,2	4,3
1998	1737	555	6,9	3,1	386 918	37 641	7,5	10,3
1999	1913	427	7,7	4,5	487 623	35 117	9,4	13,9
2000	1515	347	6,0	4,4	457 369	52 060	8,8	8,8
2001	1711	292	6,2	5,9	461 923	52 084	8,9	8,9
2002	1917	276	7,3	6,9	514 435	40 651	9,8	12,7
2003	1850	239	7,0	7,7	542 420	40 188	10,3	13,5
*2004	2078	268	7,1	7,8	541 675	51 203	9,5	10,6
2005	1821	251	6,4	7,3	510 416	52 164	8,9	9,8
2006	1613	406	5,2	4,0	448 545	93 489	7,7	4,8
2007	1246	738	4,0	1,7	354 878	141 066	6,0	2,5
2008	1422	317	4,8	4,5	352 250	91 189	6,0	3,9
2009	2034	155	7,0	13,1	539 136	30 927	9,2	17,4

Zdroj: ÚP Prachatice, data k 31.12. vlastní zpracování, *Pozn.: data do roku 2004 zpracována dle staré metodiky

Příloha č. 3: Postavení okresu Prachatice mezi nejméně zasaženými okresy hospodářskou recesí

	Okres	Dosažitelní uchazeči celkem	Pracovní síla celkem	Míra nezaměstnanosti (%)	Volná místa
1	Praha - východ	2 788	81 016	3,4	464
2	Hlavní město Praha	28 947	790 720	3,7	8 364
3	Praha - západ	2 439	60 260	4,0	414
4	Mladá Boleslav	3 806	81 126	4,7	339
5	Benešov	2 834	49 965	5,7	300
6	České Budějovice	5 906	100 905	5,9	550
7	Plzeň - město	6 945	113 025	6,1	1 068
8	Hradec Králové	5 725	87 998	6,5	435
9	Beroun	3 120	46 941	6,6	177
10	Pardubice	6 452	95 428	6,8	1001
11	Plzeň - jih	2 254	33 012	6,8	134
12	Prachatice	1 902	27 184	7,0	155
13	Pelhřimov	2 970	39 980	7,4	130
14	Rychnov n/ Kněžnou	3 001	40 497	7,4	111
15	Plzeň - sever	3 140	40 315	7,8	137

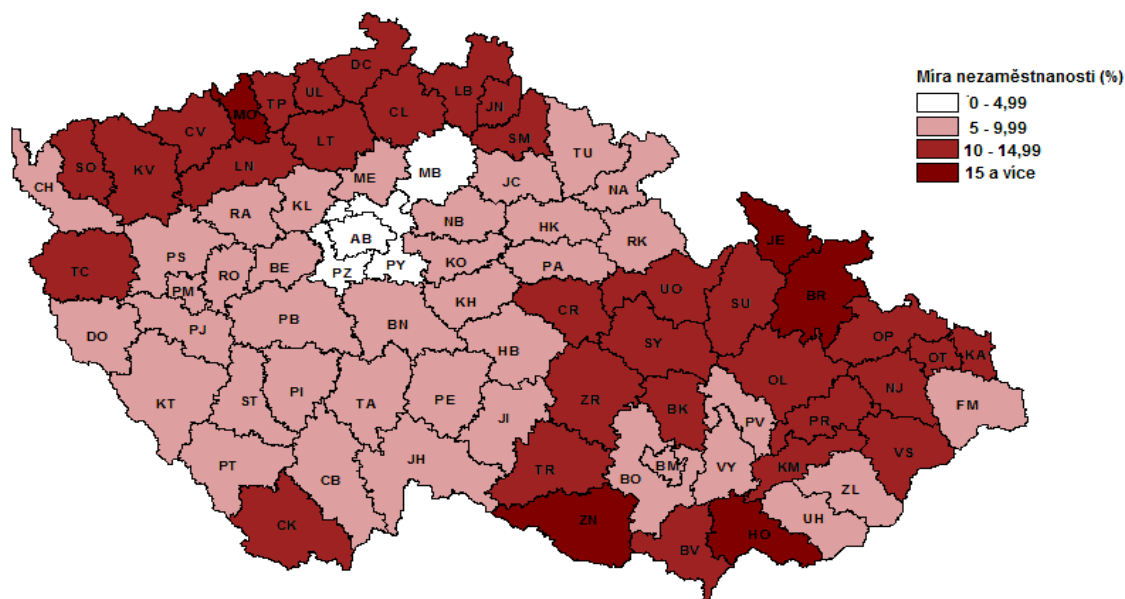
Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, MPSV, vlastní zpracování.

Příloha č. 4: Okresy nejvíce zasaženy hospodářskou recesí

	Okres	Dosažitelní uchazeči celkem	Pracovní síla celkem	Míra nezaměstnanosti (%)	Volná místa
1	Jeseník	3 251	19 229	16,9	93
2	Most	9 729	59 284	14,4	222
3	Hodonín	12 550	78 758	15,9	197
4	Znojmo	8 908	57 915	15,4	137
5	Bruntál	7 977	51 815	15,4	193
6	Děčín	10 406	69 562	15,0	148
7	Šumperk	8 951	61 310	14,6	241
8	Karviná	20 376	141 634	14,4	386
9	Teplice	8 586	62 096	13,8	119
10	Ústí nad Labem	8 195	61 192	13,4	339

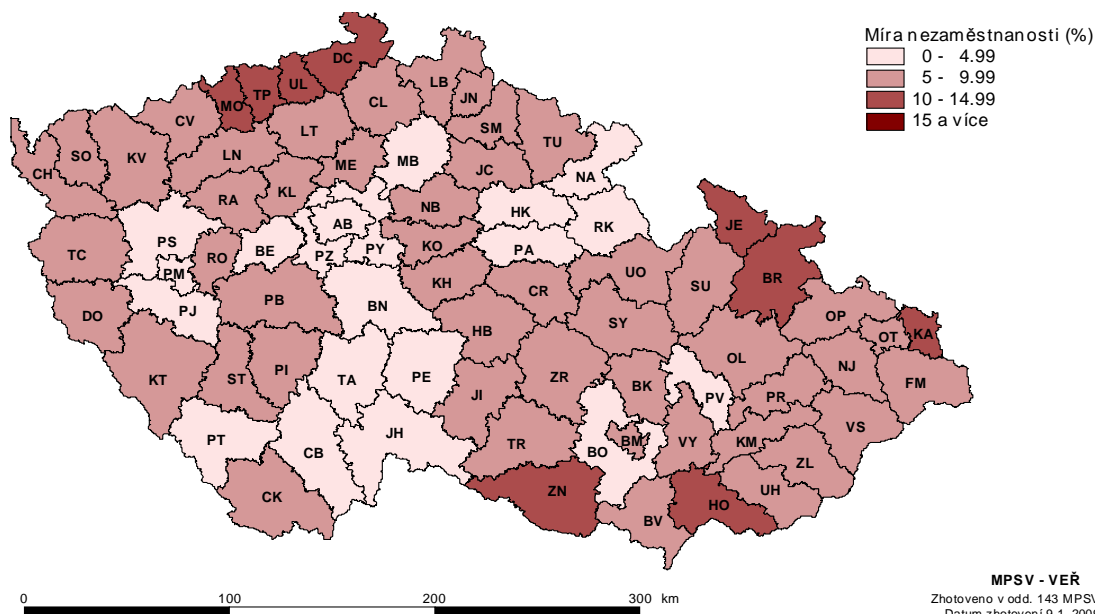
Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, MPSV, vlastní zpracování.

Příloha č. 5: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky k 31. 12. 2009

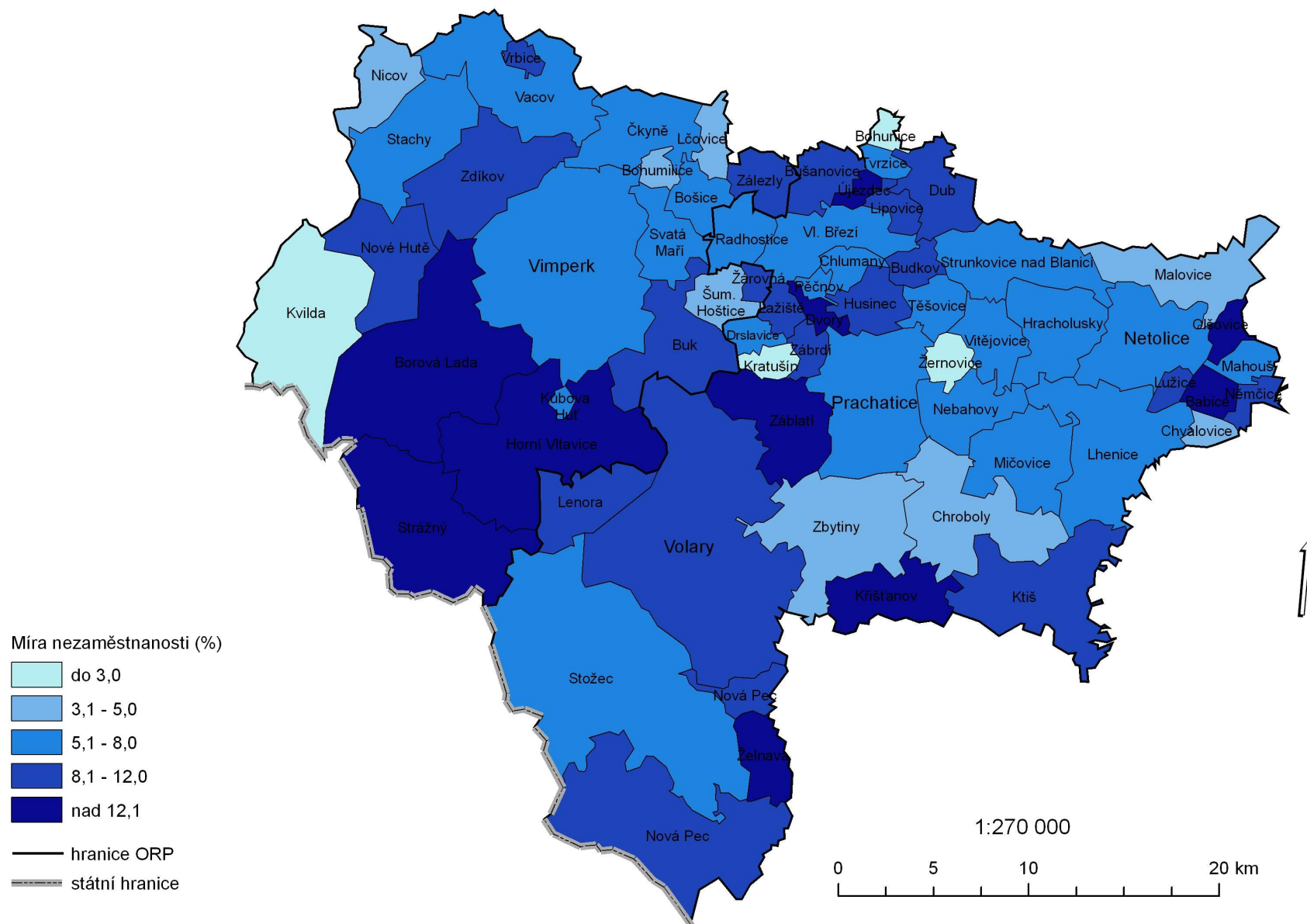
Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, MPSV [online]. Dostupné z [www:<http://portal.mpsv.cz>](http://portal.mpsv.cz)

Příloha č. 6: Míra nezaměstnanosti v okresech České republiky k 31. 12. 2008

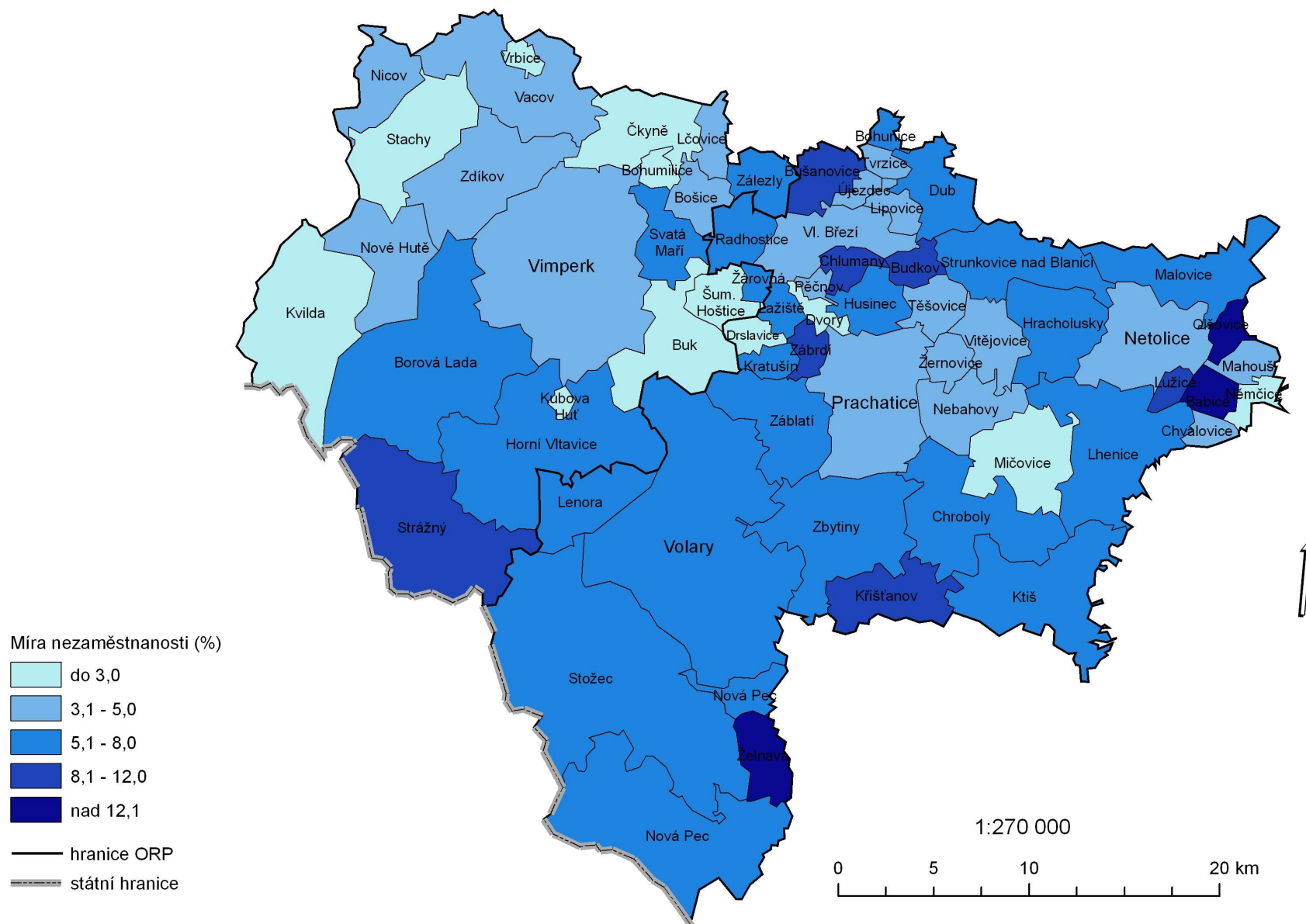
Zdroj: Statistiky nezaměstnanosti z územního hlediska, MPSV [online]. Dostupné z [www:<http://portal.mpsv.cz>](http://portal.mpsv.cz)

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI ZA JEDNOTLIVÉ OBCE OKRESU PRACHATICE (K 31.12.2009)

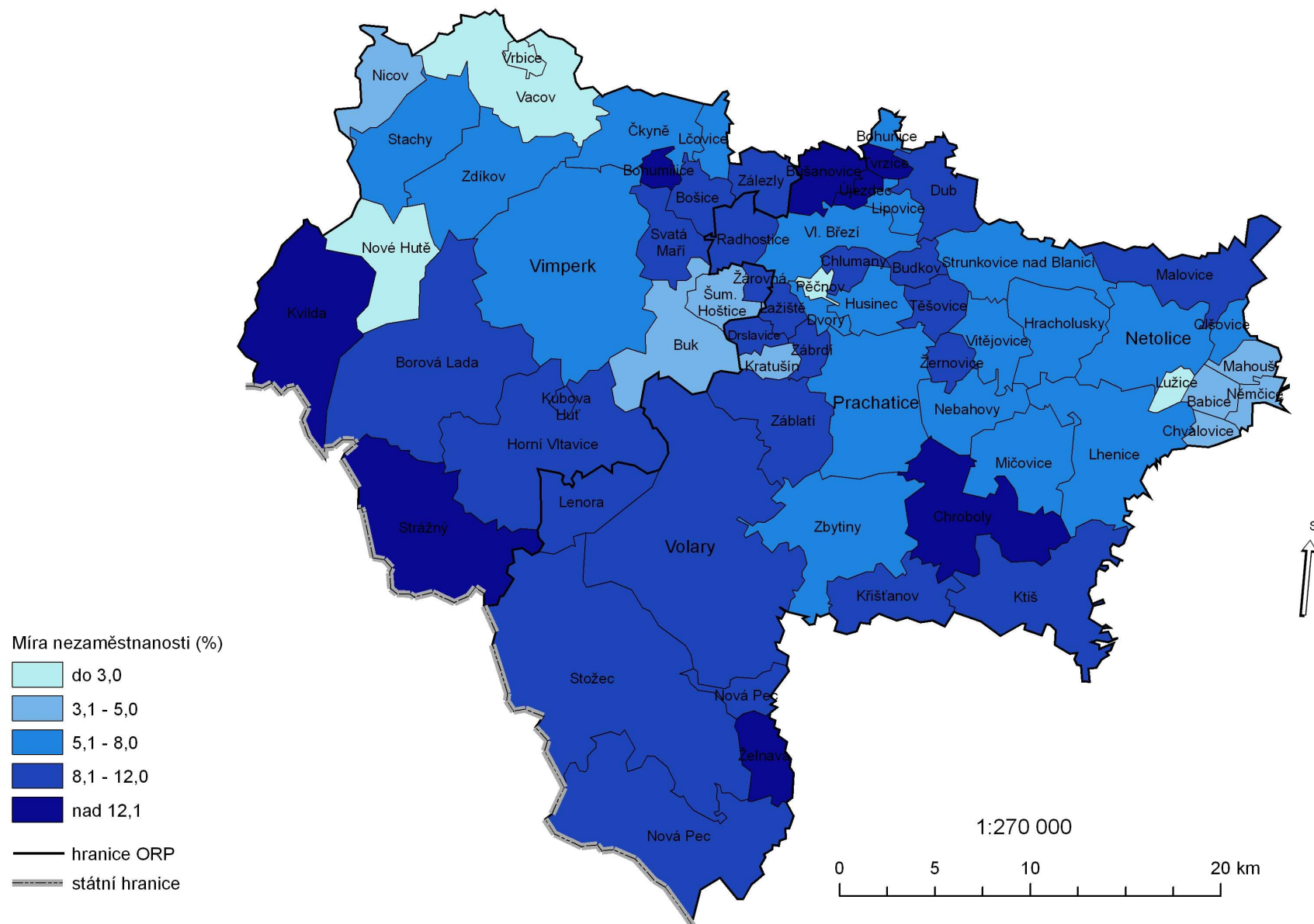
Příloha č. 7: Míra nezaměstnanosti za jednotlivé obce okresu Prachatice k 31.12.2009. Zdroj dat: ÚP Prachatice, vlastní zpracování.

MÍRA NEZAMĚŠTNANOSTI ZA JEDNOTLIVÉ OBCE OKRESU PRACHATICE (K 31.12.2008)

Příloha. 8: Míra nezaměstnanosti za jednotlivé obce okresu Prachatice k 31.12.2008. Zdroj dat: ÚP Prachatice, vlastní

MÍRA NEZAMĚSTNANOSTI ZA JEDNOTLIVÉ OBCE OKRESU PRACHATICE (K 31.12.1999)

Příloha 9: Míra nezaměstnanosti za jednotlivé obce okresu Prachatice k 31.12.1999. Zdroj dat: ÚP Prachatice, vlastní zpracování.